

TURUN
YLIOPISTO

LÄHIMATKAILUA LUVIALLA

Lähimatkailua Luvialla

Toimittaja
Katriina Petrisalo

Taitto ja kuvankäsittely
Laura Tarkkio

Karttojen digitointi
Mikael Lähteenmäki
Pohjakartta © Maanmittauslaitos lupanro 162/KP/08

Painopaikka
Painosalama Oy, Turku

Kansi: Luvian keskustamyljööttä. Kuva: Mikael Lähteenmäki, 2009.

ISBN 978-951-29-4457-6
ISSN 1799-0564

Turun yliopisto/
Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman julkaisuja XXIV

Turun yliopisto
Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelma
PL124, 28101 PORI
www.utu.fi
www.hum.utu.fi/oppiaineet/satakunta

Selkämeren rannikon matkailutie -hanke
<http://rantatie.vuodatus.net>

Turun yliopisto
University of Turku

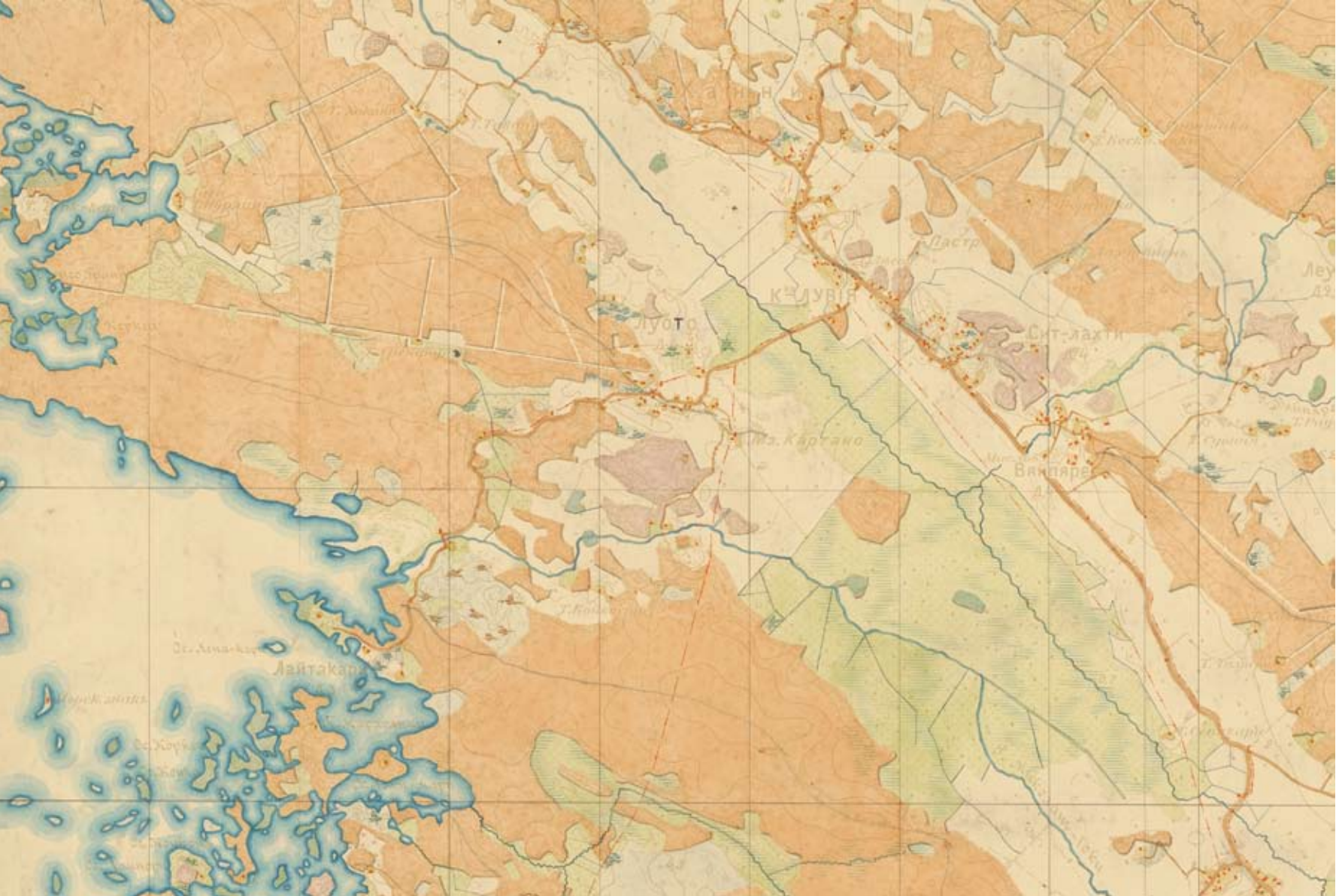
Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahast

Sisällys

<i>Maunu Häyrynen</i>	Luvia ja Pohjanlahden rantatie	5
<i>Katriina Petrisalo</i>	Lähimatkat ja lyhytlomat – tulevaisuuden matkailutrendi?	9
<i>Liisa Kotka</i>	Luvian saavutettavuus lähimatkoilla	13
<i>Paula Kupari</i>	Matkailutoimijoiden yhteistyö Luvialla	27
<i>Helena Siirtonen</i>	Infotaulujen käyttö matkailussa	45
<i>Anu Asmala</i>	Internet-informaatio lähimatkailussa	57
<i>Minna Lehtinen</i>	Sosiaalinen media lähimatkailussa	67
<i>Tarja Aalto</i>	Paperiset matkaesitteet	77
<i>Minna Kalli</i>	Luvian tapahtumat lähimatkojen ja lyhytlomien kohteina	83
<i>Sari Mäkiranta</i>	Vapaa-ajan veneilijät ja sukellusharrastajat lähimatkailijoina	99
<i>Anna Halls</i>	Ratsastusreitistöt lähimatkailussa	117
<i>Anni Sainio</i>	Luvian perinteiset nähtävyydet	127

Luvia venäläisessä topografikartassa vuonna 1904. Lehti XVIII 13, maanmittaushallituksen historiallinen kartta-arkisto, Kansallisarkisto.

Luvia ja Pohjanlahden rantatie

Maunu Häyrynen
Maisemantutkimuksen professori

Tämä julkaisu liittyy osana Turun yliopiston maisemantutkimuksen oppiaineen kolmivuotiseen Selkämeren rannikon matkailutie -EAKR-hankkeeseen. Hankkeen tarkoituksena oli selvittää vanhan rantatien tai postitien kulkua Satakunnassa ja hakea sitä valtakunnalliseksi matkailutiekseksi. Hanke onnistui molemmissa tavoitteissaan, yhteistyökumppaninaan Kasitie ry. Luvian kunta on osallistunut hankkeeseen.

Liikenneviraston hyväksymä Pohjanlahden rantatie alkaa Vehmaalta ja jatkuu Satakunnan kautta Pohjanmaan rannikolle ja edelleen Perämeren pohjukkaan Tornioon asti. Historiallinen maantiereitti lahden ympäri kulkee myös Ruotsin itärannikolla Norrstigen-nimisenä Tukholmasta Haaparantaan. Meidän puolellamme reitti on satoja kilometrejä pitkä ja liittyy useisiin muihin matkailuteihin: pohjoisessa Revontulten tiehen, Vaasassa Siniseen tiehen ja Varsinais-Suomessa Suureen Postitiehen, joka jatkuu Turusta itäänpäin Kuninkaantienä.

Matkailutiestatus merkitsee vasta lähtölaukausta reitin matkailulliselle kehittämiselle. Rantatie on toki vanhastaan tunnettu, eri osistaan eri nimillä, mutta sitä ei ole osattu tätä ennen ajatella matkailureittinä. Suurin osa länsirannikolla liikkuvista valitsee kuväyläkseen yksitoikkoisen Valtatie 8:n. Pitkät pätkät rantatietä ovat jääneet sen uusien linjausten takia sivuun. Tien historiallinen ja matkailullinen arvo perustuu juuri näihin säilyneisiin osuuksiin sekä kohteisiin niiden varrella ja tuntumassa.

Länsirannikon matkailu painottuu nyt muutamaan pääkohteeseen ja kesäkuukausiin. Rantatiellä olisi paljon annettavaa matkailijalle, mutta sen haltuun ottaminen ei ole tällä hetkellä helppoa. Kokonaisuutena tie on tuntematon ja mielikuvat siitä monesti uudempaan Kasitiehen perustuen ankeita. Tien varrella on monipuolisia kulttuuri- ja luontokohteita, mutta niistäkin useat ovat kauempaa tuleville tuntemattomia. Reitti on pitkä ja

etenemistahti mutkaisilla paikallisteillä pakosta verkkainen, joten aikaa tarvitaan paljon.

Jatkossa rantatien matkailua on tarkoitus kehittää kahteen suuntaan. Ensimmäinen on yhteisiin teemoihin perustuva viestintä ja palveluverkoston kehittäminen. Pohjanlahden rantatiehen liittyy monia matkailijoita kiinnostavia asioita, kuten merellisyys, luonnonläheisyys ja kulttuuriperintö, kaksikielisyyskin. Se voi tarjota uusia kohteita Etelä-Suomen matkailukeskukset jo kolunneille kävijöille. Matkailutien ympärille voidaan myös rakentaa uudenlaisia matkailutuotteita, rakennusosina yhteisömediat ja omavoimainen liikkuminen.

Koko rantatietä ei kuitenkaan voi sovittaa yhteen muottiin. Reitin pituuteen ja sen osien erilaisuuteen ovat vastauksena silmukat, joiden varassa matkailua voidaan paikallisesti kehittää ja koordinoita. Silmukkaan tarvitaan vähintään yksi vetovoimainen ja saavutettava kohde, joka tuo matkailijat alueelle, sekä riittävän monipuolinen muiden kohteiden joukko lähietäisyydellä, joka puolestaan mahdollistaa alueeseen tutustumisen päivän tai parin aikana. Kohteet liittyvät matkailureitin yleisiin teemoihin ja niiden palvelujen laatu vastaa reitille määriteltä tasoa. Kaikkien kohteiden ei tarvitse sijaita itse matkailureitillä. Matkailija voi tutustua silmukoihin reittiä pitkin edetessään tai keskittyä vain yhteen silmukkaan.

Luvialla on erinomaiset lähtökohdat Pohjanlahden rantatien silmukaksi. Virallinen matkailutie ei kulje Luvian kautta, mutta kuntaan voi poiketa reitiltä monesta kohtaa. Luvialta löytyvät vetovoimaisena pääkohteina Laitakari ja kaljaasi Ihana, jotka kuuluvat osaksi rantatien merellisyyssysteemaa ja riittävät itsessään saamaan matkailijan poikkeamaan reitiltä. Tämän jälkeen kierros voi jatkua vanhassa kirkonkylämiljöössä, Lemlahdessa ja muissa kulttuuriympäristökohteissa tai saaristossa tulevassa kansallispuistossa kulkutavan vaihtuessa halutessa pyörään, kanoottiin tai vaikka hevoseen. Silmukka palvelee yhtä lailla myös Porista tulevaa lähitai tapahtumamatkailijaa.

Tämän julkaisun kirjoitusosuudet antavat perusteellisen läpileikkauksen Luvian matkailusta ja luovat pohjaa sen kehittämiseksi myös osana matkailutien tarjontaa. Rantatien tarkoituksena ei ole edistää vain tienvarsipaikkakuntien matkailua vaan nivoa yhteen luonto- ja kulttuurimatkailun kehitystavoitteita koko länsirannikon mitassa. Matkailutiekonsepti nojaa Luviaan ja muihin vastaaviin avainalueisiin, mutta se voi myös hyödyttää niiden matkailumarkkinointia tuomalla niitä esiin valtakunnallisen kokonaisuuden osana.

Merellä on ollut tärkeä merkitys Luvian elinkeino- ja kulttuuriperinteessä. Kuva: Kaisa Kallionno, 2008.

Lähimatkat ja lyhytlomat – tulevaisuuden matkailutrendi?

Katriina Petrisalo
Kulttuurimatkailun yliopistonlehtori

Tämä artikkelikokoelma koostuu Turun yliopiston Kulttuuri-
tuotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelman kulttuu-
rimatkailun aineopintojen praktikum-raporteista. Lukuvuonna
2009 - 2010 praktikum-kurssin teema oli lähimatkat ja lyhytlo-
mat. Empiiriseksi kohteeksi valittiin Luvian kunta Satakunnassa.
Luvian alue muodostaa valmisteilla olevasta Selkämeren ranni-
kon matkailutiestä poikkeavan, sisämaasta Selkämerelle ulottuvan
”silmukan”.¹

Lähimatkat ja lyhytlomat ovat nopeimmin kasvava lomamat-
kailun muoto länsimaissa.² Totunnaiset kesä- ja talvilomat jatkuvat
edelleen, mutta niiden rinnalle ovat tulleet lyhyet, usein toistuvat
matkat asuin- tai työpaikkaseudun lähialueille. Lähimatkat ja ly-
hytlomat voivat olla matkanjärjestäjän tai muun tahon kokoamia
ja markkinoimia valmismatkoja. Usein ne kuitenkin ovat matkaili-
jan itsensä omatoimisesti, omien kiinnostuksen kohteiden ja sen-
hetkisten tarpeiden mukaan laatimia ja toteuttamia matkoja.

Omaehtoisen ja omatoimisen matkailun taustalla on transmo-
dernismiksi kutsuttu kokonaisvaltainen ajattelutapa.³ Se korostaa
ihmisen toiminnassa yksilöllisyyttä sekä ruohonjuuritason arvo-
jen ja tarpeiden merkitystä ylhäältä alaspäin annettujen toimin-
tamallien sekä byrokraattisen, pakkotahtisen ja suorituskeskeisen
kulttuurin vastapainona. Matkailu on väylä, jonka kautta yksilöl-
liset arvot ja tarpeet pääsevät toteutumaan. Spontaanisti, ilman
pitkäaikaista suunnittelua tehdyt matkat lähiympäristöön suovat
uusia mahdollisuuksia tyydyttää vaihtelun, virkistymisen, sosiaa-
listen suhteiden ja itsensä kehittämisen tarpeita. Lähimatkat ja
lyhytlomat ovat oma matkustamisen muoto, jolla on omanlaiset
tuotteet, toimijat, asiakkaat, viestintätavat ja välityskanavat. Nii-
den tarkoitus, kysyntä ja infrastruktuuri poikkeavat totunnaisista
valmismatkoista ja lomapaketeista.

Omatoimisen ja luonteeltaan spontaanin matkailun keskiössä on kysymys kohteen saavutettavuudesta. Saavutettavuus koskee sekä matkustamista että tiedonsaantia. Miten omatoimimatkailija löytää kohteen muiden kohteiden joukosta ja kiinnostuu siitä? Miten hän pääsee kohteeseen ja saa tietoa sen nähtävyyksistä, tapahtumista ja palveluista ennen matkaa ja matkan aikana? Liisa Kotka aloittaa praktikum-töiden artikkelikokoelman. Hän analysoi saavutettavuuden ongelmaa ja arvioi esimerkkien avulla Luvian saavutettavuutta lähimatkailun kohteena. Hän myös sijoittaa lähimatkailun transmodernin ajattelun kenttään.

Omaehtoisessa ja omatoimisessa matkailussa matkailutuotteen laatimisen painopiste siirtyy matkailualan yrittäjiltä ja viranomaisilta matkailijalle itselleen. Tämä asettaa uudenlaisia vaatimuksia ja tehtäviä myös matkailuyrittäjille sekä kulttuuri- ja vapaa-ajan toimijoille. Omatoimisen lähimatkailijan käyttämään palvelurakenteeseen kuuluvat paikalliset arkielämän palvelut kuten kaupat, ravintolat, kahvilat, toripäivät, huoltoasemat, kirjasto, pankkiautomaatti, parturi, apteekki ja terveyskeskus. Paula Kupari tarkastelee lähimatkailun yritystoiminnan ja matkailumarkkinoinnin kenttää. Hän laajentaa matkailun yritystoiminnan koskemaan paitsi matkailualan yrittäjät myös arkielämän palvelujen tuottajat, paikalliset yhdistykset, järjestöt ja vapaa-ajan toimijat. Hän nostaa esille ylialueellisen verkostoitumisen merkityksen matkailun yritystoiminnassa ja markkinoinnissa.

Tiedon sujuva saanti ennen matkaa ja matkan aikana on tärkeää omatoimisella matkalla. Helena Siirtonen tarkastelee tiedonvälitystä ja tiedon saavutettavuutta matkan aikana. Hän analysoi infotaulujen merkitystä tiedonsaannissa ja havainnollistaa esitystään kuvilla infotaulujen erilaisista käyttötavoista. Anu Asmala ja Minna Lehtinen paneutuvat internetin ja sosiaalisen median merkitykseen ja mahdollisuuksiin lähimatkoilla. He arvioivat Luvian internet-sivuja lähimatkailijan kannalta ja tuovat esille internetin ja sosiaalisen median uusia käyttömahdollisuuksia alueellisessa matkailussa. Tarja Aalto käsittelee matkailijan perinteisiä informaatiolähteitä, paperisia matkaesitteitä ja -oppaita, ja arvioi niiden etuja omatoimisilla lähimatkoilla.

Lähimatkojen tutustumiskohde on yleensä paikallinen arkielämä, sen tarinat, perinteet, elämäntavat, tapahtumat ja luonto. Minna Kalli kartoittaa Luvian kunnassa toimivien järjestöjen ja yhteisöjen vuosittain järjestämiä tapahtumia. Hän analysoi tapahtumien sisältöjä, kohderyhmiä ja tiedotusta sekä arvioi niiden soveltuvuutta omaehtoiseen ja spontaaniin lähimatkailuun. Sari Mäkiranta tarkastelee Luvia lähimatkailun kohteena veneilyn ja sukellusharrastuksen näkökulmasta. Kyselyn avulla hän on profiloitunut Luvialle saapuvia veneilijöitä ja kartoittanut heidän näkemyksiään Laitakarin satamapalveluista. Anna Halls paneutuu ratsastusharrastukseen osana lähimatkoja ja rakentaa kuvitteellisen ratsastusreitit Porista Luvialle. Anni Sainio lopettaa artikkelikokoelman kertomalla Luvian perinteisistä matkailunähtävyyksistä.

Opettajana kiitän praktikum-ryhmän opiskelijoita miellyttävästä ja inspiroivasta matkaseurasta lukuvuoden kestäneellä matkallamme. Kiitokset kuuluvat myös Luvian kunnanjohtaja Kari Ojalahdelle ja Luviaopas Marja Kaskelle yhteistyöstä ja antoisasta Luvian ekskursionista. Selkämeren rannikon matkailutie –hanke on ottanut tämän teoksen julkaisuohjelmaansa. Kiitokset siitä. Itsenäisiksi opinnäytetöiksi tarkoitettujen praktikum-raporttien tekstejä olen joutunut jonkin verran karsimaan artikkelikokoelmaa varten liiallisen toiston ja päällekkäisyyden välttämiseksi. Toimintuotuksessa olen kuitenkin pyrkinyt säilyttämään kunkin opiskelijan persoonallisen kirjoitustyylin ja tavan käsitellä asioita.

Viitteet

- 1 Pohjanlahden matkailutiestä ks. Häyrynen ja Lähteenmäki, toim. 2009.
- 2 Honkanen 2004, 115; Ks. myös A World Travel Trends report 2007.
- 3 Luyckx Ghisi 2006. Myös Petrisalo 2009.

Lähteet

Honkanen, Antti 2004. Menneisyyden tulevaisuus. Postmodernit matkailuteoriat ja vapaa-ajan matkailun muutokset eräissä Euroopan unionin jäsenvaltioissa vuosina 1985 ja 1997. Keskusteluja ja raportteja No 5. Matkailualan verkostoyliopisto, Savonlinna.

Häyrynen, Maunu ja Lähteenmäki, Mikael, toim. 2009. Pohjanlahden rantatie. Ratsupolusta rannikon matkailutiekseksi. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja XV, Pori.

Luyckx Ghisi, Mark 2006. Transmodernity and Transmodern Tourism in the XXI century. Keynote abstract. 15th Nordic Symposium in Tourism and Hospitality Research. Finnish University Network for Tourism Studies. Savonlinna 19-22 October, 2006.

Petrisalo, Katriina 2009. Lähimatkailu kulttuurituotantona. Alueellisuuden uudelleenarviointia matkailussa. Maarit Grahn ja Maunu Häyrynen, toim. *Kulttuurituotanto. Kehykset, käytäntö ja prosessit*. SKS, Helsinki.

A World Travel Trends Report. Message from the Pisa Forum 2007. November 2007. ITB, Berlin.

Kylänraitilla. Kuva: Mikael Lähtenmäki, 2009.

Luvian saavutettavuus lähimatkoilla

Liisa Kotka

Moderni yhteiskunta on tuottanut uusia sisältöjä sellaisille käsitteille kuin kotiseutu, kotikaupunki, alueellisuus ja paikallisuus. Myös matkailun käsite muovautuu ajan vaatimusten mukaisesti ja vaatii jatkuvaa uudelleenarviointia. Kulttuuriantropologiset matkailun määrittelyt pohjautuvat yleensä vapaa-ajan ja matkustamisen teorioihin.

Valene L. Smith korostaa matkailussa vapaa-aikaa. Hän määrittelee matkailijan vapaa-aikaa viettäväksi henkilöksi, joka haluaa matkustaa kodin ulkopuolelle päämääränä ensisijaisesti vaihtelun kokeminen. Smithin mukaan matkailu edellyttää kolmen toimintaedellytyksen samanaikaista esiintymistä. Nämä toimintaedellytykset ovat vapaa-aika, käytettävissä olevat ylimääräiset tulot sekä paikallinen hyväksyntä.¹ Määritelmän mukaan matkakohde on jokin vieras, tuntematon ja uusi, yleensä jopa kaukainen. Tarkasti ottaen Smithin määritelmä sulkee lähimatkailun matkailun

ulkopuolelle, koska se suuntautuu yleensä suhteellisen lähelle asuinpaikkaa ja kotiseutua. Tässä työssä sisällytän matkailuun myös lähimatkailun. Myös lähimatalla matkailija voi rentoutua ja virkistäytyä, oppia uutta sekä kokea arkielämään verrattuna erilaista.

Lähimatkailu ja lyhytmatkat eroavat toisistaan. Lähimatkailu keskittyy matkustamiseen lähialueelle, kun taas lyhytmatkat saattavat suuntautua hyvinkin kaukaiseen kohteeseen. Nykyään on mahdollista tehdä lentäen viikonlopun lyhytmatka vaikkapa Helsingistä New Yorkiin. Onko Helsingistä Poriin viikonlopun aikana tehty matka lähimatka? Etäisyyttä Helsingistä Poriin on noin 240 kilometriä. Autolla matka kestää nelisen tuntia, lentokoneella noin 45 minuuttia. Lähimatkojen maantieteellistä ja ajallista pituutta ei ole syytä määritellä tarkkaan. Tässä työssä rajaan Luvian lähimatkailun ensisijaiseksi alueeksi Satakunnan.

Saavutettavuutta tarkastelen myös lähimpien suurten kaupunkien kuten Turun, Tampereen ja Vaasan kannalta. Lähimatkojen kulkuneuvo voi olla oma auto, linja-auto tai juna, jopa polkupyörä tai ratsumies. Harvemmissä tapauksissa kulkuväline on lentokone.

Lähimatkailun luonteeseen kuuluu vapaus, spontaanisuus ja omaehtoinen toiminta. Matkailija itse valitsee kohteensa ja päättää matkan ajankohdan, pituuden ja matkaseuran. Lähimatkat luovat matkailijalle mahdollisuuksia tyydyttää vaihtelun, virkistymisen, sosiaalisten suhteiden ja itsensä kehittämisen tarpeita. Lähiseudun kulttuuri ja luonto voivat tarjota matkailijalle uutta ja omasta arkielämästä poikkeavaa. Pienimuotoinen, omaehtoinen ja spontaani lähimatkailu antaa mahdollisuuden matkustaa, viettää vapaa-aikaa, kokea uutta ja kehittää itseään.²

Lähimatkailun kohteena on yleensä alueen arkielämä, kuten luonto, tarinat, perinteet, elämäntavat ja tapahtumat sekä paikkakunnan kulttuuri- ja urheilutarjonta. Lähimatkailun toteuttaminen ja kehittäminen eivät vaadi kaupallisen infrastruktuurin suuria investointeja tai ohjelmajärjestelmien rakentamista, koska lähimatkailijat hyödyntävät jo olemassa olevia nähtävyyksiä sekä kohteissa ja matkan varrella sijaitsevia palveluja. Matkailija itse kokoaa matkailutuotteen. Tämä muuttaa matkailuviranomaisten ja -yrittäjien sekä kulttuuri- ja vapaa-ajantoimijoiden tehtäviä. Heidän tehtävänä on tuottaa ja välittää tietoa matkakohteesta sekä pitää yllä sellainen arkielämän palvelurakenne, joka mahdollistaa omatoimisen ja spontaanin matkailun.³ Matkakohteen saavutettavuuden tuottaminen ja toteuttaminen on matkailualan ammattilaisten tärkeä tehtävä lähimatkailun kehittämisessä.

Luvian kunta on erinomainen itsenäisen, omaehtoisen ja spontaanin lähimatkailun kohde. Maantieteellinen sijainti tulevan Selkämeren rannikon matkailutien varrella ja sellaisten kaupunkien kuin Porin ja Rauman läheisyydessä luovat hyvän perustan Luvian lähimatkailulle ja sen kehittämiseksi. Porin läheinen sijainti mahdollistaa laajemman lähimatkailun, koska siellä on lentokenttä, rautatie ja laajat linja-auto yhteydet.

Matkakohteen saavutettavuuden ulottuvuudet

Saavutettavuuteen liittyy kolme ulottuvuutta. Ensinnä on tiedon löytäminen kohteesta ennen matkaa. Matkakohteen valinnassa tiedon saavuttaminen etukäteen on tärkeä. Toinen saavutettavuuden ulottuvuus on fyysinen pääseminen matkakohteeseen. Kolmas ulottuvuus on tiedon ja opastuksen saaminen kohteesta paikan päällä ja matkan aikana. Tiedon lähteitä ovat esimerkiksi Internet, matkaesitteet, kartat, infopaneelit ja tieviitat.

Saavutettavuuteen sisältyvä alakäsite on esteettömyys. Esteettömällä matkailulla tarkoitetaan sitä, että jokaisen tulisi voida matkustaa mihin tahansa kohteeseen, nähtävyyteen tai tilaisuuteen ilman esteitä. Kaikki kohteet ja matkustamisen muodot pitäisivät olla tasavertaisesti kaikkien saavutettavissa. Esteettömyys koskee liikuntaesteisiä, näkö- ja kuulorajoitteisia, eläkeläisiä ja sellaisia matkailijoita, jotka kuljettavat mukanaan matkatavaraa, lastenvaunut, rollaattorin tai muita liikkumista ja toimintaa helpottavia laitteita.

Kestävä kehitys sekä sosiaalinen, kulttuurinen ja ekologinen vastuuntunto ovat yhä enemmän nousseet matkailukeskustelun aiheiksi. Uusi, nykyaikainen matkailija on joustavampi, yksilöllisempi ja ekologisesti tietoisempi kuin ”perinteinen” massaturisti.⁴ Ainakin periaatteessa matkailun luonne myös kaukomatkailussa on muuttunut entistä ekologisemmaksi, yksilöllisemmäksi ja joustavammaksi. Matkailussa tapahtunut periaatteellinen muutos on osaltaan vaikuttanut myös lähimatkailun ja lyhytlomien yleistymiseen. Lähimatkailun suosion kasvusta puhuu sen näkyvyys tutkimuksissa ja medioissa. Esimerkiksi vuoden 2007 A World Travel Trends Report -julkaisussa kerrottiin lyhytmatkoista, ja Peloton-ideakilpailu 2010:n voittajaksi valittiin Nopsa matkatoimisto⁵, joka tarjoaa ekologisia lähimatkailupaketteja.

Lähimatkojen ja lyhytlomien suosion kasvuun vaikuttavat monet tekijät. Länsimaissa yhteisö rakenne on muuttunut entistä heterogeenisemmäksi. Muuttaminen ja paikkakuntien vaihdot kuuluvat modernin ihmisen elämäntapaan. Esimerkiksi Suomessa noin 300 000 ihmistä vaihtaa vuosittain asuinkuntaa. Liikkuva elämäntapa tarkoittaa samalla myös sitä, että ihmisten identiteetti sekä historiallinen ja perinteisiin perustuva tietoisuus ei ole enää yhteen paikkaan tai alueeseen sidottu ja rajattu. Yhteisö rakenteiden muutokset ovat muuttaneet myös matkailun yhteiskunnallista tehtävää ja merkitystä. Matkailussa muutos näkyy muun muassa uudenlaisena kotiseutumatkailuna. Lomanvieton lisäksi matkailu toimii myös yhteiskunnallisena ja kulttuurisena sopeutumisen väylänä.⁶

Lähimatkoille ominainen omaehtoisuus, spontaanisuus ja omatoimisuus vetoavat nykyajan matkailijoihin.⁷ Lähimatkailu tarjoaa mahdollisuuden saavuttaa matkailuelämys nopeasti ja vauhtomasti. Lähimatkojen helppo saavutettavuus onkin yksi perustavanlaatuisista syistä niiden kasvavaan suosioon.

Saavutettavuus on modernin matkailun vetovoimatekijä. Ihmisillä on vapautta ja tilaa valita matkakohteensa eri vaihtoehtoista. Tässä nousee esille matkakohteen saavutettavuuden tärkeys. Lähimatkojen ja lyhytlomien erityispiirteisiin kuuluu, että matkakohde on lähellä ja helposti saavutettavissa, eikä sinne pääseminen vaadi suuria ennakkosuunnitelmia tai ajanvarauksia. Lähimatkat mahdollistavat spontaanin ja ”vapaan” matkailun. Matkan saavutettavuus riippuu siitä, miten hyvin matkakohteesta on saatavilla tietoa ennen matkaa ja matkan aikana sekä siitä, miten hyvin ja esteettömästi matkakohde on saavutettavissa fyysisesti.

Saavutettavuus liittyy myös kilpailukykyyn. Suomen matkailustrategian päämääriin kuuluu korkealaatuisten ja helposti ostettavien matkailutuotteiden ja -palvelujen kehittäminen.⁸ Tästä syystä on tärkeää, että lähimatkan kohde on maantieteellisesti sopivalla etäisyydellä, ja tietoa kohteesta on löydettävissä helposti ja esteettömästi. Matkakohteen tulee olla helposti saavutettavissa yksityisautolla, mutta myös julkisilla liikennevälineillä, kuten linja-autolla ja junalla tai jopa meriteitse. Lentokoneella kohteen saavuttamista voi myös pohtia, mutta se ei ole tärkeimpiä kuluvälineitä lähimatkailun saavutettavuuden tarkastelussa, koska se määrittää lähimatkailun maantieteellisenä alueena laajaksi.

Matkanteko polkupyörällä on mielenkiintoinen vaihtoehto henkilöautoon ja julkisiin liikennevälineisiin verrattuna, joten aion pohtia myös tätä vaihtoehtoa työssäni.

Tässä praktikum-työssä selvitän Luvian saavutettavuutta lähimatkailussa. Luvian kunta sijaitsee 8-tien varrella, noin 19 kilometriä etelään Porin kaupungista. Sen muita naapurikuntia ovat Eurajoki ja Nakkila. Eurajoelle on matkaa noin 19 kilometriä ja Nakkilaan noin 25 kilometriä. Muita kaupunkeja Luvian lähetyvillä ovat 35 kilometrin päässä sijaitseva Rauma sekä Harjavalta, jonne on matkaa 34 kilometriä. Etäisyys Luvialta Turkuun on noin 123 kilometriä.⁹ Luvian lähimatkailun asiakasryhmät tulevat suurin piirtein tältä alueelta.

Liikenneyhteyksien ja maantieteellisen saavutettavuuden lisäksi saavutettavuus koskee myös tiedon saavutettavuutta, eli kuinka hyvin matkakohteesta ja sen palveluista, kuten liikenneyhteyksistä, aukioloajoista ja maksuista löytyy tietoa Internetistä, esitteistä ja muista lähteistä. Matkakohteen infopaneelien ja liikenneopasteiden sijainnit ja löydettävyydet ovat osa matkakohteen saavutettavuutta. Saavutettavuus on matkailun ja matkailun markkinoinnin näkökulmasta olennainen osa tuotetta. Jos kohde ei ole sujuvasti saavutettavissa, toisin sanoen tietoa matkakohteesta ei ole saatavilla helposti ja kohteen maantieteellinen sijainti on hankala tai sinne ei ole hyviä liikenneyhteyksiä tai ohjeistusta liikennemerkeillä, sen merkitys lähimatkailun kohteena heikkenee.

Tiedon saavutettavuus

Miten Luvia erottuu ja löytyy muiden matkakohteiden joukosta? Tietoa matkakohteesta voi etsiä Internet-lähteistä, Luvian kunnan kotisivuilta¹⁰, karttapalveluista sekä muilta Luvian kunnasta ja Satakunnan matkailusta informoivilta sivustoilta. Googlen hakukone antaa sanalla ”Luvia” haun tulokseksi ensimmäisenä Luvian kartan, Luvian kunnan sivut ja Luviasta kertovan Wikipedia-sivuston. Tietoa Luviasta voi etsiä myös materiaalisista lähteistä, kuten esitteistä ja kartoista. Luviaa käsitteleviä esitteitä löytyy esimerkiksi Porin seudun matkailutoimipisteestä Maisasta, josta esitteitä voi tilata myös Internet-sivustojen¹¹ kautta. Luvian kunnan omilta sivuilta ei sitä vastoin löytynyt mahdollisuutta tilata Luvian esitteitä. Tämä on puute Luvian kunnan Internet-tiedon saavutettavuudessa. Puute on myös se, ettei Luvian kotisivuilta ole linkkiä Maisan sivustoille. Etsiessäni tietoa Porin seudun matkailusta löydän Maisan sivustoilta tietoa Luvian matkailusta ja nähtävyyksistä, ja minulla on mahdollisuus tilata Luvian esite sitä kautta. Sen sijaan, jos etsin tietoa matkustamisen mahdollisuuksista Luvian kunnan sivustoilta, en löydä linkkiä Maisan Internet-sivustoille.

Ennen matkaa matkailijan on löydettävä tietoa siitä, minkälaiset liikenneyhteydet Luvialle on. Matkahuollon toimipisteistä ja Internet-sivuilta¹² saa tietoa linja-autoliikenteen aikatauluista. Luvialla ja Porissa on paikallisesti liikennöivä Sookari Oy, jonka Internet-sivuilta¹³ löytyy aikatauluja ja reittejä. VR:n Internet-sivuilta¹⁴ saa tietoa Tampereen ja Porin välisestä junaliikenteestä.

Käsittelen Luvian julkisia liikenneyhteyksiä tarkemmin myöhemässä luvussa. Tietoa maanteistä ja reiteistä saa opaskartoista ja Internetin karttapalveluista sekä Luvian kunnan kotisivujen kartasta. Maisan sivuilla on Luvian kartta, mutta linkki sinne ei toiminut.

Matkakohteessa ja reitin varrella tiedon saavuttaminen on erityisen tärkeää, koska matkakohde on yleensä ainakin jossakin määrin vieras matkailijalle. Liikkuminen ja kohteiden löytäminen on vaikeaa, jos tietoa ei ole saatavilla. Matkan varrella tietoa saa yleensä oppailta, opasteista, esitteistä, nettipisteistä ja mahdollisesti myös kannettavasta päätelaitteesta, kuten matkapuhelimesta tai tietokoneesta. Luvialla ei ole varsinaista matkailutoimipistettä, mutta siellä on matkailuneuvonta, matkailutoimi ja Luvia-opas. Kyseisiltä tahoilta voi varata esittelykierroksia ja muita palveluja puhelimitse. Puhelinnumerot löytyvät Luvian kunnan Internet-sivuilta.

Luvialle johtavia tieviittoja ja opasteita on kunnan lähialueella verraten hyvin. Valtatie 8:n varrella olevan St1-huoltoaseman vierestä löytyy Luvian kunnan infopaneeli ja kartta. Keskustassa tällaista infopaneelia ei ole, mikä on valitettavaa, sillä kaikki matkailijat eivät välttämättä pysähdy huoltoaseman pihalle. Tiedon saavutettavuuden kannalta olisi tärkeää, että samankaltainen infopaneeli löytyisi myös keskustan alueelta. Esimerkiksi linja-autolla kulkevalla matkustajalla ei ole mahdollisuutta, tai edes tietoa, poistua autosta ennen Luvian kunnan keskustaa. Tämän vuoksi hänellä ei myöskään ole mahdollisuutta saada tietoa huoltoaseman infopaneelistä.

Luvian esitteitä ja karttoja on mahdollisuus hankkia jo ennen matkaa, mutta myös matkan varrelta niitä olisi hyvä olla saatavilla. Esitteitä ja karttoja ei ole esillä Luvian keskustassa sijaitsevilla kaupoilla. En ole varma, onko niitä saatavissa pyynnöstä. Esitteitä on mahdollista saada paikanpäältä Luvian nähtävyyksikohteista kuten kotiseutumuseosta ja Laitakarin Ihana-telakan yhteydessä toimivasta Varvituvasta. Esitteitä ja karttoja olisi hyvä olla saatavissa St1-huoltoasemalta ja kirjastosta. Nettipiste on Luvian kirjastossa.

Monet Luvian nähtävyyksistä ovat yleisölle auki vain tiettyyn aikaan. Lähimatkailijan on tärkeä tietää kohteiden aukioloajat etukäteen. Toinen vaihtoehto on varata esittelykierros Luvia-oppaalta, jolloin voi sopia erikseen, milloin haluaa tutustua tiettyyn kohteeseen. Spontaanisuus ja hetken päätökset kuuluvat lähimatkailuun, mutta toisaalta on ymmärrettävä, että Luvian kokoisen pienen kunnan nähtävyydet ovat auki vain rajoitetun ajan.

Loppukevällä 2010 tein yksityisen lähimatkan Porista Luvialle ja testasin Luvian saavutettavuutta. Kohtasin joitakin ongelmia, jotka liittyivät tiedon hankkimiseen. Kiersin Luvian keskustan kaupat etsien karttaa tai esitettä, joista olisin saanut tietoa Luvian matkailutarjonnasta. En kuitenkaan löytänyt esitettä. Seuraavaksi yritin kirjastoon, koska tiesin siellä olevan Internet-yhteyden. Olin lähtenyt liikkeelle aamupäivällä kello 10 aikaan. Paikanpäällä huomasin kirjaston avautuvan vasta kello 12.00. En siis saavuttanut tietoa, jota etsin, koska olin liian aikaisin liikkeellä. Koin sen puutteeksi Luvian saavutettavuudessa.

En myöskään löytänyt tietoa siitä, vaihtelevatko Luvian kirjaston ja matkakohteiden aukioloajat vuodenajoittain. Omat tiedotni perustuvat keväällä 2010 annettuihin tietoihin aukioloajoista. Lähimatkailua harjoitetaan ympäri vuoden, kesän sesonkiajan ulkopuolellakin. Matkailijan tulisi voida selvittää etukäteen nähtävyyksien ja palvelujen aukioloajat, jotta hän saa kaiken irti lähimatkastaan. Tosin, on varmaankin haasteellista yhdistää lähimatkailun luonteeseen kuuluva spontaanius ja vapaus päättää itse matkan ajankohdasta pienen kunnan resursseihin pidentää aukioloaikoja.

Tietoa matkakohteesta on saavutettavissa myös sosiaalisiin keinoin. Aina voi pyytää paikallisilta apua ja ohjeita paikkakunnan matkailullisista mahdollisuuksista. Ei myöskään tule unohtaa sosiaalisen median tai perinteisen ”puskaradion” merkitystä tiedonlähteenä. Puskaradio on tunnettu, epämuodollinen viestintäkanava levittää tietoa käyttäjältä toiselle. Perinteistä puskaradiota voisikin hyödyntää sähköisessä muodossa ja laatia Luvian kunnan sivuille matkailijablogi tai kulttuuri-, luonto-, tapahtuma- ja nähtävyyssaiheinen keskustelupalsta. Tällä tavalla matkailijat ja paikalliset voisivat kertoa näkemyksistään ja kokemuksistaan Luviasta ja sen tarjoamista matkailun mahdollisuuksista. Molemmat ovat oleellisia tietolähteitä erityisesti, kun kysymyksessä ovat pienen kunnan nähtävyydet, matkailu ja resurssit.

*Valtatie 8 halkoo vanhan rantatien maisemia.
Kuva: Mikael Lähteenmäki, 2009.*

Luvian saavutettavuus henkilöautolla ja polkupyörällä

Fyysisen saavutettavuuden ongelma tulee esille erityisesti omatoimisissa lähimatkoissa. Tätä aihetta käsittelem seuraavissa luvuissa, ensin yksityisen liikkumisen ja sitten julkisten liikennevälineiden käytön näkökulmasta. Miten Luvia on saavutettavissa henkilöautolla ja polkupyörällä? Minkälaisia rajoituksia ja mahdollisuuksia oman kulkuneuvon käyttö merkitsee Luvian lähimatkailussa? Entä, miten Luvia on saavutettavissa julkisilla liikennevälineillä kuten linja-autolla ja junalla. Sari Mäkiranta tarkastelee omassa artikkelissaan Luvian saavutettavuutta meritse, ja Anna Halls selvittää Luvialle suuntautuvia ratsastusretkiä.

Luvialle on helppointa matkustaa henkilöautolla. Yksityisautolla kulkeminen antaa suurimman vapauden liikkua ja tutustua Luviaan matkakohteena. Luvian keskusta on tiivis, ja sen alueella sijaitsevat kohteet ovat helpoiten saavutettavissa kävellen. Yksi Luvian tärkeimmistä matkailukohteista, Laitakari, sijaitsee noin 5 kilometrin päässä keskustasta. Laitakariin ei kuitenkaan pääse julkisilla liikennevälineillä. Ainakaan matkahuollon ja Sookarin Internet-sivujen perusteella sinne ei ole linja-autoyhteyksiä. Laitakariin on siis mahdollista kulkea vain kävellen, yksityisautolla, taksilla ja pyörällä. Tämä on puute Laitakarin saavutettavuudessa. Voisiko Luvian keskustaan perustaa pienen pyörävuokraamon, jossa myös olisi saatavilla karttoja ja informaatiota paikallisista luonto- ja kulttuurikohteista?

Lähimatkalaiselle henkilöauto antaa eniten vapautta kulkea spontaanisti ja omaehtoisesti ilman julkisten liikennevälineiden rajoituksia ja aikatauluja. Lähimatkailun saavutettavuuden kriteerit toteutuvat parhaiten, jos matkailijalla on mahdollisuus kulkea omalla autolla ja erityisesti, jos matkailija on lähtöisin kauempaa kuin Porista tai Raumalta.

Polkupyörällä on mahdollista lähimatkailua Luvialla, vaikkakin se asettaa tiettyjä rajoituksia matkailuun. Polkupyörällä kulkeminen on aikaa vievää. Se myös rajoittaa aluetta, jolta lähimatkoja Luvian kuntaan voidaan tehdä. Porista on mahdollista lähimatkailua Luvialle pyörällä. Valtatie 8:n varrella ei tosin ole pyörätietä. Raskaan liikenteen vuoksi matka saattaa olla hankalaa ja turvatonta. Valtatie 8:lta Luvian keskustaan kulkee kuitenkin kunnollinen pyörätie. Keskustasta Laitakariin taas ei ole pyörätietä. Asianmukainen pyörätie lisäisi turvallisuutta ja mahdollistaisi pyörämatkailijalle keskittymisen myös maisemamatkailuun. Pyöräilymahdollisuuksien kehittäminen saattaisi myös vähentää autoliikennettä Laitakariin.

Luvialle on mahdollista tehdä pyörällä lähimatkoja kauempaa kuin Porista tai Rauman seuduilta kulkemalla osan matkasta muilla kulkuneuvolla. Tampereelta Poriin liikenneöivässä taajamajunassa voi kuljettaa polkupyörän lisämaksusta. Polkupyörän voi kuljettaa myös matkahuollon linja-autoissa lisämaksusta. Lisäksi Porista on mahdollista vuokrata pyörä, jos ei halua kuljettaa mukana omaa pyörää.

Luvialle voisi kehittää polkupyörämatkailun reittejä, jotka kulkisivat tärkeimpien luonto- ja kulttuurikohteiden kautta. Lähi-matkailija voisi koota itselleen mieleisen reitin ja päiväohjelman. Reitit viitoitettaisiin ja niiden varrelle pystytettäisiin kohteista kertovia infopaneeleja. Pyörämatkailun reiteistä laadittaisiin esite-kartta, jota matkailija kuljettaisi mukanaan. Esitekartasta hän saisi tietoa myös reitin varrella olevista kohteista. Esitekarttoja voitai-siin jakaa Internetissä, Luvian kirjastossa ja kaupoissa ja vaikkapa Porin seudun matkailun toimipisteessä Maisassa.

Julkinen liikenne Luvian lähimatkailussa

Julkisista liikennevälineistä suoraa reittiä Luvialle kulkee ai-noastaan linja-auto. Linja-autolla ilman vaihtoja on mahdollista kulkea vain Porin ja Rauman välisillä vakiovuoroilla. Vakiovuoro pysähtyy Luvian kirkon kohdalla. Porin suunnasta lähtevällä vuorolla matkaan kuluu noin 20 minuuttia ja Rauman suunnasta 30 – 45 minuuttia. Yhteyksiä on Rauman suuntaan 14 ja Poriin 13. Kaikki vuorot eivät kulje päivittäin, vaan suurin osa vuoroista liikennöi vain maanantaista perjantaihin tai lauantaihin. Maanan-taisin ja sunnuntaisin kulkevia vuoroja on Pori – Luvia - Rauma -reitillä neljä ja Rauma – Luvia - Pori -reitillä viisi.

Tarkastelen tässä Luvian ja Porin välistä linja-autoliikennettä. Vakiovuorot Porista Luvialle jatkavat kuitenkin Raumalle. Aikataulutiedot ovat keväältä 2010. Ensimmäinen linja-autovuoro Porista Luvialle lähtee kello 06.30. Tämän jälkeen vuoroja kulkee noin tunnin välein aina keskipäivään asti. Iltapäivällä ja alkuillasta

vuoroja kulkee noin tunnin tai puolentoista tunnin välein. Viimeinen linja-autoyhteys Porista Luvialle on kello 19.45. Luvialta Poriin ensimmäinen linja-autovuoro lähtee kello 06.15. Vuorot kulkevat noin tunnin välein kello 20.30 asti, jolloin Luvialta lähtee viimeinen linja-autovuoro Poriin.

Porista ja Raumalta on Luvialle linja-autoyhteyksiä noin tunnin välein. Lähimatkailijan näkökulmasta tämä tarkoittaa sitä, että Luvialle on suhteellisen hyvät yhteydet lähikaupungeista. Lauan-taisin ja sunnuntaisin vuoroja on huomattavasti vähemmän, mutta silloinkin linja-autolla pääsee kulkemaan keskipäivästä iltaan saakka noin kahden tunnin välein molempiin suuntiin. Viikon-loppuisin aamuvuorot puuttuvat, mutta toisaalta vuoroja on sen verran usein, ettei sitä voi pitää kovin suurena puutteena. Suurin ongelma julkisilla liikennevälineillä matkustettaessa onkin se, että viimeinen linja-auto Poriin lähtee Luvialta kello 20.30. Sookari Oy:n liikennöimiä vakiovuoroja kulkee myös Luvian pienten ky-lien kautta. Tällaisia reittejä on Porista Luvian Peränkylään, Kor-venkylään ja Niemenkylään. Vuorot ovat ensisijaisesti koululaisia varten. Ne kulkevat kouluaikojen ja kouluvuoden mukaan, mutta myös matkailijat voivat käyttää niitä.

Miten sitten matkustaa Luvialle muilta paikkakunnilta kuin Raumalta ja Porista? Raumalta Poriin kulkevan vakiovuoron var-relta ovat suorat yhteydet Luvialle esimerkiksi Eurajoelta, mutta muuten Satakunnan alueelta ei ole suoria yhteyksiä linja-autolla Luvialle. Muualta Satakunnasta linja-autolla matkustettaessa on tehtävä vähintään yksi vaihto. Yritin etsiä Matkahuollon Internet-

sivuilta tietoa Satakunnan alueen liikenneyhteyksistä ja aikatauluista Luvialle, mutta tuloksia ei löytynyt. Tein hakuja esimerkiksi reiteistä Merikarvia - Luvia, Kankaanpää - Luvia ja Siikainen - Luvia. En olettanut löytäväni suoria yhteyksiä näiden paikkakuntien välillä, mutta oletin, että vaihtojen kautta yhteyksiä olisi löytynyt. Kyseisiä reittejä onkin etsittävä Matkahuollon sivuilta niin sanotusti itsenäisesti ja manuaalisesti. Ensimmäinen on etsittävä linja-autoyhteys Merikarvian ja Porin välille ja sitten toinen yhteys Porista Luvialle. Tällainen etsiminen on työlästä. Matkaa suunnitteleva joutuu itse etsimään ensin mahdolliset vaihtopaikat ja tämän jälkeen vertailemaan eri kohteiden aikatauluja. Matkahuollon Internet-sivut voisi rakentaa niin, että yhteydet saadaan suoraan lähtöpaikan ja määrään avulla.

Tietoa linja-autoyhteyksistä, aikatauluista ja reiteistä saa myös Matkahuollon asiakaspalvelun puhelimesta sekä Matkahuollon asemilta ja tärkeimmiltä linja-autopysäkeiltä. Sookarin Linja-autoliikenteen vuorot löytyvät omilta Internet-sivuilta ja myös Matkahuollon sivuilta. Luvialla linja-autoyhteyksien aikataulut löytyvät keskustan alueen bussipysäkeiltä Kirkkotien varrelta.

Linja-autoyhteyksistä otan vielä esille reitit Vaasasta Luvialle ja Turusta Luvialle. Kumpikaan kyseisistä kaupungeista ei kuulu Satakuntaan, ja lähimatkoja ajatellen ne sijaitsevat suhteellisen kaukana kohteesta. Vaasasta on mahdollista matkustaa Luvialle linja-autolla neljä kertaa päivässä, mutta tuolloin on vaihdettava autoa Porissa. Matka kestää noin neljä tuntia. Vuorot lähtevät Vaasasta aikaisin aamulla, keskipäivällä ja myöhään iltapäivällä.

Ajankohdat ovat siis hieman hankalia lähimatkailijoita ajatellen, jos matkailija ei aio yöpyä Luvialla tai lähialueella. Viimeinen linja-auto on perillä Luvialla vasta kahdeksan jälkeen illalla. Viimeinen bussivuoro Poriin palaa noin 25 minuuttia myöhemmin. Toiseen suuntaan, Luvialta Vaasaan, kulkee vain kaksi linja-autovuoroa päivässä. Ensimmäinen lähtee kello 16.00 ja toinen kello 18.00.

Vaasasta lähimatkan teko Luvialle ilman omaa autoa on hankalaa, sillä Luvia on verraten vaikeasti saavutettavissa Vaasasta julkisin liikennevälinein. Järkevämpi keino matkustaa Luvialle on kulkea matka henkilöautolla. Toinen keino on laajentaa lähimatkailu kiertomatkaksi Satakunnan muille paikkakunnille. Silloin on mahdollista tehdä päivämatka Luvialle ja yöpyä esimerkiksi Porissa tai Raumalla.

Kun Matkahuollon Internet-sivuilta hakee reittiä Turku - Luvia, on tuloksena vain yksi yhteys. Siinä ovat vaihdot joko Uudenkaupungissa tai Raumalla. Kyseisen vuoron linja-auto lähtee Turusta noin kello kolmelta iltapäivällä. Näiden tietojen mukaan lähimatka Luvialle on mahdollisempi tehdä Turusta kuin Vaasasta, vaikka etäisyys Turusta Luvialle on paljon lyhempi. Jos lähimatkailija haluaa tai joutuu kulkemaan julkisilla liikennevälineillä Turusta Luvialle, hänellä ei tämä mukaan olisi muuta vaihtoehtoa kuin yhdistää matkaan muitakin lähialueen kohteita kuin Luvia. Internet-hakuja tehdessäni huomasin kuitenkin, että tässä saattoi pikemminkin olla kysymys tiedon saavutettavuuden ongelmasta, kuin todellisista mahdollisuuksista tehdä lähimatka Turusta Luvialle.

Koska tiesin, että Porista ovat hyvät kulkuyhteydet Luvialle, jatkoin sinnikkäästi yhteyksien etsimistä Turusta Luvialle. Linja-autoyhteyksien etsiminen reitiltä Turku - Pori paljastikin uuden ja huomattavasti myönteisemmän kuvan Luvian saavutettavuudesta. Turun ja Porin välillä on useita linja-autoyhteyksiä, jotka voi yhdistää Porin ja Luvian väliseen linja-autoliikenteeseen. Ongelma ei tällä kertaa ollutkaan julkisen liikenteen vähyydessä vaan tiedon saavuttamisessa. Jostain syystä Matkahuollon hakukone ei yhdistänyt itsenäisesti reittiä Turku - Luvia niin, että se olisi ottanut huomioon auton vaihdon Porissa. Ongelman esiin tuleminen vahvistaa tiedon saavutettavuuden tärkeyttä omaehtoisessa lähimatkailussa. Jos tieto ei ole saavutettavissa sujuvasti, seurauksena voi olla, ettei matkaa tehdä lainkaan.

Helsingistä on mahdollista matkustaa noin tunnissa Poriin lentokoneella¹⁵ ja Porista eteenpäin Luvialle esimerkiksi linja-autolla. Periaatteessa Luvia onkin paremmin saavutettavissa Helsingistä kuin Turusta tai Vaasasta. Tämä on mielenkiintoinen tieto, kun ajatellaan Luvian lähimatkailun mahdollisuuksia. Lähellä sijaitseminen ei aina tarkoita, että se on helpoimmin saavutettavissa. Tämä on hyvä ottaa huomioon silloin, kun Luviaa markkinoidaan lähimatkailun kohteena. Toki saavutettavuutta tarkasteltaessa on otettava huomioon myös se rajoittava tekijä, että matkustaminen lentokoneella on kalliimpaa kuin linja-autolla.

Tampereelta on suora rautatieyhteys Poriin, mikä mahdollistaa Tampereelta ja muilta rautatien varrella sijaitsevilta paikkakunnilta matkailun Porin kautta Luvialle. Porista ovat hyvät linja-auto-

yhteydet Luvialle. Ensimmäinen junayhteys Tampereelta Poriin lähtee aamulla kello 08.00 ja seuraava kello 12.15. Tämän jälkeen junat kulkevat kahden tunnin välein kello 22.05 asti. Kyseinen juna pysähtyy Nokialla, Karkussa, Vammalassa, Kokemäellä ja Harjavallassa. Porista Tampereelle ensimmäinen vuoro lähtee aamulla kello 05.20, ja tämän jälkeen junayhteyksiä on noin kahden tunnin välein. Viimeinen juna Porista Tampereelle lähtee kello 18.15. Tämä rajoittaa päivämatkailua Tampereen seudulta Luvialle. Junamatkan voi tosin korvata linja-autovuoroilla, joita liikennöi Tampereen ja Porin välillä useammin kuin junia.

Luvian saavutettavuus lähimatkailussa

Lähimatkailun kohteena Luvia on parhaiten saavutettavissa yksityisautolla. Sen sijaan julkisia liikennevälineitä käyttämällä saavutettavuudessa on puutteellisuuksia. Porista, Raumalta ja Tampereelta on helppo matkustaa Luvialle linja-autolla tai junalla, mutta muualta Satakunnasta ja lähialueilta saavutettavuus julkisilla liikennevälineillä on heikkoa.

Oli yllättävää, että tiedon saanti ja linja-autoyhteyksien löytäminen Matkahuollon hakupalvelusta oli hankalaa. Tietoja linja-autojen reiteistä, aikatauluista ja vaihdoista oli etsittävä monen linkin kautta. Tämä rajoittaa Luvian saavutettavuutta.

Linja-autolla on mahdollista tehdä lähimatka Luvialle Turusta ja Vaasasta, mutta ensin pitää ottaa selvää, mistä ja miten etsiä tietoa.

Tiedon saannissa Luvian kunnasta sekä sen luonto- ja kulttuurikohteista ennen matkaa on pieniä puutteita. Tietoa on löydettävissä Internetistä sekä Luvian ja Porin seudun matkailun, Maisan, sivustoilta. Saavutettavuuden kannalta olisi hyödyllistä, jos Luvian kunnasta voisi tilata sähköisesti esitteitä ja karttoja jo ennen matkaa. Luvian esitteet eivät ole riittävän helposti saavutettavissa, jos ei tiedä, mistä niitä hakea. Looginen paikka hakea esitteitä ja karttoja olisivat Internet-sivut.

Matkan aikana tieto Luviasta on vaikeammin saavutettavissa kuin ennen matkaa. Tämä pätee erityisesti silloin, kun matkailija kulkee julkisilla liikennevälineillä, eikä omalla autolla tai pyörällä. Spontaanisti matkaan lähtö Luvialle, ilman taustatietoa kohteiden aukioloajoista ja sijainneista rajoittaa matkailun mahdollisuuksia ja heikentää Luvian saavutettavuutta lähimatkailun kohteena.

Julkinen liikenneväline valitaan matkustamisen muodoksi yleensä ekologisista syistä tai siksi, ettei matkailijalla ole käytettävissään henkilöautoa. Myös matkaseurueen koko vaikuttaa siihen, valitseeko matkailija yksityisauton vai julkisen liikennevälineen. Julkisilla liikennevälineillä kulkeminen ja niiden aikatauluihin sopeutuminen rajoittaa jossakin määrin matkan kestoa ja ajankohtaa ja myös liikkumista kohteessa. Henkilöautolla ja pyörällä kulkiessa vapautta ja valinnan mahdollisuuksia on enemmän, ja mahdollisuudet lähimatkan toteuttamiseksi ovat suuremmat.

Lähimatkat ovat monesti lyhytkestoisia, yleensä vain päivän kestäviä matkoja. Aikaa ei välttämättä haluta käyttää varsinaiseen matkustamiseen, vaan mieluummin matkakohteeseen tutustumiseen. Lyhytkestoinen ja luonteeltaan spontaani lähimatkailu ja sen onnistuminen perustuvat paljolti siihen, miten helposti kohde on saavutettavissa fyysisesti ja miten vaivattomasti siitä on saatavissa tietoa ennen matkaa ja matkan aikana.

Viitteet

- 1 Smith 1989, 1 ja 22-24
- 2 Petrisalo 2009, 183-184
- 3 Petrisalo 2009, 189-190
- 4 Mustonen 2006, 48
- 5 <http://www.nopsatravels.com/> (22.3.2010)
- 6 Petrisalo 2009, 179 -181
- 7 Petrisalo 2009, 184
- 8 <http://www.tem.fi/index.phtml?s=2548> (25.3.2010)
- 9 <http://kartat.eniro.fi/> (25.3.2010)
- 10 <http://www.luvia.fi/> (huhtikuu 2010)
- 11 http://www.maisa.fi/seutu_tilaa-seutu.html (huhtikuu 2010)
- 12 <http://www.matkahuolto.fi/fi/index.html> (huhtikuu 2010)
- 13 <http://www.sookari.fi/> (huhtikuu 2010)
- 14 <http://www.vr.fi/fi/> (huhtikuu 2010)
- 15 Elokuussa 2010 uutisoitiin, että lentoliikenne Helsingin ja Porin välillä lopetetaan. Myöhemmin liikennöimistä on jatkettu.

Kirjallisuus

Mustonen, Pekka: Postmodern Tourism. *Postmodern Tourism – Alternative Approaches*. (Ed.) Pekka Mustonen, Esa Print, Tampere, 2006.

Petrisalo, Katriina: Lähimatkailu kulttuurituotantona. *Kulttuurituotanto. Kehykset, käytäntö ja prosessit*. (Toim.) Maarit Grahm & Maunu Häyrynen. SKS, Helsinki, 2009.

Smith, Valene L.: Hosts and Guests. The Anthropology of Tourism. (2.ed). University of Pennsylvania Press, Philadelphia, 1989.

Lisäksi olen käyttänyt oheismateriaalina Internet-sivustoja, Satakunnan karttoja, Satakunnan ja matkaesitteitä, Porin seudun matkailun (Maisa) esitteitä, Luvian kunnan esitettä ja tietoja, jotka sain keskustellessani Luvian paikallisten toimijoiden kanssa.

Luvian nykyaikainen liikekeskus. Kuva: Katriina Petrisalo, 2010.

Matkailutoimijoiden yhteistyö Luvialla

Paula Kupari

Lähimatkailu ja Luvia

Lähilomat suuntautuvat, nimensä mukaisesti, esimerkiksi omalle asuinpaikkakunnalle, naapurikuntaan tai maakuntaan. Kestoltaan ne voivat olla joko muutaman päivän mittaisia lyhytloimia¹ tai vain spontaaneja pistäytymisiä. Lähilomalaista kiinnostaa kohdealueen arkielämä, luonto, perinteet, tarinat, tapahtumat ja elämäntavat. Lähi- ja lyhytmatkailu on spontaania ja pienimuotoista. Jos sää on hyvä, matkalle lähdetään, ja jos alkaa sataa kesken matkan, suunnitelmia voidaan muuttaa. Lähilomissa yhdistyvät kulttuurimatkailun pääperiaatteet: matkustaminen, ajanviete, uuden kokeminen ja itsensä kehittäminen.²

Lähimatkailija käyttää hyväkseen kohdepaikan arkielämän infrastruktuuria, kuten julkista liikennettä, elintarvikeliikkeitä ja kahviloita. Lähilomailija voi olla kulutuskäyttäjymiseltään

lähellä paikkakunnan omaa asukasta. Jos kulkuvälineenä on auto, tarvitaan bensiiniä tai mahdollisesti huoltopalveluita, jos matka yllättävästä syystä katkeaa. Jos liikutaan polkupyörällä, saatetaan ostaa kuminpaikkaussetti marketista, paikkauttaa kumi korjaajalla tai käydä paikkakunnan apteekissa hakemassa voidetta hiertymiin ja auringon polttamiin. Matkanteosta kipeytynyt selkä saatetaan käydä hierottamassa hetken välittömästä tarpeesta, tai aiemmin rantaan suunnattu retki saattaa muuttua veneretkeksi saaristoristeilyn houkutellessa. Ruokaa tai ainakin evästä täytyy lähimatkailijankin saada retkellään. Lähimatkailijan kannalta ajateltuna arkipäivän palveluja tuottavat yritykset ovat matkailuyrityksiä. Ne tuottavat palveluja, mutta myös luovat kuvaa paikkakunnasta ja ovat osa matkailijan elämystä niin hyvässä kuin pahassa.

Jotta tällainen omaehtoinen matkailureitin suunnittelu ja omista kiinnostuksen kohteista ponnistava matkailu on mahdollista, tarvitaan tietoa ja väylä tiedon välittämiseen ja saamiseen.³ Lähilomailun kimmokkeena saattaa olla myös harrastus ja sen myötä syntynyt harrastajayhteisö, jonka piirissä jaetaan tietoa esimerkiksi hyväksi koetusta kalapaikasta tai ratsastustallista. Tässä kohtaa palveluntarjoajien markkinointiviestintä ja erityisesti sähköiset viestintävälineet ovat suurimmassa roolissa. Internetin palveluntarjoajien verkkosivut ja erilaiset verkkoyhteisöt ovat olennaisia tiedonkulkuväyliä nyky-yhteiskunnassa haettaessa nopeasti ”pinnallista”⁴ tietoa. Ajantasaisuus on verkkosivujen olennainen ominaisuus.

Luvian kunnalla on paljon annettavaa erityisesti lähimatkailejoille ja lyhytlomalaisille, mutta myös kauempaa tuleville matkailijoille. Luvia sijaitsee kohtuullisen lyhyen matkan päässä isoista kaupungeista ja esimerkiksi Eurajoen kansainvälisestä ydinvoimalatyömaasta. Mahdollista asiakaspohjaa löytyy siis sekä kansallisesta että kansainvälisestä matkailusta. Luviaa luonnehtii merenläheisyys. Luvian noin 290 km²:n pinta-alasta vähän vaille puolet on vettä. Vesistöjen rantaviivaa Luvialta löytyy noin 158 km.⁵

Vaakuna kuvaa luvialaisten suhdetta mereen. Meri on säädellyt elämää, mutta antanut paitsi kulkuväylän myös ruuan ja toimeentulon. Heidi Helkiö-Mäkelän artikkelissa *Kaljaasi Ihana attraktiopianä* kerrotaan Luvian olleen tunnettu merenkulun, laivanrakennuksen ja kalastuksen harjoittaja. Luvian Laitakarin syvät vedet, suojainen saaristo ja puutavaran helppo saanti olivat edellytyksiä

menestyvälle laivanrakennukselle ja kauppamerenkululle. Luvian laivanrakennuksen ennätysvuonna 1857 kunnan varveilta valmistui seitsemän suurta purjealusta. Yhteensä Luvialla rakennettuja laivoja tiedetään olleen yli 400, joista 135 oli kaljaaseja.⁶

Luvian imago perustuu vahvasti mereen, mikä näkyy muun muassa kunnan verkkosivuilla. Vahva ja houkutteleva, aidosta historiasta ponnistava teema, meri, on tuotu matkailuunkin. Kehitettävää löytyy kuitenkin vielä. Matkailun vaatima infrastruktuuri ei ole esimerkiksi majoitustilojen osalta vielä kunnossa. Viime vuosina kunnassa on kuitenkin menty koko ajan parempaan suuntaan matkailunkin alalla. Kaljaasi Ihanan rakentamiseen tähtäävä projekti on ollut tässä merkittävässä roolissa.

Luvian matkailupaketti, jolla tarkoitan tässä itse matkailunähtävyyttä sekä sen ”kuluttamiseksi” tarvittavaa infrastruktuuria, on lupaavalla alulla. Jotta luvialainen matkailukokemus saataisiin vahvemmaksi, yhtenäisemmäksi ja ennen kaikkea koordinoidummaksi matkailijan näkökulmasta, täytyy luvialaisten matkailuyrittäjien kehittää yhteistyötä. Tämän praktikum-työn tavoitteena on hahmotella luvialaisten matkailuyrittäjien ja muiden matkailutoimijoiden yhteistyömahdollisuuksia verkostoitumisen kautta.

Valitsin tämän aiheen, koska luvialaiseen matkailukenttään tutustuessani huomasin matkailuyrittäjien toimivan veraten järjestäytymättömästi. Parhaimmillaan tämä käytäntö toimii muut yrittäjät huomioon ottaen hyvin, mutta pahimmillaan se voi johtaa yritysten markkinointi- tai muiden resurssien tuhlaamiseen, päällekkäiseen ja ristikkäiseen viestintään ja

toimintoihin. Samalla se antaa matkailijalle yhden, vahvan Luvia-kuvan sijasta sekalaisia ja jopa keskenään ristiriitaisia viestejä.

Aion praktikum-työssäni kartoittaa luvialaisia yrityksiä, yhteisöjä ja kunnan virkamiehiä, jotka voisivat verkottumalla parantaa yhteistyötä Luvian lähimatkailun hyväksi. Aluksi pyrin saamaan palapelin palaset pöydälle. Pyrin kokoamaan luvialaisesta yrittäjäkentästä ne yritykset, jotka ovat mielestäni tavalla tai toisella tekemisissä lähimatkailun ja lyhytlomailun kanssa. Seuraavaksi kartoitan yhteisöt, jotka voisivat toimia yhteistyössä yritysten kanssa lähimatkailun edistämiseksi. Lopuksi selvitän Luvian kunnan toimijat eli virkamiehet, jotka työskentelevät tai voisivat työskennellä kunnan lähimatkailun hyväksi. Liitän mukaan ehdotuksia kunta- ja maakuntarajat ylittävistä yhteistyötahoista, joiden kautta esimerkiksi erilaiset matkailun kehittämishankkeet voivat saada rahoitusta tai muuta tukea. Kun palapelin palaset ovat selvillä, pyrin yhdistämään palat järkevällä tavalla yhteen ja muodostamaan niistä toimivan kuvan Luvian matkailun yhteistyöstä. Lopuksi teen matkailutoimijoiden yhteistoiminnasta konkreettisen ehdotuksen.

Yhteistyöehdotuksen tavoitteena on välittää viestiä yhteisesti sovitun päämäärän tavoittelemisesta yhteisesti sovitulla keinoilla. Toisen luvialaisen matkailuyrittäjän menestyminen ei ole toiselta pois. Se on rahaa yhteiseen ”Luvia-kassaan”. Kenties realistisempaa tavoitteena on koota Luvian lähimatkailussa vaikuttavat ja mahdollisesti vaikuttavat tekijät ja saada heidät tietoisiksi toisistaan ja yhteistyömahdollisuuksistaan.

Olemassa olevat matkailupalvelut

Tässä luvussa hahmottelen Luvialle sijoittuneita matkailualan toimijoita. Ensin listaan varsinaiset matkailualan yritykset, jonka jälkeen kerään muita luvialaisia yrityksiä, jotka lähimatkojen ja lyhytlomien erityispiirteiden takia voidaan luokitella luvialaisen matkailun osasiksi. Seuraavaksi kartoitan luvialaisia yhteisöjä, jotka voisivat osaltaan olla tai ovat jo matkailutoimijoita Luvialla. Viimeiseksi kerron Luvian kunnallishallinnon edustuksesta Luvian matkailutoiminnassa ja listaan mahdollisia kunta- ja maakuntarajat ylittäviä yhteistyötahoja matkailun kehittämisen saralla. Perustan tietoni Luvian kunnan verkkosivuihin sekä 1.10.2009 Luvialle tehdyllä opintoretkellä saamiini tietoihin, ellei tekstissä toisin mainita.

Luvian kunnan verkkosivuilta Matkailu-linkin alta löytyy palveluhakemisto, joka listaa luvialaisten matkailuyrittäjien tietoja. Ensimmäisenä listassa on Hampinkala ja merikuljetus, joka vuokraa mökkejä Hyviluodon saarella⁷. Lisäksi yritys tarjoaa kalastusmatkailua. Kylävainion lomamökit -yritys Porissa vuokraa mökkejä saarella sekä mantereella lammen ja joen rannalla. Lisäksi yritys vuokraa veneitä.

Luvian kunnan verkkosivujen mukaan Oy FinFishing & Hunting Ltd. Luvian Vartioasema tarjoaa kokous-, majoitus- ja ateriapalveluita sekä erilaisia retkiä Luvian saaristoon. Yrityksen omilla verkkosivuilla se määrittellään metsästys- ja kalastusmatkailuyritykseksi, jonka päätuotteita ovat erilaiset yritysasiakkaille suunnatut luontoon liittyvät ohjelmalvelut. Yrityksen tukikohta

on Ryöväskeerin saarella⁸ sijaitseva entinen Pirskerin merivartio-asema. Asemalta löytyy majoitustilaa, tiloja kokous- ja virkistyskäyttöön, saunoja, oma helikopterikenttä, laivalaituri sekä veneen vuokrausmahdollisuus.⁹

Luvian Merihelmi Laitakarissa tarjoaa sauna- ja kokoustiloja erikoisuutenaan holvisavusauna sekä lämminvesiallas. Merihelmi sijaitsee kunnan yleisen uimarannan tuntumassa, jossa se tarjoaa myös kahvilapalveluja. Yritys tarjoaa ympäri vuoden juhla-, catering- ja kokouspalveluita sekä kesäaikaan mm. saaristoristeilyjä. Matkavakka on Luviaopas Marja Kasken yritys, joka tekee matkailuopastuksia Luvialla sekä tilaustyönä sukututkimuksia.

M/s Empaatti ja M/s Sympaatti vievät matkustajia saaristo-, koulutus- ja kokousristeilyille kotisatamastaan Laitakarista. Risteilyyn voi yhdistää ohjelma-, sauna- ja ruokailupalveluja. Nautical Smile –niminen yritys tarjoaa charter-risteilyjä. Takapesän tila tarjoaa maatilamajoitusta ja retkiä sekä vuokraa saaristomökkiä. Upeannäköinen Villa Petrell tarjoaa juhla- ja kokoustiloja alle 50 henkilön ryhmille. West Coast Center kuljettaa matkailijoita risteilyille Luvian saaristoon. Yritys järjestää myös saunailtoja sekä kokous-, elämys-, lintu- ja sukellusretkiä.

Seilorin Lomakylä sijaitsee noin kilometrin päässä Laitakarista. Lomakylässä on viisi taloa, joita voi vuokrata majoituskäyttöön ympäri vuoden. On mielenkiintoista, että Laitakarin Messin palveluista ei ole mainintaa tässä matkailupalvelujen listassa. Nähtävyyksissä se on kyllä mainittu kerrottaessa Laitakarin virkistysalueesta yleensä. Tosin tässä palveluiden listassa ei ole mainittu

muitakaan ruokapaikkoja, mutta Messi on mielestäni enemmän kuin pelkkä ruokapaikka.

Luvian kunnan sivut luokittelevat edellä mainitut matkailupalveluita tuottaviksi yrityksiksi. Tämä kertoo ”tavanomaisesta” suhtautumisesta matkailuun, jolloin etukäteen suunnitellaan ja sovitaan matkapaketti, jossa tarkkaan määritellään matkan aika, toiminnot ja matkailijaryhmän koko ja se, minkä tyyppisistä matkailijoista ryhmä koostuu. Lähimatkat ja lyhytloimat asettavat kuitenkin erilaisia vaatimuksia matkailulle ja matkailijaa varten tuotettavalle tiedolle. Seuraavassa luvussa listaan luvialaisia yrityksiä ja yhdistyksiä, jotka myös tuottavat tärkeitä palveluja nimenomaan lähimatkailijoiden ja lyhytloimalaisten tarpeisiin. Lähimatkailijan tarpeita ajatellen on hyvä oivaltaa, että myös näiden yritysten tietojen tulee löytyä helposti kunnan internet-sivuilta. Kenties nämä voisi lisätä kunnan sivujen Matkailupalvelujen osioon, koska sieltä matkailija ainakin osaa hakea tietoa.

Lähimatkailun palveluyritykset yhteistyökumppaneina ja osana lähimatkailijan kokemusta

Luvian kunnan verkkosivuilta löytyy Luvian yrityshakemisto. Yrityshakemiston tiedot on poimittu keväällä 2008 painetusta Luvian yritysoppaasta. Puuttuvista tai muuttuneista tiedoista on verkkosivuilla päivytyspyyntö kunnan vapaa-aikatoimistolta. Tiedot eivät siis välttämättä ole ajantasaisia, mutta tässä työssä en lähde sitä spekuloidaan, vaan etenen verkkosivujen antamien tietojen mukaan. Lähimatkailija tekee päätöksensä verkkosivujen perusteella, olivatpa tiedot ajantasaisia tai eivät.

Elintarvikeliikkeitä yrityshakemisto listaa kaksi: Luotsipoi-ka-niminen K-market ja SALE Luvia. Kummankin kaupan au-kioloajat on mainittu. Vihanneksia ja juureksia saa toripäivänä myös torilta Heikki Tienhaaralta, Kala Valtaselta kalaa kaikissa muodoissaan sekä Tmi Jussi Salolta hunajaa. Lähilomailijan on hyvä tietää, mistä matkan varrelta saa ostettua esimerkiksi ruokaa, juomaa tai vaikkapa laastareita. Paikalliset tuottajat sekä luomu-ja lähiruoka herättävät kiinnostusta myös matkailijoissa. Huoltoasemia Luvialta löytyy sivujen perusteella yksi. Autopalvelujen alta löytyy Levokarin autokorjaamo sekä Tmi Hannu Vuorinen, joka korjaa autoja ja koneita. Henkilöautolla liikkuvaa lähimatka-lijaa kiinnostaa, mistä saa tankattua bensiniä ja mistä löytyy apu, jos auto lakkaa toimimasta.

Kodintarvikkeet ja sisustus –otsakkeen alta löytyy Luvian Merikotka, jonka alaa ovat matkamuistojen, sisustus- ja lahjatavaroiden lisäksi postipalvelut. MH-Kangas myy verho- ja sisustuskan-kaita sekä tekee korjausompeleutöitä ja myy ompelutarvikkeita. Lahjatavaroita myydään Jänönhännässä, josta saa myös käsi- ja puutöitä sekä Vanha taivas –nimisessä yrityksessä, joka myy tai-demaalauksia ja postikortteja. Ostosmahdollisuudet, muidenkin kuin matkamuistojen, kiinnostavat matkailijaa. On myös hyvä tie-tää, mistä voi lähettää postikortin tuttavalleen muistoksi Luvian retkestä, tai missä voi paikkauttaa polkupyörän satulan hierryk-sestä rikki menneet housut.

Pankkipalveluja Luvialla tarjoavat Luvian Osuuspankki sekä Eurajoen Säästöpankki. Parturi-kampaamoja Luvialta löytyy nel-jä. Terveys- ja kauneudenhoitopalveluiden tarjoajia on verkkosi-vujen mukaan useita. Hierontapalveluita saa neljästä yrityksestä ja vyöhyketerapeutin palveluja kahdelta yrittäjältä. Lääkäri- ja ham-maslääkäripalveluja saa kahdelta yksityiseltä yritykseltä. Jalkahoi-toa, apteekkipalveluita sekä kauneuden- ja terveydenhoitotuottei-ta tarjosivat kutakin yksi luvialainen yrittäjä.

Lähilomalainen tarvitsee pankkipalveluista oletetusti eniten pankkiautomaattia. Lähilomalainen voi päättää spontaanisti, yhtä impulsivisesti kuin oli matkallekin lähtenyt, mennä kampaajalle tai hierontaan matkansa aikana. Jos palveluiden tarjoajien yhteys-tietojen saaminen on vaikeaa, voi halu kilpistyä siihen. Lääkäri- ja hammaslääkäripalveluiden tarve saattaa olla äkillistä. Silloin ku-vaan usein astuu julkinen terveydenhuolto. Se tarkoittaa yleensä jonotusta terveyskeskuksessa, jota kaikki eivät halua tehdä. Yksi-tyisiltä yrittäjiltä ensiavun saa kenties nopeammin. Ainakin mah-dollisuus yksityisen terveydenhuollon käyttämiseen (eli yhteystie-tojen helppo saatavuus) on hyvä antaa matkailijalle.

Ravitsemusliikkeitä Luvialla on useita: Kotipizza huoltoase-malla, Lounaskahvila Brunssi, Luvian ratsastuskoulun kahvio, Laitakarin Messi, Luvian Pizzeria ja Luvian Reimari. Lähimatka-lijan on olennaista tietää, mistä matkalla saa ruokaa. Vaihtoehdot lisäävät houkuttelevuutta. Tärkeänä lisänä, yhteystietojen ohella, tulisi olla liikkeiden aukiolotiedot. Kukkia Luvialta löytyy kol-mesta liikkeestä: Luvian kukasta, Kukkakedosta, jossa on myös

sisustus- ja lahjatavaroita sekä Laaksosen puutarhasta, joka myy myös yrttejä ja tomaatteja torilla ja kotimyyntinä. Kukkakaupat ovat hyvänä lisänä lähimatkailijan ostosmahdollisuuksiin. Laaksosen puutarha yrttien ja tomaattien myynteineen saattaa kiinnostaa nähtävyytenä sinänsä.

Ratsastustunteja Luvialla tarjoaa yksi yrittäjä. Oletettavasti lähimatkailija, joka on tämän tyyppisistä palveluista kiinnostunut, lähtee Luvialle ensisijaisesti kyseisen ratsastusmahdollisuuden takia ja toissijaisesti Luvian takia. Toki asetelma voi olla myös toisinpäin, jolloin ratsastamaan pääsy tyydyttää lähimatkailijan impulsiiivisen tarpeen. Luvian taksipalvelut löytyvät listasta yhteisen palvelunumeron takaa. Taksiryttäjien ryhmittäytyminen yhteisen palvelunumeron taakse on hyvää asiakaspalvelua. Monen eri mainoksen, taksiryttäjän ja puhelinnumeron sijaan asiakas saa yhden numeron takaa saman palvelun eli taksikyydin.

Luvialaiset yhdistykset matkailun yhteistyökumppaneina sekä osana lähimatkailijan kokemusta

Myös luvialaisten yhdistysten lista löytyy kunnan verkkosivuilta. Yksi luvialaisen matkailutyön tärkeimmistä yhteistyöyhdistyksistä on Luvia Seor ry, joka ylläpitää ja kehittää mm. Luvian kotiseutumuseota. Luvia Seor kuvailee verkkosivuillaan tehtäväkseen paikallisen omaleimaisuuden esille tuomisen ja kotiseutuhengen ylläpitämisen perinteeseen nojautuen.¹⁰

FM Kirsi Pönni kertoi vierailuluennollaan Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen koulutusohjelmassa

työstään Kuninkaantien matkailutiehankkeessa. Hänen mukaansa matkailijat tekevät entistä pidempiä matkoja ja kuluttavat enemmän rahaa, jos heille tarjotaan kulttuuriaktiiviteetteja ja –tapahtumia. Lisäksi kulttuurimatkailulla on positiivisia vaikutuksia alueiden talouteen, alueelliseen kehitykseen ja imagoon. Pönnin mukaan Kuninkaantie-hankkeen päämääränä oli luoda houkuttelevia paikallisuuteen perustuvia matkailutuotteita. Paikallisesti painottuneen historian ja kulttuurin tulisi olla matkailutuotteiden osaelementtejä.¹¹

Myös Matkailualan verkostoyliopiston johtajan, professori Antti Honkasen mukaan kulttuurilla on suuri merkitys lähi- ja lyhytloilla. Hänen mukaansa lähi- ja lyhytloimat ovat usein yhdessäoloa perheen ja ystävien kanssa. Kulttuuritarjonta on usein syy matkan tekemiseen. Honkasen mukaan lähimatkat ja lyhytloimat ovat sosiaalista yhdessäoloa ja kulttuuria eli ”jotain ekstrapaa”.¹²

Luvialla paikallisen historian ja kulttuurin esiintuomisessa on avainasemassa Luvia Seor ry. Paikkalishistoria esiteltynä esimerkiksi erilaisissa paikkakunnan tapahtumissa vankentaa Luvian imagoa sekä asukkaiden keskuudessa eli yhteisön sisäisesti että ulkopuolisten, mahdollisten lähimatkailijoiden keskuudessa. Kunnan historiallista imagoa ja perinnettä esiintuo myös Perinelaivayhdistys Ihana ry, jonka keulakuva on Kaljaasi Ihanan rakentamishanke. Ihana ry:n perinneyön ”kärki” on terävämpi sen keskittyessä Luvian laivanrakennus- ja meriperinteen elvyttämiseen. Lisäksi Kaljaasi Ihana kaikissa rakennusvaiheissaan ja lopulta valmiina laivana kiinnostaa aiheeseen vihkiytyneitä yli kunta- ja

valtiorajojen. Yhtäkaikki, pyrkimys luvialaisen omaleimaisuuden ja perinteen esille nostamiseen on sama kuin Luvia Seor ry:llä. Tässä työssä kumpikin yhdistys on tärkeässä asemassa.

Kyläyhdistykset voivat olla mukana alueellisen identiteetin ja samalla myös matkailullisen imagon vahvistajina ottamalla aktiivisesti kantaa omia asukkaitaan koskeviin asioihin sekä järjestämällä tapahtumia, kyläiltoja, harrastusmahdollisuuksia ynnä muita. Näin myös kyläyhdistysten voidaan ajatella olevan osa kunnan matkailutyön kehittämistä. Kyläyhdistyksiä Luvialla on neljä: Niemenkylän, Peränkylän, Korvenkylän ja Luodonkylän kyläyhdistykset.

Oman perinnekulttuurin lisäksi Luvialla voi toimia kulttuurin parissa yleisemminkin. Kunnassa on Luvian Kesäteatteri ry sekä Luvian Nuorisoseura ry, joista ainakin viimeksi mainittu tuo musikaaleillaan Luvialle mainetta vahvana harrastajateatterikuntana. Nuorisoseurassa voi harrastaa muutakin, kuten harmonikansoittoa sekä seniори- ja kansantanssia. Luvialla toimivat myös sekä mies- että naiskuoro. Teatteriesitykset ovat tyypillisesti sellaisia tapahtumia, joita voidaan tulla seuraamaan naapurikunnista ja kauempaakin. Luvian Nuorisoseuran versio musikaalista Evita sai paikallista laajempaakin julkisuutta muiden muassa maakunnan päälehdessä. Edellä mainitut luvialaiset kulttuuriyhdistykset voivat siis olla osana luvialaista lähimatkauskokemusta.

Urheiluseurat ovat osaltaan mukana kehittämässä lähimatkausta, joka voi, kuten ensimmäisessä luvussa totesimme, saada lähtökimmokkeensa harrastuksesta ja sen puitteissa

syntyneestä harrastajayhteisöstä. Luvialla urheiluseuratoiminta on monipuolista ja esimerkiksi ringetten osalta kansallisestikin mitattuna korkeatasoista. Luvialla voi harrastaa muun muassa jääkiekkoa, ringettä, ratsastusta, veneilyä, purjehdusta, hiihtoa, jalkapalloa, lentopalloa, yleisurheilua, suunnistusta, agility-toimintaa¹³ ja kuntoliikuntaa. Ratsastuskilpailuja seuraamaan tuleva ratsastuksen harrastaja voi olla lähimatkalainen. Purjehduksesta kiinnostunut saattaa tehdä lähimatkan naapurikuntaan Luvialle osallistuakseen paikallisen purjehdusseuran tapahtumapäivään. Samalla päiväretkellä hän saattaa haluta tutustua paikkakuntaan muutenkin ja käyttää sen tarjoamia palveluja.

Lapsi- ja nuorisotoimintaan keskittyneet luvialaiset yhdistykset voidaan myös luokitella edelliseen ryhmään eli harrastuksen takia lähimatkalle motivoiviin yhdistyksiin. Näitä ovat esimerkiksi Luvian 4H-yhdistys ry, joka järjestää mm. kerho-, retki-, kurssi-, kilpailu- ja leiritoimintaa. Luvian Loukke ry vastaa luvialaisesta partiotoiminnasta leireineen, retkineen ja vaelluksineen. Esimerkiksi Luvialta lastaan merihenkiseltä partio- tai muulta leiriltä hakevat vanhemmat voivat olla myös lähimatkalaisia, jos heillä on tietoa siitä, mitä muuta mielenkiintoista paikkakunta tarjoaa. Myös Mannerheimin Lastensuojeluliiton Luvian yhdistys ry sekä Raittiusyhdistys Kipenä ry järjestävät toimintaa ja tapahtumia muun muassa lapsille ja nuorille.

Muita luvialaisia yhdistyksiä ja yhteisöjä, jotka saattaisivat toimia lähimatkausta kehittäjinä ovat esimerkiksi Luvian seurakunta, SPR:n Luvian osasto, erilaiset hirviporukat, kalastajaseura,

Luvian Karjalaseura ry, Luvian Eläkeläisten kerho, Luvian VPK ry, Luvian Talviuimarit ry ja Luvian Hevoskasvatusyhdistys ry. Näiden yhdistysten koulutus-, retki- ja harrastustoiminta saattaisi edesauttaa vuorovaikutusta yli kuntarajojen esimerkiksi naapurikunnan vastaavien toimintaryhmien kanssa.

Luvian kuntahallinnon matkailutoimijat sekä alueelliset ja valtakunnalliset yhteistyökumppanit

Luvian kunnan verkkosivujen Matkailu-osiossa on kolme puhelinnumeroa, joista matkailija saa kunnan toimesta matkailuneuvontaa. Ensimmäinen numero, joka sivujen mukaan on Luvian kunnan matkailuneuvonnan numero, vie kunnan vaihteeseen. Toinen numero, nimikkeellä ”Matkailutoimi”, on Luvian kunnan vs. vapaa-aikasihteerin, joka vastaa nuoriso-, liikunta-, kulttuuri- ja matkailuasioista sekä Tukevasti Tolpillaan –projektista.

Matkailuneuvonnan kolmas numero on Luviaopas Marja Kasken numero. Kaski oli oppaana 1.10.2009 tekemällämme Luvian opintoretkellä. Hän kertoi kunnan matkailuopastuksen olevan lähinnä hänen harteillaan. Kun soitin kokeiluluontoisesti edellä mainittuihin puhelinnumeroihin ja kyselin kunnan matkailupalveluista, kunnan puhelinvaihe ohjasi minut soittamaan suoraan Marja Kaskelle.

Luvian kunnan verkkosivujen mukaan kuntaan on vuonna 2005 perustettu erityinen Matkailu – Kulttuuri –työryhmä, joka koostuu vapaaehtoisista luvialaisen kulttuurin ja matkailun hyväksi työtätekevästä asiantuntijoista. Ryhmän tarkoituksena on

edistää ja kehittää matkailua sekä kulttuurityötä kunnassa. Työryhmä toimii yhteistyössä vapaa-aikasihteerin kanssa työsten erilaisia kulttuuriin ja matkailuun liittyviä toimenpiteitä. Tämänkaltaisen ideoinnin esiintuomisen väylä on hyvä ja tarpeen erityisesti, kun kunnan matkailutyön vastuualue on pelkästään vapaa-aikasihteerillä, jolla vastuualueita on muutenkin paljon. Sitä en tiedä, kuinka aktiivisesti Matkailu – Kulttuuri –työryhmä toimii tänä päivänä vai toimiiko se ollenkaan. Kyseistä työryhmää ei mainittu Luvian opintoretkellä.

Kuntien resurssit ja siten myös matkailuun sijoitettavat varat ovat ymmärrettävästi rajalliset. Matkailun kehittäminen ei ole tärkeysjärjestyksessä ensimmäisenä kuntajohdon budjetinteossa taantuman aikana, koska kuntalaisten peruspalvelut on turvattava. Onneksi kunnat eivät ole matkailun kehittämistyössään yksin. Apua ja kumppanuutta, niin rahoituksellista kuin strategistakin, on saatavissa useammaltakin organisaatiolta. Tarkoitukseni on listata tässä muutamia näistä organisaatioista.

Satakuntaliitto toimii maakunnan, sen kuntien ja asukkaiden eduksi kehittämis-, edunvalvonta-, tutkimus- ja suunnitteluorganisaationa. Sen tehtävänä on edistää Satakunnan henkistä ja aineellista vaurastumista, vahvistaa maakunnan sisäistä sekä kuntien ja kuntayhtymien välistä yhteistyötä ja toimia yhteistyöelimenä maakunnan kehittämisasioissa. Lisäksi sen tulee palvella ja avustaa kuntia niiden tutkimus-, suunnittelu- ja kehittämistoimissa. Satakuntaliitossa on maakunnan matkailun alueorganisaatio, jonka tehtävänä on alueen

matkailutoimijoiden yhteisen matkailumarkkinoinnin organisointi. Se järjestää koulutus-, info- ja markkinointitapahtumia. Satakuntaliiton matkailuorganisaatiosta on mahdollista saada matkailun EU-hankerahoitusta ja neuvontaa matkailuhankkeisiin. Se esimerkiksi voi antaa neuvoja sopivista yhteistyökumppaneista hankekohtaisesti.¹⁴

Satakunnan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) on valtionhallinnon alueellinen kehittämis- ja palvelukeskus. Sen tehtäviin kuuluvat yritysten neuvonta-, rahoitus- ja kehittämispalvelut sekä maaseutuyrittäjyyden, maaseudun elinvoimaisuuden, osaamisen ja kulttuurin, elinkeinoelämän ja innovaatioympäristön kehittäminen. ELY-keskus tukee pienten ja keski suurten yritysten perustamista, kasvua ja kehittymistä tarjoamalla niille neuvontaa, koulutusta, kehittämispalveluja ja rahoitusta.¹⁵

Porin Seudun Kehittämiskeskus Oy POSEK:in tavoitteena on parantaa yritysten ja yhteisöjen toimintaedellytyksiä Porin seudulla sekä edistää elinkeinoelämän ja kuntien välistä yhteistyötä. POSEK:in palveluita yrittäjille ovat rahoitusratkaisut ja investointien suunnittelu, markkinoinnin ja myynnin kehittäminen, koulutustilaisuudet, seminaarit ja tietoisikut sekä matkailuyritysten kehittämispalvelut, jotka toteutetaan yhteistyössä tytäryhtiö Porin Seudun Matkailu Oy MAISA:n kanssa.¹⁶

ProAgria Satakunta ry on maaseutualueiden yrittäjiä palveleva asiantuntijajärjestö. ProAgrian pyrkimyksenä on tukea maaseudun kilpailukykyä, elinvoimaisuutta ja hyvinvointia sekä tarjota monipuolisia palveluja maaseutualueiden pk-yrityksille. ProAg-

rian toimialoja ovat matkailu ja ravitsemus, hyvinvointi, käsi- ja taideteollisuus, hevostalous, elintarvikkeiden, metallin ja puun jatkojalostus, pienteollisuus ja urakointi. Yhdistys tukee yrityksiä liiketoiminnan kehittämisessä, järjestää koulutusta ja konsultoi esimerkiksi EU-tuki- ja hankehakemusten teossa.¹⁷

Karhuseutu ry on maaseudun kehittämiseen tähtäävä yhdistys eli toimintaryhmä, joka koostuu yli 200 yksityisestä henkilöstä, yhdistyksestä, yhteisöstä, pienyrityksestä ja kunnasta. Toimintaryhmän päätavoitteena on maaseudun kehittäminen. Karhuseutu ry on yksi 55:stä Suomen Leader-toimintaryhmästä. Yhdistyksen kautta voi saada Leader-rahoitusta yhteisöjen ja mikroyritysten hankkeisiin.¹⁸

Edellä mainitut tahot voisivat olla hyviä yhteistyökumppaneita Luvian matkailuyhdistykselle, joka voisi hyödyntää yhteistyötahojen tarjoamia mahdollisuuksia toiminnan kehittämisessä ja ”virtaviivaistamisessa” sekä myös rahoitusmahdollisuuksia matkailuyhdistyksen eri hankkeisiin. Yhteistyökumppaneita löytyy toki myös muita, hankkeesta riippuen esimerkiksi Finnvera ja FinWest ry, jonka kanssa ainakin Laitakarin Messi on jo tehnyt yhteistyötä.

Palapelien osaset yhteen – Verkostoitumissuunnitelma

Markkinoinnin professori Arja Lemmetyinen on tutkinut matkailuverkoston kilpailukyyn edistämistä koordinoitua yhteistyön avulla. Hänen mukaansa matkailun toimialalla on olennaisen tärkeää, että informaatio kulkee sujuvasti matkailusektorin

monialaisten yritysten monimutkaisessa verkostossa, jossa kohtaavat muiden muassa ohjelmapalvelujen, majoituksen, ruokapalvelujen, kuljetuksen ja viestinnän tuottajat.¹⁹

Samaa korosti Pohjolan Mylly –nimisen markkinointitoimiston toimitusjohtaja Juha Tanskanen esityksessään matkailun yhteismarkkinoinnista Pro Agria Satakunnan järjestämässä koulutusillassa matkailuyrittäjille. Matkailutuotetta tuottavat kymmenet eri yritykset, mutta asiakas kokee tämän matkailuasiakkaan palveluketjun yhtenä tuotteena. Jos matkailun palveluketjun yksi yrittäjä hoitaa osa-alueensa huonosti, matkailija kokee koko tuotteen kärsineen tai jopa epäonnistuneen, riippuen huonosti hoidetun osa-alueen merkittävydestä matkailijalle.

Palveluketju koostuu useimmiten kärkiyrityksistä eli vetureista, joita pienemmät yrittäjät tukevat osapalveluillaan. Tanskanen korosti matkailun palveluketjun yrittäjien yhteispeliä ja yhteisen, sovitun viestin merkittävyyttä kaikessa markkinoinnissa. Matkailuasiakkaan palveluketju yhdistää sen eri yritysten markkinointiresurssit yhteiseksi kassaksi, josta jaetaan varoja brändin eli tässä tapauksessa yhteisesti sovitun viestin eteenpäinviemiseksi. Kun mainostetaan yhteistä brändiä, ketjun jokainen yritys hyötyy yhteisestä panostuksesta. Yritysyhteistyön tehtävänä on siis yhteismarkkinointi, ja yksittäisten yritysten tehtävänä on taktinen eli yrityksen käytännön tason markkinointi. Kun yrittäjät ovat sitoutuneita yhteisesti sovitettuun matkailun viestiin ja haluttuun matkailukokemukseen, yritysten tarjoamien palveluiden taso säilyy, koska kukaan ei halua olla palveluketjun ”heikoin lenkki”.

Tanskanen korosti esityksessään yhteisen, kirkkaan viestin merkitystä. On mietittävä, mikä kyseisellä alueella tai paikkakunnalla on aitoa, tunnistettavaa ja erilaista verrattuna muihin alueisiin. Kun tämä ajatus on ”kirkastettu”, on aika hakea yhteistyökumppaneita matkailuasiakkaan palveluketjulle. Näitä ovat Tanskanen mukaan kunta tai kunnat, joiden kuntamarkkinointiin matkailumarkkinointi tulee vahvasti integroida, tai tosinpäin, kuntamarkkinointi integroida matkailumarkkinointiin, koska matkailuelementit vahvistavat kuntamarkkinoinnin viestiä. Yhteistyökumppaneita ovat myös kunnan muut yrittäjät, seurakunnat, seurakunnat. Tanskanen lisäsi yhteistyökumppaneiksi naapurikunnan ja seutukunnan. Hän laajensi yhteistyön koskemaan myös valtakunnallisia verkostoja media- ja yritysmaailmassa, joiden kautta matkailun sovittua ”viestiä” viedään eteenpäin.

Matkailuasiakkaan palveluketjun yhteistyön hallintomalli voi olla yhdistysmuotoinen verkottuminen, jolloin se yrittäjä, joka maksaa yhteiseen markkinointikassaan eniten saa suurimman päättävällän. Hallintomalli voi myös olla yhden ison toimijan malli, jolloin kentällä on yksi iso matkailuyritys ja muutama pieni. Tällöin kassavirta kulkisi yhden ison yrityksen kautta pienille.²⁰

Verkostojen strategiat –kirjassa painotetaan vaiheittaista verkostoyhteistyön luomista ajan kuluessa. Pitkäaikainen yhteistyöverkosto ei onnistu, jos se kyhätään kokoon nopeasti ilman perusteellista harkintaa esimerkiksi kumppanien ominaisuuksista tai yhteisestä hyödystä ja liikeideasta. Kirjan mukaan suurimpia syitä verkostoitumisen epäonnistumiseen ovat strategiatyön (eli

kiteytyneen idean työstämisen) puutteet. Lisäksi epäonnistumiseen vaikuttavat ”henkiset” syyt: luottamuksen pettäminen, verkostossa ei nähdä yhteistä ja kunkin yrityksen hyötyä samalla tavoin, epäselvät pelisäännöt, jatkuvan vuorovaikutuksen puute ja epätasainen sitoutuminen läpi verkoston. Verkostoon tulee rekrytoida yrityksiä, joilla on mahdollisimman samanlaiset tavoitteet ja päämäärät.²¹

Luvian matkailussa verkostoituminen ei mielestäni tarkoita yhtä täysimittaista verkostoitumista siinä mielessä kuin Juha Tanskanen sen yllä esittelee. Luvialla matkailun mittakaava elinkeinona on toisenlainen verrattuna Tanskanen esimerkkinä käyttämään Vuokattiin. Sen, mitä Arja Lemmetyisen tai Juha Tanskanen ajatuksista voi poimia Luvian matkailuun sovellettavaksi, on tiedonkulun avainasema luvialaisen matkailukentän toimintojen tehostamisessa. Tärkeää olisi myös tiedostaa strategisen viestinnän suunnittelun mahdollisuudet. Strategiatyö ei ole matkailutoiminnalle välttämättömyys, mutta se on suuri mahdollisuus. Strategisen suunnittelun lähtökohtana olisi yhteisesti sovittu ja todellisuudesta ponnistava viesti siitä, mikä Luvialla on aitoa²² ja erilaista kuin muualla.

Ei-luvialaisena minun on helppoa sanoa oma mielipiteeni siitä, mikä on Luvian ”suuri matkailullinen ajatus”. Luvian matkailu kiteytyy mereen sekä Kaljaasi Ihanaan ja sitä kautta meriperinteeseen. Ajatus merestä sinänsä luvialaisen matkailun vetovoimatekijänä ei riitä, koska myös lähialueilla meri on läsnä. Luvialaisen matkailukokemuksen valtti on nimenomaan meri yhdistettynä

suuriin purjelaivoihin, Kaljaasi Ihanaan ja meriperinteeseen. Luvialaisille yrittäjille kuva voi olla toisenlainen, riippuen yrittäjän omista lähtökohdista.

Tällä hetkellä osittain irrallaan toimivat matkailuyritykset ja kunnan matkailutoimijatahot täytyisi saattaa saman pöydän ääreen pohtimaan matkailun ja erityisesti lähimatkailun asemaa Luvialla. Mielestäni olisi tärkeää pohtia hyvässä hengessä luvialaisen matkailun ”keihäänkärkiajatusta” ja sitä, mitä siitä seuraa. Syyseuraussuhteiden analysoinnin pitäisi kulkea läpi koko matkailun kentän. Samalla kartoitettaisiin ja määriteltäisiin jokaisen yrittäjän omat toiminnot ja luotaisiin mahdollisuudet yhteistyöhön eri osaluilla.

Tässä strategiatyössä olisi hyvä olla neutraali, ehkä jopa ulkopuolinen taho puheenjohtajana pitämässä langat käsissä ja johdattelemassa keskustelua toivottuun suuntaan. Jos tarvittava osaaminen löytyy kunnan henkilöstöstä, niin hyvä on. Toinen kunnan sisältä tuleva vaihtoehto voisi olla esimerkiksi Matkavakan Marja Kaski, jolla on hyvä kokonaiskuva Luvian matkailusta tällä hetkellä. Toisaalta, kuten Verkostojen strategiat –oppaassa todettiin, verkostotyön epäonnistumiseen vaikuttavat usein ”henkiset” syyt, yhtenä niistä henkilösuhteet. Luvialaisen yrityskentän ulkopuolelta tuleva verkostotyön ”tuottaja” voitaisiin mieltää neutraalimmaksi ja tasa-arvoisemmaksi verkostoitumistyön toteuttajaksi kuin matkailuyrittäjien kentän sisäpuolelta tuleva organisaattori. Ulkopuolisella toimijalla voisi olla paremmat mahdollisuudet johdatella matkailutoimijat tasapuoliseen strategiatason suunnittelutyöhön.

Edellä mainitun strategiapalaverin jälkeen on hyvä ottaa mukaan strategiatyöhön myös yhdistykset ja kunnan muut yrittäjät, jotka lähimatkailun erikoispiirteiden vuoksi ovat tavallaan myös matkailuyrittäjiä. On tärkeää, että muutkin kuin varsinaiset matkailualan yritykset tiedostavat matkailun olemassaolon ja mahdollisuudet tulojen lähteenä. Lisäksi matkailulla voi, kuten Tanskanenkin totesi, tukea tai jopa luoda kunnan imagomarkkinointia. Tällä strategiatyön portaalla itse johtajatuksen (”Luvian matkailu = meri ja Kaljaasi Ihana”) muokkaamista tärkeämpää on tiedon jakaminen edellä mainituille kohderyhmille.

Luvian kunnan matkailulle olisi hyvä luoda vakiintuneet tiedonvälityksen väylät. Sellaisia esimerkiksi ovat tällä hetkellä ajankohtaiset sosiaaliset mediat kuten Facebook ja Twitter. Luvian matkailun oman profiilisivun ja tiedotusalueen luominen tällaisiin mediapalveluihin ei vaadi suurta pääomaa. Se vaatii ainoastaan henkilön, joka osaa tehdä sivuston. Samoin Luvian matkailun verkkosivut olisi hyvä olla olemassa, olivat matkailuyrittäjät ja muut matkailutoimijat sitten järjestäytyneet yhdistykseksi tai eivät. Nämä sivut olisivat Luvian kunnan sivuista ”erillään”, mutta linkitykset molempiin suuntiin olisivat vahvasti näkyvillä. Sivujen hallinto ja päivitysvastuu olisi matkailutoimijoiden yhdistyksellä (ja sen mahdollisella organisaattorilla).

Matkailutoimijoiden sisäisen viestinnän keinoja olisivat lisäksi ryhmäsähköpostiviestien lähettäminen ja suljetun, miksei avoimenkin, keskustelupalstan luominen. Tämä edellyttää, että kaikilla toimijoilla on tietokone ja verkkoyhteys sekä valmiudet

näiden käyttämiseen. Voi olettaa, että nykyään yrittäjällä kuin yrittäjällä ovat käytössä tällaiset mahdollisuudet. Tehokkain yhteydenpidon muoto on kuitenkin kasvokkainen viestintä. Luvian matkailutoimijoiden säännölliset tapaamiset tulisikin ottaa käyttöön. Tapaamisissa kerrottaisiin sen hetken kuulumisia, tuotaisiin esille huolenaiheita ja ratkaistaisiin ongelmia. Mitään terapiasessioita nämä eivät saisi olla, vaan pääpaino olisi yhteistyön kehittämismahdollisuuksien aktiivisessa etsimisessä.

Matkailutoimijoiden yhteistyö on vastaansanomattomasti kannatettavaa, mutta suurin ongelma on verkottumisen kustannukset. Voidaanko palkata ulkopuolinen yhteistyön koordinoija? Kuka maksaa hänen palkkansa? Yksi vaihtoehto on tehdä projektista hanke, jolle haetaan hankerahoitusta edellisessä luvussa mainitsemiltani tahoilta. Hankkeiden haittapuoli on usein se, että kun hankerahoitus loppuu ja hanke päättyy, niin toimintakin loppuu. Yhdistyksen perustaminen voisi olla parempi ratkaisu, jolloin jokin jäsenyritys ja -toimija osallistuisi toimintaan tietyllä summalla rahaa, jolla kulut katetaan. Yhdistyksen toiminnassa pitäisi kuitenkin säilyttää pienimuotoisuus ja vapaaehtoisuus, jotka ovat riippuvaisia yhdistyksen jäsenten aktiivisesta toiminnasta.

Yhdistyksen perustaminen saattaisi sulkea ulkopuolisen koordinaattorin käytön pois esimerkiksi kustannussyistä. Tämä puolestaan saattaa korostaa henkilösuhteiden merkitystä ja jopa kaataa yhteistyöprojektin henkilösuhteiden takia. Toinen vaihtoehto on aloittaa projekti hankerahoituksella, ja hankkeen lopputtua jatkaa toimintaa yhdistysmuotoisena, jolloin suurimmat

ponnistukset esimerkiksi strategiatyön ja viestintäkanavien luomisessa saataisiin ajoitettua hankekauteen.

Oheisessa kaaviossa olen esittänyt kiteytettyinä ja prosessinomaisesti toiminta-ajatuksen Luvian matkailun yhteistyön kehittämiseksi. Kaikki lähtee johtoajatukselta, yhteisesti päätetystä viestistä, jota ajetaan vaiheittain läpi Luvian matkailukentän eri toimijoiden kautta koko Luvian matkailun kenttään. Punaisena lankana läpi kaikkien ryhmien ja johtoajatuksen kautta kulkee tieto. Toimijoiden täytyy itse päättää, mitä reittejä tieto kulkee verkoston jäsenille, jotta se olisi mahdollisimman helposti jokaisen saavutettavissa.

Kaavio: Matkailun verkottumisen prosessi.

Lopuksi

Kuten tiedämme, mikään ei ole parempaa mainosta matkakohteelle kuin tyytyväiset asiakkaat, jotka kertovat hyvistä kokemuksistaan eteenpäin. Ajatus yritystoiminnan ja matkailun tukemisesta verkostoitumalla lähtee nimenomaan asiakkaan tarpeista. On tärkeää asettua matkailijan asemaan ja miettiä, miten voisi kehittää matkailutuotettaan (aineetonta tai aineellista), jotta se ennistä paremmin palvelisi asiakasta. Tämä pätee yrityskohtaisesti, mutta kokonaisvaltaisesti ajatellen myös matkakohde- tai paikkakunta-kohtaisesti.

Asiakas ei ajattele matkailuelämystään osiin pilkottuina elementteinä, vaan yhtenäisenä tunteena matkan onnistumisesta tai epäonnistumisesta. Matkailijan palveluketjun yhtenäisyys on siis tärkeässä asemassa, koska yhdenkin ketjun osan epäonnistuminen tai huono laatu voi pilata kokonaisuuden. Lähimatkailun erityispiirteet spontaanisuus, omaehtoisuus, tiedonkulun oleellinen rooli sekä matkakohteen arkipäivän palvelujen käyttö tuovat omat lisähaasteensa matkailutoimijoille.

Toimiminen hyvinkin erilaisista tekijöistä koostuvassa matkailutoimijoiden verkostossa on haastavaa. Henkilösuhteiden toimivuus on tärkeässä asemassa, mikä tekee verkoston haavoittuvaksi. Isommilla toiminta-alueilla yhteistyöverkoston onnistumisen kannalta tärkeintä työtä tehdään verkostokumppanien valintavaiheessa. Pienellä toiminta-alueella, kuten Luvialla, kumppanien valintamahdollisuudet ovat rajoitetut. Verkoston luomisvaiheessa onkin olennaista tavoitteiden ja toiminta-ajatuksen tarkka

määrittely verkoston jäsenien kesken. Pelkkä määrittely ei kuitenkaan yksin kannu mihinkään. Myös sen kattavasta tiedottamisesta kaikille verkoston jäsenille on huolehdittava.

Verkostoitumisen onnistumista voi määritellä yhtä monella tavalla kuin on verkostotoimijoitakin. Mielestäni sitä ei kuitenkaan saisi mitata pelkästään kasvaneella liikevaihdolla tai asiakasmäärällä, vaikka ne ovatkin konkreettisia mittareita ja helposti havaittavia. Yhteistyömahdollisuuksien kasvu, asiakastyytyväisyyden lisääntyminen, kokemusten ja tiedon jakaminen ja muut sellaiset tekijät ovat elementtejä, joita verkostoituminen parhaimmillaan tuottaa. Pitkällä aikavälillä nämä elementit näkyvät myös numeroilla mitattaessa.

Viittaukset

- 1 Lyhytloma voidaan tehdä myös maan rajojen ulkopuolelle, esim. viikonloppulomat Suomesta Keski-Eurooppaan.
- 2 Petrisalo 2009.
- 3 Petrisalo 2009.
- 4 Pinnallisella tiedolla tarkoitan tässä tapauksessa esim. aukioloaikoja, osoitetta, yhteystietoa, yleistä kuvausta haun kohteesta jne.
- 5 <http://www.luvia.fi>, viitattu 9.3.2010
- 6 Helkiö-Mäkelä 2009, 192-193.
- 7 Hyviluoto on saari, joka sijaitsee aivan Luvian merenrannikon tuntumassa Laitakarista katsottuna luoteeseen.
- 8 Ryöväskeerin saari sijaitsee Pohjanlahdella ja se on viimeisimpiä saaria ennen avomerta. Merimatkaa Laitakarista on noin 5 merimailia.
- 9 <http://www.vartioasema.com/>, viitattu 16.3.2010
- 10 <http://www.luviaseor.fi>, viitattu 17.3.2010
- 11 Pönni 2009.
- 12 Honkanen 2009.
- 13 Agility tarkoittaa koiraurheiluharrastusta.
Lähde: <http://www.luvia.fi/yhdistykset/urheiluseurat/>, viitattu 9.3.2010

- 14 <http://www.satakuntaliitto.fi>. Viitattu 10.4.2010.
- 15 <http://www.ely-keskus.fi>. Viitattu 10.4.2010.
- 16 <http://www.prizz.fi>. Viitattu 10.4.2010.
- 17 <http://www.yritysmasvasatakunta.fi>. Viitattu 10.4.2010.
- 18 <http://www.karhuseutu.fi>. Viitattu 10.4.2010.
- 19 Lemmetyinen 2010, 10.
- 20 Tanskanen 2009.
- 21 Hakanen et al. 2007, 28-30.
- 22 Käsite ”aito” on ongelmallinen kulttuurintutkimuksessa, mutta tässä työssä tarkoitan aidolla nimenomaan paikallisesta historiasta ponnistavaa ja tosiasiallisesti olemassa olevaa, ei keinotekoista tai päälleliimattua.

Lähteet

Verkkolähteet

- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.
<http://www.ely-keskus.fi>. Viitattu 10.4.2010.
- FinFishing & Hunting Oy Luvian Vartioasema.
<http://www.vartioasema.com/>. Viitattu 16.3.2010
- Karhuseutu ry. <http://www.karhuseutu.fi>. Viitattu 10.4.2010.
- Luvian kunta. <http://www.luvia.fi>. Viitattu 9.3.2010
- Luviaseor. <http://www.luviaseor.fi>. Viitattu 17.3.2010
- Porin Seudun Kehittämiskeskus Oy POSEK.
<http://www.prizz.fi>. Viitattu 10.4.2010.
- ProAgria Satakunta ry.
<http://www.yritysmasvasatakunta.fi>. Viitattu 10.4.2010.
- Satakuntaliitto. <http://www.satakuntaliitto.fi>. Viitattu 10.4.2010.
- Valokuvaajan blogi: Joni Kantonen.
<http://kuviteltua.blogspot.com/2009/01/villa-petrell-luvia.html>. Viitattu 16.3.2010.

Kirjallisuus

Hakanen, Matti & Heinonen, Upi & Sipilä, Petri. Verkostojen strategiat. Menesty yhteistyössä. Edita Publishing Oy. Helsinki 2007.

Helkiö-Mäkelä, Heidi. Kaljaasi Ihana attraktiopisteenä. *Pohjanlahden rantatie. Ratsupolusta rannikon matkailutiekseksi*. Häyrynen, Maunu & Lähteenmäki, Mikael (toim.) Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksen julkaisuja XV. Pori 2009.

Lemmetyinen, Arja. The coordination of cooperation in tourism business networks. Sarja/Series A-4:2010. Turun kauppa- korkeakoulu.

Petrisalo, Katriina. Lähimatkailu kulttuurituotantona. Alueellisuuden uudelleenarviointia matkailussa. *Kulttuurituotanto. Kebykset, käytäntö ja prosessit*. Toim. Maarit Grahn & Maunu Häyrynen. Tietolipas 230. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 2009.

Painamattomat lähteet

Honkanen, Antti. Ikääntyvät, matkailun kausiluonteisuus ja lähilomat. Kulttuurimatkailun praktikum-kurssin luento 27.10.2009. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos. Turun yliopisto. Muistiinpanot tekijän hallussa.

Pönni, Kirsi. Kulttuurin, historian ja matkailun yhdistäminen. Case King's Road. Kulttuurimatkailun praktikum-kurssin luento 6.10.2009. Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos. Turun yliopisto. Muistiinpanot tekijän hallussa.

Tanskanen, Juha / Mainosmylly. Matkailun yhteismarkkinoinnista. Pro Agria Satakunta ry:n koulutustapahtuma Jämällä 5.11.2009. Muistiinpanot tekijän hallussa.

Utta ja vanhaa meriperinnettä. Kuva: Kaisa Kalliovuo, 2008.

Infotaulujen käyttö matkailussa

Helena Siirtonen

Infotaulut ovat matkakohteissa käytettyjä tauluja ja paneeleja, joiden avulla esitellään kohdetta ja välitetään tietoa siitä. Infotaululla voidaan myös tarkoittaa opasteita, jotka neuvovat tien johonkin kohteeseen tai joissa kerrotaan kohteen yhteystietoja. Tässä työssä käsittelen kuitenkin vain kohdetta esitteleviä infotauluja. Pelkästään opasteiksi tarkoitettujen taulujen analyysin jätän tämän tarkastelun ulkopuolelle. Vaikka erotan nämä kaksi infotaulutyyppejä toisistaan, niitä voidaan käyttää toistensa rinnalla. Toisiaan täydentäen ne varmasti ovatkin toimivimpia.

Pyrin vastaamaan kysymykseen, miksi infotaulut ovat tärkeitä matkailussa, ja miksi niitä tarvitaan? Miten infotauluja voidaan parhaiten hyödyntää matkailussa? Aluksi tarkastelen erilaisia infotaulutyyppejä ja niiden käyttötarkoituksia. Lisäksi esittelen joitakin kohteita, joissa on käytetty infotauluja. Lopuksi käsitelen aihetta Luvian matkailun näkökulmasta ja selvitän, miten

infotauluja on käytetty Luvialla, ja miten niitä voitaisiin jatkossa hyödyntää entistä enemmän.

Transmodernissa matkailussa olennaista on spontaanisuus, omatoimisuus ja omaehtoisuus. Matkalle voidaan lähteä ilman pitkäaikaista suunnittelua etukäteen. Spontaanit matkat ovat usein lyhytkestoisia ja suuntautuvat vakituisen asuinalueen lähiympäristöön. Tämän vuoksi omatoimimatkailussa ja lyhytloilla erilaiset infotaulut ja opasteet ovat keskeisessä asemassa. Transmodernissa ajattelussa informaation jakaminen ja vapaa saatavuus on keskeistä. Matkailijat haluavat löytää tietoa kohteista vaivattomasti ja ajankohdasta riippumatta. Nähtävyyksien ja muiden matkakohdeiden järjestetyt opastuskierrokset ovat yleensä saatavilla vain tiettyinä ajankohtina. Varsinkin pienissä kohteissa opastukset täytyy usein erikseen tilata. Lisäksi lähimatkat ja lyhytloimat ovat kestoltaan lyhytaikaisia, joten opastuksia ei välttämättä ole mat-

kailijoiden saatavissa sopivaan aikaan. Matkailijat kuitenkin usein haluavat ja odottavat saavansa jonkinlaista tietoa matkakohteesta tai nähtävyydestä. Tällöin infotaulut ovat tarpeellisia.

Infotaulutyyppejä

Erilaisia infotaulutyyppejä on paljon, ja sopivia valittaessa on otettava huomioon monia tekijöitä. On arvioitava, millainen taulu olisi tiettyyn paikkaan ja tarkoitukseen informatiivisin ja sopivin. Ennen taulutyyppeiden valitsemista on pohdittava, mihin taulut tullaan sijoittamaan, jotta ne varmasti saadaan sijoitettua tarkoituksenmukaisimpaan paikkaan, ja jotta ne soveltuvat ympäristöön. Jos tauluja sijoitetaan luontopolun varteen, on otettava huomioon, että ne sopivat luonnonympäristöön, eivätkä pilaa maisemaa. Taulut on suunniteltava tilan ehdoilla.

Infotaulujen materiaaleja valittaessa on huomioitava, millaisille sääoloille ne altistuvat. On kannattavampaa hankkia kestävästä materiaaleista tehtyjä tauluja, kuin joutua jatkuvasti uusimaan tauluja, jotka eivät kestä sääolosuhteita ja kulutusta. Taulujen on hyvä olla kestäviä myös sen varalta, että ne joutuvat vandalismin kohteeksi. Materiaalien lisäksi on harkittava, minkä kokoisia tauluja käytetään, ja millainen on niiden värityksen. Tässäkin on huomioitava ympäristö, johon taulut sijoitetaan ja myös taulujen luettavuus ja selkeys. Taulujen on mahdollista niille varatuille paikoille, mutta niiden on kuitenkin oltava sen kokoisia, että niitä on helppo lukea. Väriytyksen on oltava selkeä. On parempi tehdä tauluista mielenkiintoisia esimerkiksi kuvien avulla ja jättää väriytyksen melko

yksinkertaiseksi. Maanläheiset värit ovat yleensä toimivia ja tekevät tauluista selkeitä.

Koon, materiaalien ja väriytyksen lisäksi tauluja suunniteltaessa on hyvä miettiä, halutaanko tauluista pysyviä vai vaihtuvia. Tämä on tietenkin huomioitava myös taulujen sisältöä ja materiaaleja suunniteltaessa. Jos tauluja aiotaan vaihtaa ja muuttaa, on hyvä ottaa huomioon kustannuskysymykset ja käyttää hieman edullisempia materiaaleja. Lisäksi on mietittävä taulujen määrää. Vaikka useammalle taululle olisi tilaa, ja tauluissa kerrottavaa informaatiota on paljon, taulujen määrää kannattaa kuitenkin rajoittaa. Matkailijat kaipaavat lisätietoa kohteesta tai aiheesta, mutta he eivät välttämättä ehdi tai jaksaa lukea useita infotauluja. Liian monet taulut voivat myös pilata kohteen tunnelmaa ja ympäristöä.

On tietenkin hieman eri asia, jos taulut ovat esimerkiksi jonkin reitin tai luontopolun varrella kuin, jos ne ovat kaikki samassa paikassa. Reitin varrella infotauluja on hyvä käyttää tasaisin välimatkoin, mutta ei kuitenkaan liian usein. Tässäkin tapauksessa on otettava huomioon, millainen reitti on kyseessä. Luontopoluilla infotaulut voidaan sijoittaa esimerkiksi taukopaikoille. Toisaalta tauluja voidaan sijoittaa myös niin, että ne voidaan vain pysähtyä lukemaan ja jatkaa sitten matkaa. Pyöräily- tai ratsastusreittien kohdalla on hieman eri tilanne. Kävellessä on helppo pysähtyä tutustumaan infotauluihin, mutta liikuttaessa polkupyörällä tai ratsain pysähtymistä on oltava harvemmin. Kuitenkin infotaulut sopivat hyvin kaikenlaisten ulkoilureittien varrelle. On vain harkittava tarkkaan, miten tauluja käytetään erilaisiin tarkoituksiin tehdyillä reitillä.

Infotaulujen sisältö on harkittava muun muassa sen mukaan, mikä tarkoitus taululla halutaan olevan ja millaisesta kohteesta on kyse. Tauluissa voidaan käyttää tekstiä, kuvia ja karttoja joko yhdessä tai erikseen. Teksti voi kertoa alueen tai kohteen historiasta ja välittää perustietoja kohteesta. Mikäli kohde on yleisesti tunnettu, voidaan yleisesti tiedettyjen faktojen lisäksi, tai niiden sijaan, kertoa vähemmän tunnettuja, mutta kuitenkin mielenkiintoisia yksityiskohtia kohteen tai alueen historiasta ja toiminnasta. Luontokohteissa ja luontopoluilla infotauluissa voidaan kertoa alueen eläimistä ja kasveista sekä luontotyypeistä. Tällöin on hyvä liittää tekstin yhteyteen myös kuvia kerrotuista asioista.

Tekstin on oltava helpopolukuista ja kaikkiin kohderyhmiin, esimerkiksi eri-ikäisiin vetoavaa. Infotaulut pitää sijoittaa niin, että kaikki pääsevät esteettä tutustumaan niihin. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että tauluja ei aseteta liian korkealle, ja että esimerkiksi pyörätuolillakin pääsee tarpeeksi lähelle taulua. Luettavuuden kannalta on otettava huomioon myös valaistus ja se, halutaanko taulujen olevan luettavissa myös talviaikaan, kun on pimeää.

Infotauluja suunniteltaessa on mietittävä, millä kielillä tekstit kirjoitetaan. Tekstit on hyvä olla saatavilla ainakin suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi, mutta kohteesta ja sen kävijöistä riippuen voidaan harkita tekstien kirjoittamista myös muilla kielillä. Jos esimerkiksi saksaa puhuvat ovat kohteessa suuri asiakasryhmä, tekee hyvän vaikutuksen, jos saksalaiset matkailijat voivat lukea infotaulujen tekstejä omalla äidinkiellään.

Vaikka infotauluissa voidaan käyttää pelkästään tekstiä, matkailijat yleensä kokevat taulut mielenkiintoisemmiksi ja helpolukuisemmiksi, jos niissä on käytetty myös kuvia. Tässäkään tapauksessa tekstiä ei saa olla liikaa. Jos vain harvat jaksavat lukea pitkiä esittelytekstejä esimerkiksi museoissa ja näyttelyissä, niin miten he jaksavat keskittyä sellaisiin matkakohteisiin!

Kuvia voidaan käyttää infotauluissa tekstin yhteydessä, mutta myös pelkät kuvataulut ovat toimivia, hieman aiheesta riippuen. Jos esimerkiksi esitellään alueen eläimiä ja luontoa, on hyvä kuvien lisäksi kertoa hieman perustietoa kyseisistä asioista. Pelkkiä kuvatauluja voidaan käyttää esimerkiksi niin, että taulussa on kuvat jostakin kohteesta tai maisemasta ennen ja nyt. Monien mielestä on mielenkiintoista nähdä ja vertailla, millaiselta kyseisessä paikassa on näyttänyt ennen ja miten maisema on muuttunut. Vaikka käytettäisiin vain kuvia, niihin on kuitenkin hyvä liittää myös lyhyet kuvatestit. Kuvatauluissa voidaan esitellä yksityiskohtia ja korostaa sellaisia seikkoja, joita ei ole muualla ja jotka erottavat paikkakunnan tai kohteen muista. Kuvien lisäksi infotauluissa käytetään karttoja. Niissä voidaan osoittaa kohteen sijainti Suomen tai paikkakunnan kartalla. Aluekarttaan voidaan selkeästi merkitä sen hetkinen sijainti ja mahdollisesti joitain muita lähialueen kohteita ja palveluja.

Samassa kohteessa tai samalla alueella käytettyjen infotaulujen on tärkeä olla ulkoasultaan yhteneviä ja helposti tunnistettavia. Tämä on tärkeää erityisesti, jos taulut muodostavat eräänlaisen polun tai reitin, jossa edetään taulujen mukaan. Matkailijan on

voitava tunnistaa helposti, että taulut liittyvät toisiinsa. Tauluisa on hyvä olla yhteystietoja, joista voi halutessa kysyä lisätietoja aiheesta tai alueen palveluista. Nykyisin voidaan myös mainita internet-osoitteita, joista matkailija saa halutessaan lisätietoa. Nykyaikana useilla matkailijoilla on mukanaan matkapuhelin, jolla on mahdollisuus käyttää internetiä lähes missä tahansa. Infotaulujen tietojen tulisi tietenkin olla aina ajan tasalla. Tauluja suunniteltaessa on myös päätettävä, kuka tai mikä taho huolehtii taulujen päivittämisestä ja muutenkin pitää huolta siitä, että taulut ovat kunnossa.

Miten infotauluja voidaan hyödyntää matkailussa?

Transmodernissa matkailussa tiedon helppo saatavuus on olennaista. Matkustaminen on muuttunut aikaisempaa spontaanimmaksi, ja ihmiset haluavat toimia omaehtoisesti. Monet matkailijat kuitenkin kaipaavat jonkinlaista opastusta erilaisissa kohteissa käydessään. Varsinkin omatoimimatkailijoille infotaulut ja tiedon helppo saatavuus ovat välttämättömiä edellytyksiä matkan onnistumiselle. Vaikka itsekseen ympärilleen katselu mielenkiintoisessa kohteessa on sekin kiinnostavaa ja tyydyttävää, monet kaipaavat enemmän tietoa, sellaista, mitä ei pelkästään ympärilleen katsomalla saa. Kirkkorakennus voi olla mielenkiintoinen sinällään, mutta ilman minkäänlaista tietoa sen historiasta ja toiminnasta, se jää helposti vierailijan mielessä vain yhdeksi monista kirkoista. Syventävä tieto antaa kohteelle lisämerkitystä.

Vaikka useissa kohteissa on saatavilla opastettuja kierroksia tiettyihin kellonaikoihin tai tilauksesta, tämä saattaa kuitenkin olla omatoimimatkailun kannalta ongelmallista. Matkoille lähdetään spontaanisti ja lyhyellä varoitusajalla, jolloin ei välttämättä ole saatavilla opastettuja kierroksia, tai sellaista ei ole ehditty tai tiedetty varata. Tällöin vierailu kohteessa saattaa jäädä pintapuoliseksi. Tämän takia erilaiset infotaulut ovat hyödyllisiä. Niiden tarjoama tieto on aina saatavilla, eikä se ole riippuvainen oppaiden tai matkailijoiden aikatauluista.

Infotaulujen käyttö ei poista oppaiden merkitystä. Jotkut kaipaavat tietoa kohteista ja paikoista toisen ihmisen kertomana. Mikäli tämä ei ole mahdollista, infotaulut korvaavat tuota puutetta. Infotauluja voi käyttää myös opastuskierrosten lisänä ja rinnalla. Niissä voidaan kertoa sellaista tietoa, joka syventää opastuksella kerrottuja asioita. Opastetuilla kierroksilla ei aina ole mahdollisuutta esitellä koko kohdetta, ja usein vierailijat tutustuvat kohteeseen omatoimisesti kierroksen jälkeen. Infotauluja voidaan sijoittaa sellaisiin paikkoihin, jotka eivät kuuluneet opastettuun kierrokseen, jolloin taulujen avulla voidaan kertoa noista paikoista.

Matkakohteissa itsenäisesti vierailleet saattavat myös kiinnostua kohteesta niin, että he tulevat myöhemmin uudestaan ja osallistuvat opastetulle kierrokselle. Kohteesta kiinnostuminen on todennäköisempää, jos saatavilla on edes jonkin verran tietoa. Sellaista tietoa voidaan helposti jakaa infotaulujen avulla.

Sen lisäksi, että infotauluilla voidaan kertoa kohteesta, jossa matkailija on sillä hetkellä, niiden avulla voidaan myös kertoa lähialueen muista kohteista ja palveluista ja suunnata matkailijoita myös muihin kohteisiin. Tämän vuoksi matkakohteiden yhteistyö on tärkeää. Toisten kohteiden mainitsemisen infotauluissa täytyy olla molemminpuolista. Infotaulujen avulla voidaan luoda esimerkiksi teemoitettuja reittejä, jotka kulkevat eri kohteissa ja johdattavat matkailijat uusiin paikkoihin. Parhaimmillaan infotaulut välittävät matkailijalle kattavan kuvan koko alueesta, sen kiinnostuksen kohteista, palveluista ja matkailun mahdollisuuksista. Tämä liittyy verkostoitumiseen ja toimijoiden yhteistyöhön, joita Paula Kupari on käsitellyt omassa osuudessaan.

Esimerkkejä infotaulujen käytöstä matkailussa

Suomessa infotauluja ei vielä ole paljoakaan käytetty matkailussa, ainakaan verrattuna joihinkin muihin Euroopan maihin. Seuraavassa kerron joitain esimerkkejä siitä, missä ja miten infotauluja on käytetty. Esimerkit ovat Suomesta ja ulkomailta.

Louhisaaren kartanossa Askaisissa on kiinnitetty erityistä huomiota kohteen saavutettavuuteen. Kartanon pihalla, heti kartanoalueelle saavuttaessa, on kohokartta, joka ensisijaisesti on tarkoitettu näkövammaisille. Pienoismalli on kuitenkin suunniteltu Design for All –periaatteiden mukaisesti niin, että siitä on hyötyä muillekin kuin näkövammaisille matkailijoille. Kohokartta on sopivalla korkeudella, jotta myös lapset ja pyörätuolissa olevat ulottuvat tutustumaan siihen. Kartassa on käytetty erilaisia symboleja

*Näkövammaisten infotaulu Louhisaaren kartanossa Askaisissa.
Kuva: Katriina Petrisalo, 2008.*

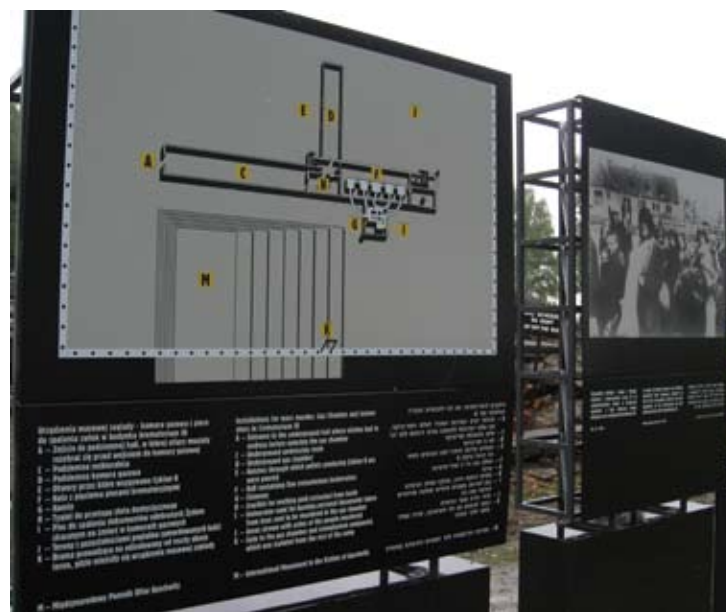
ja pintoja, joiden avulla on kuvattu esimerkiksi rakennusten ja puiden sijaintia ja puutarhan nurmikkoa. Pienoismallin reunassa selitetään symbolit sekä painettuna tekstinä että pistekirjoituksena, suomeksi ja ruotsiksi. Kohokartta lisää Louhisaaren kartanon saavutettavuutta ja mahdollistaa uudenlaisen tavan oppia ja tutustua museokohteeseen.

*Püispanpalatsi Krakovassa Puolassa.
Kuva: Katriina Petrisalo, 2008.*

Puolan Krakovassa on käytetty infotauluja püispanpalatsiin johtavan puistotien varrella ja palatsin sisäpihalla. Taulut käsittelevät eri teemoja paavi Johannes Paavali II:n elämään liittyen. Näiden aiheita ovat muun muassa paavin suhde luontoon ja lapsiin. Taulujen sisältö koostuu enimmäkseen kuvista, joiden vieressä on kerrottu lyhyesti kustakin aiheesta puolaksi ja englanniksi.

Toinen esimerkki Puolasta on Auschwitz-Birkenauin museosta. Siellä infotauluja on käytetty pitkin museoaluetta. Taulut ovat ulkoasultaan melko tummia ja yksinkertaisia, ja ne sopivat hyvin entisen keskitysleirin ympäristöön. Tauluissa esitetään alueen osittain tai kokonaan tuhottujen rakennusten pohjapiirustuksia. Niitä käytetään myös opastettujen kierrosten osana. Osassa

*Auschwitz-Birkenauin keskitysleiri Puolassa.
Kuva: Katriina Petrisalo, 2008.*

infotauluja on vanhojen valokuvien suurennoksia keskitysleirin toiminnasta toisen maailmansodan aikana. Taulujen tekstit ovat puolaksi, englanniksi ja hepreaksi. Ilman valokuvia keskitysleirin rakennukset ja rauniot jäisivät vierailijalle helposti vain rakennuksiksi, mutta kun infotauluissa on kuvia siellä olleista ihmisistä, rakennukset saavat aivan toisenlaisen merkityksen.

Lontoon Kansallisgallerian (National Gallery) mainoskampanjassa ripustettiin ympäri kaupunkia karuille seinäpinoille suurennoksia museossa esillä olevista tauluista. Julisteiden todettiin ohjanneen museoon lisää kävijöitä. Tämä on hyvä esimerkki siitä, miten infotauluja voidaan käyttää paitsi mainoskampanjassa, myös ympäristön kaunistuksena.

Matkailun kehittämiseen panostavassa Etelä-Afrikan tasavallassa on käytetty paljon infotauluja. Esimerkiksi Kapkaupungin Pöytävuorella on useita tauluja, joissa kerrotaan alueen kasveista ja eläimistä. Luonto onkin yleinen aihe matkailuelinkeinojen avulla yhteiskuntaa modernisoivissa maissa. Toinen yleinen aihe on historia ja perinne. Etelä-Afrikan matkailussa tulevat esille erityisesti apartheid ja maan historian maailmankuulut merkkihenkilöt. Esimerkiksi Kapkaupungissa on Nobel-aukio, jossa on Etelä-Afrikan neljän Nobelin rauhanpalkinnon saaneen patsaat sekä infotaulu, jossa kerrotaan rauhanpalkinnon voittajasta.

*Pöytävuori Kapkaupungissa Etelä-Afrikassa.
Kuva: Katriina Petrisalo, 2009.*

Luvian omatoiminen lähimatkailu ja infotaulut

Luvialla on hyviä edellytyksiä infotaulujen hyödyntämiseen matkailussa, ja niitä onkin jo käytetty jonkin verran. Luvialle kääntyvän tien alussa on suuri infotaulu, jossa matkailijat toivotaan tervetulleiksi paikkakunnalle. Taulussa kerrotaan Luvian palveluista. Kirkossa esillä oleva vanhan kirkon kuva kertoo kirkon historiasta. Laitakarissa on kulttuuripolku, jossa on kuusi infotaulua. Taulujen aihe on Laitakarin laivanrakennushistoria. Polusta vastaa Perinnelaivayhdistys Ihana ry, ja hanketta ovat rahoittaneet Satakunnan TE-keskus sekä Karhuseutu ry. Polkuun voi tutustua omatoimisesti, mutta kierrokselle on tilauksesta saatavissa myös opastus. Käsittääkseni kulttuuripolku ei kuitenkaan ole varsinaisesti yhtenäinen polku, vaan taulut on sijoitettu ympäri Laitakaria.

On hienoa, että Luvialla on jo toteutettu kulttuuripolkuhanke. Tällä polulla on paljon potentiaalia matkailun kannalta. Nykyisellään se kuitenkin kaipaisi hieman kehittämistä. Erityisesti polun markkinointi on melko heikkoa. Luvian kunnan, Laitakarin ja Perinnelaivayhdistys Ihanan internet-sivuilla ei mainita kulttuuripolusta mitään, mikä on hieman yllättävää. Ainut löytämäni maininta polusta oli Perinnelaivayhdistys Ihanan sivuilla, jossa puhutaan EU-hankkeiden rahoituksesta.¹ Kaljaasi Ihanan hanke on vielä kesken, joten markkinoinnin puuttuminen saattaa johtua siitäkin. Valmistunut kulttuuripolku olisi kuitenkin hyvä maininta jo nyt Luvian ja Laitakarin internet-sivuilla. Se auttaisi paikallisesta historiasta ja luonnosta kiinnostuneita omatoimimatkailijoita.

Lisäksi tulisi kertoa, mistä mahdollisen opastetun kierroksen polulle voi tilata.

Luvian keskustan kylänraitti on muuttunut paljon viime vuosina. Matkailijoista ja varmasti myös paikallisista asukkaista olisi mielenkiintoista nähdä, miltä keskusta on näyttänyt ennen ja verrata sitä nykyiseen. Keskustaan voitaisiin sijoittaa tauluja, joissa käytettäisiin vanhoja valokuvia. Taulut asetettaisiin niin, että muuttunut kylämiljöönä näkyisi infotaulun takana. Katsoja pystyisi silloin vertaamaan uutta ja vanhaa. Vanhoja valokuvia voi etsiä esimerkiksi Luvia Seuran arkistosta ja Satakunnan museosta.

Luvian tori on sopiva paikka infotauluille. Se on suosittu kohtaustapaikka, jossa käy paljon ihmisiä. Se on myös paikka, jossa matkailijat mielellään vierailevat. Torille voisi sijoittaa infotaulun Luvian nähtävyyksistä, historiasta ja nykypäivästä. Toinen keskeinen ja sopiva paikka infotauluille on kirjaston ympäristö ja kirjasto. Luvian kirkolle asetetuissa infotauluissa voitaisiin kertoa vanhasta ja uudesta kirkosta ja muusta aiheeseen liittyvästä. Nykyisen kirkon aikoinaan peitetyt maalaukset ovat mielenkiintoinen yksityiskohta, josta varmasti matkailijat haluaisivat tietää enemmän. Nykyisin siihen ei välttämättä ole mahdollisuutta, jos kirkossa käydään ilman opasta. Kirkossa on kuva vanhasta kirkosta, mutta vanhoja kuvia voitaisiin käyttää nykyistä enemmän ja informatiivisemmin.

Ratsastusreitistöt ovat otollinen paikka infotaulujen käytön kannalta. Reittien varrelle voitaisiin asettaa infotauluja, joissa kerrottaisiin alueen luonnosta, kasveista ja eläimistä sekä reitistöön

liittyvistä palveluista, kuten taukopaikoista. Jos reitit kulkevat useiden kuntien alueella, infotaulujen käytössä olisi tehtävä yhteistyötä alueiden kesken, jotta taulut olisivat ulkoasultaan yhteneväisiä ja niitä olisi tasaisesti koko matkalla. Reitien alussa olisi tietenkin hyvä olla taulu, joka kertoisi itse reitistöstä. Anna Halls kertoo artikkelissaan ratsastusreiteistä osana lähimatkailua.

Ratsastusreitistön lisäksi erilaiset luontopolut ja esimerkiksi pyöräilyreitit ovat erinomaisia paikkoja infotauluille. Luvialla on varmasti paljon luontopoluiksi sopivia kohteita. Valmiita reittejä on esimerkiksi Luvia Vedon omistaman Vedon majan ympäristössä. Se olisi sopiva paikka Luvian luonnosta kertoville infotauluille. Tauluissa voitaisiin myös kertoa Luvian Vedosta ja muusta urheilutoiminnasta.

Laitakarissa sopiva infotaulujen aihe on meri ja meren merkitys Luvialle ja luvialaisille. Luvialle tulee matkailijoita myös veneillä, joten veneily olisi sopiva infotaulujen aihe. Sari Mäkiranta kirjoittaa aiheesta enemmän artikkelissaan. Monet matkailijat käyvät Luvialle tullessaan vain Laitakarissa. Jos matkailijat halutaan ohjata myös Luvian keskustan alueelle, Laitakarissa voitaisiin käyttää infotauluja, jotka kertovat keskustan palveluista ja nähtävyyksistä. Keskustaan voidaan pystyttää Laitakarista kertovia infotauluja ja näin ohjata matkailijat myös sinne.

Luvialla on paljon mielenkiintoisia kohteita, joista varmasti on paljon kerrottavaa niihin tutustuville matkailijoille. Ymmärtääkseni Luvialla matkailusta ja oppaana toimimisesta vastaa pääasi-

assa yksi henkilö. Koska opastuksia ei varmaankaan ole saatavilla milloin tahansa, infotaulut auttaisivat matkailijaa perehtymään paikkakuntaan omatoimisesti. Infotaulut ovat hyviä myös opastettujen kierrosten tukena.

Infotauluja voidaan hyödyntää matkailussa monin tavoin, ja uskon, että niistä on iloa ja hyötyä myös paikallisille asukkaille. Infotauluja voidaan käyttää myös ympäristön koristamiseen. Esittämäni aiheet ja kohteet ovat vain muutamia ehdotuksia infotaulujen käytöstä Luvian matkailussa. Parhaiten infotaulujen mahdollisuudet Luvialla tietävät ne, jotka tuntevat kunnan, sen historian, perinteet ja nykyisyyden hyvin.

Viitteet

1 Perinnelaivayhdistys Ihana ry.:

<http://www.ihana.fi/fi/rahoitus/eu-rahoitus.html> .

Kaljaasi Ihana laskettiin vesille kesällä 2010.

Lähteet

Laitakari. [<http://www.laitakari.fi>], luettu 3.5.2010

Luvian kunta. [<http://www.luvia.fi/>], luettu 3.5.2010

Museovirasto, Louhisaaren kartanolinna.

[http://www.nba.fi/fi/louhisaaren_kartanolinna],

luettu 1.12.2009

Perinnelaivayhdistys Ihana ry. [<http://www.ihana.fi>],

luettu 6.5.2010

Svensson, Elisabet: Museo kaikille. Pohjoismainen esteettömyys- ja saavutettavuusopas. Valtion taidemuseo, taidemuseoalan kehittämissyksikkö Kehys, 2003.

Laitakarın hiljentynyt satama lokakuun aamuna. Kuva: Katriina Petrisalo, 2010.

Internet-informaatio lähimatkailussa

Anu Asmala

Lähimatkat ovat yleensä yhden tai muutaman päivän pituisia matkoja lähiseudulle, lyhyen auto-, kävely- tai polkupyörämatkan päähän.¹ Matkakohteina ovat lähialueen arkielämä ja luonto, historia ja kulttuuri, tapahtumat, torielämä, kirkot, museot, kartanot, puistot ja puutarhat. Lähimatkat ovat yleensä spontaaneja, nopean päätöksen matkoja, joita tehdään ajanvietteeksi, uusien kokemusten saamiseksi ja itsensä kehittämiseksi. Matkailija itse valitsee matkan kohteet, ajankohdan, pituuden ja kulkuvälineet.

Koska lähimatkailija pitkälti suunnittelee ja toteuttaa matkan itse, hän tarvitsee tietoa matkakohteesta etukäteen ja matkan aikana. Lähimatkailija tarvitsee tietoa etäisyksistä, tieyhteyksistä, julkisten kulkuneuvojen aikatauluista, kauppojen ja nähtävyyksien aukioloajoista, hinnoista, tapahtumista ja kohteen esteettömyydestä. Paperiset matkaesitteet ja henkilöltä toiselle välittyvä tieto, ”puskaradio”, ovat hyviä tietolähteitä. Matkailija saa tietoa

kohteesta myös lehdistä, kirjoista ja televisio-ohjelmista. Sähköisten viestimien yleistyttyä tiedonvälitys internetin kautta on nousut keskeiseen asemaan myös lähimatkailussa.

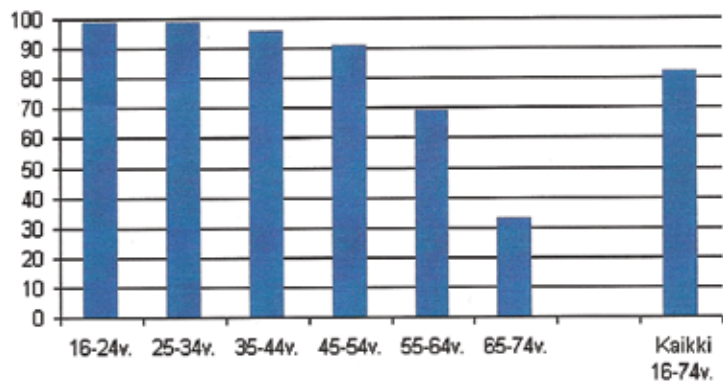
Internet-informaatio

Internetistä löytyvän informaation ongelmana ja vahvuutena on tiedon saavutettavuus. Kaikilla ei vielä ole mahdollisuutta, taitoa tai halua käyttää internetiä. Monissa kirjastoissa on tietokoneita, joissa on internet-yhteys. Kynnys näiden käyttöön voi kuitenkin olla suuri varsinkin vanhemman väen keskuudessa. Tällöin internetissä oleva tieto ei tavoita osaa kuluttajista, osaa matkailijoista.

Tilastokeskuksen mukaan 16–74 vuotiaista suomalaisista 82 prosenttia ilmoitti keväällä 2009 käyttäneensä internetiä kolmen

viime kuukauden aikana. Internet-yhteyden yleisyys suomalaisissa kodeissa oli 78 prosenttia. Yleisimmin internetiä käytettiin viestinnän, asioiden hoidon ja tiedonhaun välineenä. Yleisintä internetin käyttöä oli 16–24 -vuotiaiden ja 25–34 -vuotiaiden ikäryhmissä. Vähiten internetiä käyttivät 65–74 -vuotiaat.²

Osa Suomen väestöstä jäi vielä vuonna 2009 internet-informaation ulkopuolelle. Noin kaksi kolmasosaa 65–74 -vuotiaista ei pääse hyötymään internetissä olevasta tiedosta. Kuitenkin tässä ikäryhmässä tehdään verraten paljon varsinkin kotimaan matkoja. Tämän vuoksi matkailijoille on välttämätöntä tarjota internetin rinnalla muukin väylä tiedon hankkimiseen.

Kaavio 1. Internetin käytön yleisyys väestössä prosenttiosuuksina iän mukaan jaoteltuna. Tilastokeskus 2009.³

Siinä missä vanhemmista ihmisistä internet tavoittaa noin kolmasosan, nuorista ja nuorista aikuisista se tavoittaa lähes jokaisen. Tilastokeskuksen mukaan internetiä käyttää päivittäin tai lähes päivittäin 82 prosenttia internetin käyttäjistä.⁴ Internet on osa varsinkin nuoren väestön jokapäiväistä elämää. Internet on saavutettavissa kotona, koulussa, työpaikalla, kirjastoissa ja kahviloissa. Sen sivustoja voidaan selailta kotona työpöydän ääressä pöytäkoneelta, puistossa piknikillä kannettavalta tietokoneelta ja junassa matkustettaessa matkapuhelimella. Käyttäjä voi selailta samoja sivuja niin Suomessa kuin ulkomaillakin. Sivut ja niiden sisältö ovat samanlaisia riippumatta siitä, missä ja millä laitteella sivuja tarkastelee. Tämä antaa internetin käyttäjille yhtenäisen mahdollisuuden tutustua haluamiinsa sivuihin. Tietoja matkakohteesta on saavutettavissa heti ja helposti ilman, että matkan suunnittelijan tarvitsee hakea matkatoimistosta esitteitä tai pyytää niitä lähettämään hänelle. Lähimatkojen suunnittelussa spontaanisuus on tärkeää. Nopeaan ja vaivattomaan tiedonsaantiin internet on oiva lähde.

Tiedonhaku omatoimimatkoilla

Spontaanisuuden ohella omatoimisuus on lähimatkojen tärkeä piirre. Internetin avulla matkailija voi suunnitella omatoimisesti matkansa omien mieltymysten, tarpeitten ja edellytysten mukaan. Omatoimisesti suunniteltu matka ei ole sidottu ulkopuolisen, kuten matkanjärjestäjän tekemiin suunnitelmiin. Matkailija päättää itse milloin, miten ja mihin hän matkustaa. Matkailija ottaa kotikoneeltaan selvää julkisten liikennevälineiden

aikatauluista, matkakohteen nähtävyyksistä ja kohteiden aukioloajoista sekä majoitus- ja ravitsemispalveluista. Valmismatkoihin verrattuna omatoimisen matkan valmisteluun henkilöltä saattaa kuluu enemmän energiaa ja aikaa. Siksi on tärkeää, että matkailija löytää tarvitsemansa informaation vaivattomasti. Riittävä informaatio matkakohteesta esimerkiksi kunnan internet-sivuilla on lähimatkailijalle tärkeää. Internet-sivuilta pitää löytyä ajantasaista tietoa, jotta matkailija pystyy ilman virkailijoiden apua kokoamaan itselleen toimivan ja antoisan matkan.

Omatoimiseen matkailuun liittyy myös joustavuus. Matkan ajankohta ja matkakohde saattavat muuttua matkaa suunniteltaessa ja matkan aikana. Omatoimista matkailijaa eivät sido etukäteisvaraukset, ellei hän ole varannut etukäteen esimerkiksi museo-opastusta. Omatoiminen matkailija saattaa lähtöpäivänä haluta muuttaa matkakohteen esimerkiksi säätilanteen vuoksi. Tällöin matkailijan tarvitsee saada nopeasti ja vaivattomasti tietoa vaihtoehtoisista kohteista. Tähän tarkoitukseen internet on kätevä informaatiolähde.

Tiedon päivitys

Paperinen matkaesite on tuttu ja tärkeä tapa saada tietoa. Paperiesite on helppo ottaa mukaan, ja sitä voi lueskella matkan aikana. Aukioloaikojen, hintojen ja tapahtumien päivittäminen ja muiden muutosten tekeminen painettuun esitteeseen ei kuitenkaan aina onnistu, vaan esitteestä on otettava uusi painos. Se on hankalaa ja kallista. Vanhentunut tieto voi aiheuttaa matkailijalle

ongelmia ja ikäviä yllätyksiä, jos esimerkiksi kahvila, johon matkailija on suunnitellut menevänsä päiväkahville, ei olekaan auki. Paperisten esitteiden saaminen etukäteen voi myös olla hankalaa varsinkin, jos matkailija asuu kauempana matkakohteesta, eikä lähellä sijaitse sellaista matkatoimistoa, josta saisi kohteen esitteitä. Paperiesitteitä postitetaan kyllä pyynnöstä, mutta se vaatii jo pitempiaikaista matkan suunnittelua. Se ei aina sovi spontaaneja päätöksiä tekeville lähimatkailijalle.

Kun puhutaan tiedon hankkimisesta matkaa varten, on ensiarvoisen tärkeää, että tieto on ajan tasalla. Sivujen päivittäminen on yhtä tärkeää, kuin niiden tekeminen oli alun perin ollut. Tiedon on oltava oikeaa ja päivitettyä. Internet-sivuilla tiedon uudistaminen ja vanhentuneen tiedon poistaminen on mahdollista ja yksinkertaista. Matkailijalle päivitetyn tiedon saanti varmistaa sen, että hän voi tehdä ne asiat ja vierailla niissä kohteissa, jotka hän oli alun perin suunnitellut.

Päivitystarve koskee aukioloaikoja, hintoja, tapahtumia, kiertoaajeluja, opastuksia sekä puhelinnumeroita, osoitteita ja muita yhteystietoja. Sivulla mainostettavien tai muuten esiintyvien yritysten toimenkuvaa on myös syytä päivittää ja lisätä sivulle alueen uusien, matkailuun liittyvien yritysten tietoja. Karttojen ja opasteiden tieto vanhenee yleensä muuta sivun informaatiota hitaammin, mutta näidenkin tarkistaminen ja päivittäminen aika ajoin on tarpeellista. Sivujen ulkonäköäkin on hyvä arvioida säännöllisesti esimerkiksi uuden matkailusesongin alussa.

Uudenaikainen sivusto, jossa tieto on ajan tasalla, antaa sivuston tilaajasta ja sen markkinoimasta kohteesta aktiivisemmän, uudenaikaisemman ja houkuttelevamman kuvan, kuin sivusto, joka on staattinen ja kuollut. Aktiivisesti, jopa päivittäin ajan tasalle saatettu sivusto palvelee niin matkailijaa kuin kohdettakin. Säännöllisesti päivitettyillä sivuilla voi olla vaihtuvia uutisia, kuvauksia säätilasta ja mainoksia alueen kaupoissa ja yrityksissä olevista tarjouksista. Tällainen sivusto palvelee paitsi lähimatkailijoita ja pitemmän taipaleen takaa tulevia matkustajia myös paikallisia asukkaita.

Sosiaalinen media

Internetin erilaiset sosiaalisen median palvelut toimivat nykyajan ”puskaradiona”. Niitä kannattaa käyttää matkailun edistämässä ja markkinoinnin monipuolistamisessa. Sosiaalisella medialla tarkoitetaan internetissä olevia yhteisöllisiä sovelluksia ja palveluita, joihin käyttäjät tuottavat omaa sisältöä, ja joissa käyttäjät kommunikoiivat keskenään.⁵ Sosiaaliset mediat ovat verkostoitumisen ja yhteisöllisyyden apuväline. Niiden kautta hoidetaan ja ylläpidetään sosiaalisia suhteita, jaetaan tietoa ja annetaan palautetta. Sosiaalisen median käyttäjät ovat aktiivisia toimijoita, eivät passiivisia vastaanottajia, kuten perinteisessä joukkoviestinnässä on ollut tapana.

Sosiaalisen median tunnuspiirteitä ovat maksuttomuus, helppo saavutettavuus, mahdollisuus sisällöntuotantoon, helppo-käyttöisyys ja nopea omaksuttavuus. Sosiaalisen median erilaisia

sovelluksia ovat sosiaalisuutta korostavat palvelut kuten Facebook ja MySpace ja mediaa korostavat palvelut kuten YouTube. Sosiaalisen median piiriin kuuluvat myös arvostelusivustot, blogit, jotka ovat eräänlaisia verkkopäiväkirjoja sekä joukkotuotantosivustot kuten Wikipedia. Myös erilaiset uutissivustot, kuten Digg.com, jonka sisältöihin käyttäjät voivat vaikuttaa, kuuluvat sosiaaliseen mediaan.⁶

Sosiaalista mediaa voidaan monella tavalla käyttää hyödyksi matkailumainonnassa, ja palvelujen sisällöt voivat olla monen tahon tekemiä. Facebook-palveluun voi itsensä matkailupaikkakuntana profiloiva kunta perustaa esimerkiksi oman yhteisön tai sivuston. Siihen voivat liittyä kunnan vakituiset asukkaat, vierailevat kesäasukkaat, satunnaiset matkailijat tai muuten kunnan matkailusta kiinnostuneet Facebook-palvelun käyttäjät. Kunnan omalle Facebook-sivulle voi päivittää ajankohtaisia uutisia ja tietoja päivän tarjouksista. Sivulle voi lisätä kuvia matkakohteista ja tapahtumista. Facebookin kautta onnistuu myös tapahtumakutsujen lähettäminen yhteisön jäsenille, samoin kuin tiedottaminen konserteista, markkinoista ja juhlista. Facebookin käyttäminen kuuluu jo monen suomalaisen arkipäivän rutuihin. Sen avulla tiedottaminen ja markkinointi on tehokas väylä tavoittaa matkailijoita. Tämänkaltaiset palveluista tiedottaminen ja markkinointi antavat kunnasta edistyksellisen ja houkuttelevan kuvan etenkin nuorten ja nuorten aikuisten parissa.

Wikipedia on eräänlainen internetin tietosanakirja, jota käytetään hyödyksi tiedonhaussa. Tämän vuoksi on tärkeää, että

kunnasta löytyy kattavaa tietoa Wikipediassa. Videopalvelu YouTube on matkailun markkinoinnissa helposti hyödynnettävä palvelumuoto. Video- ja kuvaesitykset paikkakunnan nähtävyyksistä, palveluista, maisemista, tapahtumista ja ihmisistä antavat syvyyttä markkinointiin.

Muita internetistä löytyviä palveluita, joita matkailija voi kätevästi ja helposti käyttää matkan suunnittelussa, ovat erilaiset kartta- ja reittipalvelut. Näiden palvelujen sisältöihin matkailija itse ei voi vaikuttaa, mutta kunnan sivustoilta löytyvä linkki esimerkiksi karttapalveluihin auttaa omatoimista matkailijaa matkan suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Luvian kunnan internet-sivut

Luvian kunnan internet-sivut sijaitsevat osoitteessa <http://www.luvia.fi/>. Sivut on toteuttanut Lieksa-tuotanto.⁷ Tässä työssä tarkastelen luvia.fi -sivuston ”matkailu”-otsikon alla olevaa materiaalia. Tarkastelun ajankohta on kevät 2010.

Internet-sivujen pääväreinä on käytetty vaaleansinistä, jota esiintyy otsikoissa ja ingresseissa, maisemakuvissa ja sivun yläosan himmeänä näkyvässä taustakuvassa. Myös linkkien väri on sama vaaleansininen. Sivun yläreunassa, Luvian vaakunan ja sloganin alla, ovat navigointipalkit, jotka toimivat eräänlaisina yläotsikkoina. Sivun vasemmassa laidassa sijaitsevat valitun aihepiirin alaotsikot. Matkailun alaotsikkoina on kuusi tarkentavaa alasiivua: nähtävyydet, Laitakari, Kaljaasi Ihana, palveluhakemisto,

tapahtumat ja karttakuva.⁸ Sivussa sijaitsevan navigointipalkin alta löytyvät Luvian kunnan matkailuneuvonnan yhteystiedot.

Internet-sivujen matkailuosion pääsivulla on mainittu Luvian matkailuvaltteja, kuten meri ja luonto, kulttuuri ja maaseutuidylli sekä Kaljaasi Ihana. Vasemmalla sijaitsevia navigointipalkkeja painamalla käyttäjä saa enemmän tietoa navigointipalkin osoittamasta asiasta: ”Nähtävyydet”-sivulla kerrotaan muun muassa museosta, kirkosta, Kaljaasi Ihanasta, Säpin majakasta sekä Luvian muistomerkeistä. ”Laitakari”-sivulla kerrotaan sataman historiasta ja palveluista. ”Kaljaasi Ihana” -sivulta löytyy kaljaasin rakentamisessa mukana olevien yhteystietoja sekä kertomus siitä, kuinka rakentaminen on edennyt. ”Palveluhakemisto”-sivulla on lueteltu muutamia matkailuyrityksiä yhteystietoineen. ”Tapahtumat”-palkki vie sivulle, mistä löytyy linkki tapahtumakalenteriin. ”Karttakuva”-palkki vie sivulle, missä on linkki Luvian karttaan.

Sivusto on pääsääntöisesti selkeä ja helppolukuinen. Värimaailma on rauhallinen, eikä tekstiä ole sivuilla liikaa. Kuvia on ”so-pivan niukasti”, jotta sivut latautuvat nopeasti myös hitaammilla internet-yhteyksillä. Muutamia sujuvaa käyttöä haittaavia tekijöitä sivuilta kuitenkin löytyy. Otsikoiden ja ingressien vaaleansinistä väriä on käytetty myös linkeissä. Tämä antaa sivulle yhtenäisen ulkoasun, mutta se saattaa myös sekoittaa sivujen käyttäjää. Sivulla vierailija joutuu erikseen viemään cursorin jokaisen vaaleansinisen tekstin päälle nähdäkseen, onko kyse otsikoidusta tekstistä vai lisätietoa sisältävästä linkistä. Linkit ovat yleisesti internet-sivuilla värisävyltään sinisiä ja alleviivattuja. Luvian internet-sivulla

olevien linkkien väriksi voisi jättää niissä käytetyn vaaleansinisen ja otsikoihin valita jonkin toisen värisävyn. Jos vaaleansininen halutaan jättää vallitsevaksi väriksi taustakuvien lisäksi myös tekstiin, voisi linkit erottaa muusta tekstistä alleviivauksin.

Toinen Luvian internet-sivujen käytön epäkohta liittyy navigointiin. Matkailun alasivuilla mentäessä pääsivun vasemmassa laidassa oleva navigointipalkki ei seuraa alasivuilla kokonaisuudessaan. Esimerkiksi ”nähtävyydet”-sivuilla mentäessä navigointipalkista, josta löytyy linkit nähtyyksiin, Laitakariin, Kaljaasi Ihanaan, palveluhakemistoon ja karttakuviin, on jäljellä vain koko navigointipalkin otsikko ”matkailu”. Sivulla kävijä joutuu navigoimaan matkailuetusivun kautta aina, kun hän haluaa siirtyä alasivulta toiselle, sillä suora siirtyminen alasivulta toiselle ei ole mahdollista. Tämänkaltainen ratkaisu hidastaa sivujen käyttöä. Sivulla on havaittavissa myös pientä toistoa. Esimerkiksi matkailuosion etusivulla toistui parin virkkeen sisällä lause ”meri on luvialaisille kaikki kaikessa”.

Luvian kunnan internet-sivut ja matkailu

Lähimatkailijan tiedonsaannin tarpeita ajatellen tiedon haun helppous ja nopeus, tiedon saavutettavuus, totuudenmukaisuus ja ajantasaisuus ovat tärkeitä tekijöitä. Luvian kunnan internet-sivut ja matkailuinformaatio ovat helposti ja nopeasti löydettävissä esimerkiksi googlettamalla. Tietoa on saatavilla vaivattomasti, eikä tiedon etsimiseen sinänsä kulu kohtuuttomasti aikaa. Nopea ja helppo tiedon saavutettavuus on erityisen tärkeää omaehtoisessa ja luonteeltaan spontaanissa lähimatkailussa.

Luvian kunnan matkailuviranomaisten yhteystiedot on sijoitettu sivustolle selkeästi. Matkaa suunnittelevan on helppo ottaa yhteyttä kunnan matkailuviranomaisiin. Kunnan, matkailuyritysten ja järjestöjen yhteyshenkilöt ovat kuitenkin harvoin tavoitettavissa jokaisena päivänä tai vuorokauden ympäri, joten yhteystietojen lisäksi on tärkeää, että sivuilta löytyy myös muuta informaatiota. Esimerkiksi palveluhakemistossa pelkän yrityksen nimen ja yhteystietojen lisäksi olisi hyvä olla kuvaus yrityksen toimialasta ja linkki yrityksen omille internet-sivuille. Luvian internet-sivuilta löytyvässä palveluhakemistossa on muutamalla sanalla kuvailtu yritysten toimintaa. Tämä palvelee matkailijaa paremmin kuin pelkät yhteystiedot. Esitettyäkin tarkempi kuvaus yritysten toimialoista saattaisi olla tarpeen. Esimerkiksi hintatiedot majoituskohteista helpottaisivat matkan suunnittelussa ja päätöksenteossa.

Nähtävyyksistä on kerrottu hieman taustatietoa ja historiaa. Aukioloajat on mainittu sellaisista kohteista, jotka ovat auki säännöllisesti. Nähtävyyksien esittelyyn on lisätty myös yhteystiedot, kuten puhelinnumerot, tai tekstiin on lisätty linkki kohteen omalle internet-sivulle. Matkailijan kannalta kiinnostavia ovat myös ”nähtävyyksien”-sivun alareunassa olevat linkit kuvagallerioihin, joissa on kuvia muiden muassa luvialaisista merimaisemista.

Omatoimimatkailijan on tiedettävä etukäteen Luvian liikenneyhteyksistä. Matkailija voi käyttää julkisia kulkuvälineitä, henkilöautoa tai vaikkapa polkupyörää. Julkisia liikennevälineitä käytävä tarvitsee tietoa linja-autojen aikatauluista, jatkoyhteyksistä ja

pysäkeistä. Nämä tiedot löytyvät esimerkiksi ”matkahuolto.fi”-sivulta internetistä. Luvian kunnan internet-sivujen matkailuosioon olisi hyvä laittaa linkki Matkahuollon sivustolle. Luvian sivustolle voisi myös laittaa ajantasalla olevat tiedot tulevista ja lähtevistä linja-autovuoroista. Kunnan internet-sivujen matkailuosioista löytyvään piirrettyyn karttaan voisi helposti lisätä linja-autojen pysäkit. Henkilöautolla Luvialle saapuva matkailija löytää paikan päälle liikenneviittojen avulla, eikä tarkka neuvonta internet-sivuilla ole tarpeen. Kunnan internet-sivuilla olevaan karttaan on merkitty etäisyys Luvialta Poriin ja Raumalle. Karttaan on merkitty myös huoltoasemat.

Luvian kunnan internet-sivujen matkailuosioista löytyvä piirretty kartta on kesäinen, jopa lapsekkaan houkutteleva, mutta paikkakunnalle ensimmäistä kertaa tulevalle matkailijalle se ei ole tarpeeksi tarkka ja informatiivinen. Karttaan on merkitty ruokapaikkoja, nähtävyyksiä, uimarantoja ja muita kohteita ja palveluja, mutta suunnistaminen sen avulla on vaikeaa. Kunnan internet-sivuilta löytyy myös ”perinteisiä” karttoja kunnasta ja kuntakeskuksesta.⁹ Näistä kartoista voisi olla maininta myös matkailuosiossa. Perinteiset kartat ovat helppoja hahmottaa, sillä niiden ulkoasu sekä kohteiden ja teiden merkintätavat ovat useimmille matkailijoille ennestään tuttuja. Tällöin esimerkiksi mittasuhteiden hahmottaminen sekä ajoreitin valinta helpottuvat.

Luvian kunnan internet-sivujen matkailuosio on ulkonäöltään nykyaikainen ja raikas. Sivuihin on panostettu, ja ne on tehty toimiviksi ammattitaidolla. Sivujen tieto on suurimmaksi osaksi

senkaltaista, ettei sitä välttämättä tarvitse päivittää kovinkaan usein. Matkailun etusivun lyhyet tekstit Luvian luonnosta ja kulttuurista on kirjoitettu niin, että ne voivat olla sivustolla samantyyppisinä hyvinkin pitkään. Ainoastaan Kaljaasi Ihanan teksti vaatii päivittämistä. Nähtävyyksistä on mainittu aukioloaikoja, joista osa on voimassa epämääräisesti ilmoitetun ajankohdan. Tämä on yleensä toimiva tapa silloin, kun sivuja ei ole mahdollista päivittää säännöllisesti. Ainut aiheosio, mitä todennäköisesti päivitetään usein, on matkailuosioonkin linkitetty tapahtumakalenteri. Vaikka Luvian sivut vaikuttavat melko aktiivisilta, eivät ne sitä täysin ole. Interaktiivisia eli vuorovaikutteisia palveluita ei sivustolta löydy, vaan sivusto on staattinen.

Tiedon päivityksen tärkeyden huomaa muutamissa Luvian Matkailu-sivustolta löytyvien linkkien takana olevista sivuista. Esimerkiksi ”Laitakari”-sivun alareunassa oleva linkki ”lisätietoa Laitakarin palveluista tästä” vie käyttäjän www.laitakari.fi -sivulle, jota ei ole nähtävästi päivitetty pariin vuoteen.¹⁰ Sivusto sisältää matkailijalle hyödyllistä tietoa ja sellaista tietoa, mitä hän ei ehkä saa Luvian kunnan internet-sivuilta. Yhteystiedot, palveluhakemisto ja karttapalvelu ovat sivustolla kattavia. Loput yli kymmenestä navigointilinkkien kautta avautuvista sivuista ovat tyhjiä tai tiedoiltaan vajavaisia. Sivusto omaa kuitenkin toimivan näköisen navigoinnin ja ulkoasun, joten sen herättämistä uudelleen henkiin kannattaa harkita. Luvian kunta korostaa matkailussa ja imagossa merta ja merellisyyttä, ja Laitakari on selkeä osa tätä merellisyyttä. Laitakarilla olisi hyvä olla omat, päivitettyt ja ajantasaiset internet-sivut. www.laitakari.fi on ensimmäinen sivusto, minkä

Google tarjoaa hakusanalla ”Laitakari”. Tässä tapauksessa matkailijan ensimmäinen kosketus Laitakariin tapahtuu puutteellisesti päivitetyn sivun kautta. Se on huono käyntikortti kohteesta.

Ehdotuksia lisäpalveluiksi

Luvian internet-sivut antavat matkailijalle tietoja, joiden avulla hän voi suunnitella haluamansa matkakokonaisuuden. Tämänlainen tiedotus on riittävää useimmille matkailijoille, mutta lisäpalveluistakin olisi hyötyä. Sivulla voisi olla esimerkiksi ehdotuksia, mitä matkailija voi Luvialla tehdä päivän aikana. Tällaisia ehdotuksia voisivat olla eri tavoin kuljettaviksi tarkoitettut reitit ja nähtävyysskokonaisuudet. Ehdotuksiin merkittäisiin ajat, jotka kuluvat kohteiden väliseen kulkemiseen jalan, autolla ja polkupyörällä. Reittikarttaan merkittäisiin nähtävyyksien ja kohteiden lisäksi ruoka- ja kahvipaikat. Reittisuunnitelmat olisivat tulostettavissa internetistä. Suunnitelmiin voisi lisätä kuvauksia matkakohteista ja tietoa kohteiden historiasta, luonnosta ja maisemista. Internetistä tulostettu matkasuunnitelma toimittaisi matkaoppaan virkaa. Tällainen tiedonsaanti palvelee erityisesti omatoimista ja spontaania lähimatkailijaa. Ehdotelmat ja suunnitelmat eivät sido omatoimisesti kulkevaa matkailijaa, vaan tarjoavat hänelle erilaisia toiminnan vaihtoehtoja.

Linkkejä Luvian internet-sivun matkailuosioista löytyy lähinnä luvialaisten matkailuyritysten internet-sivuilla. Naapurikuntien matkailupalveluista tai nähtävyyksistä kunnan sivuilla ei ole mainintaa. Niitä ei myöskään ole linkitetty Luvian sivuille. Matkailun

kannalta tällaisen yhteistyön puuttuminen on harmillista. Matkailu ei noudata kuntarajoja, vaan on ylirajaista. Luvialle matkustava voi käydä katsomassa nähtävyyksiä myös kunnan rajojen ulkopuolella ja tulla vaikka vain syömään Luvialla sijaitsevaan ravintolaan. Matkailijan kannalta olisi kätevää, jos Luvian kunnan sivuilla olisi linkkejä naapurikuntien matkailusivuille ja päinvastoin. On toki ymmärrettävää, että ylirajaisen informaation pelätään vähentävän matkailijoita oman kunnan alueelta. Ehkä Luvian kuitenkin kannattaisi linkittää sivuillensa esimerkiksi Pori, Yyteri, Vuojoen kartano ja Rauma jo pelkästään majoituspalvelujen saavutettavuuden vuoksi. Matkailijan päätökseen saapua Luvialle voi vaikuttaa se, että lähiseudulla on myös muuta nähtävää ja koettavaa.

Nyky-yhteiskunnassa lähes jokaisen matkailuun ja markkinointiin keskittyvän tahon on järkevää perustaa internet-sivut, joista löytyy informaatiota kohteista, palveluista ja tuotteista. Jos matkailuyritystä tai kunnan matkailuinformaatiota ei löydy googlettamalla, matkailija todennäköisesti vaihtaa kohteeksi sellaisen, mistä informaatiota löytyy helposti ja nopeasti. Varsinkaan pienillä kunnilla ja tuntemattomilla matkailuyrityksillä ei ole varaa olla käyttämättä internetin mahdollisuuksia matkailun markkinoinnissa.

Luvian kunnan internet-sivujen matkailuosio on selkeä ulkoasultaan ja riittävän yksinkertainen käyttää. Sivut ovat päivitetty ja uudenaikaiset ja tarpeeksi informatiiviset. Navigoinnin helpottaminen ja linkkien lisääminen kohentaisivat käyttömukavuutta. Sivuille voisi lisätä tarkempia tietoja tapahtumien ajankohdista

sekä kohteiden ja liikkeiden aukioloajoista. Sivut ovat kuitenkin kaiken kaikkiaan lähimatkailijaa hyvin palvelevia, ja ne sisältävät matkailijan olennaisimmin tarvitsevan tiedon.

Viitteet

- 1 Petrisalo 2009.
- 2 http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2009/sutivi_2009_2009-09-08_tie_001.html
- 3 http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2009/sutivi_2009_2009-09-08_kuv_001.html
- 4 http://www.tilastokeskus.fi/til/sutivi/2009/sutivi_2009_2009-09-08_tie_001.html
- 5 <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-media>
- 6 <http://www.facebook.com/>
<http://www.myspace.com/>
<http://www.youtube.com/>
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Etusivu>
<http://digg.com/>
- 7 <http://www.luvia.fi/matkailu/> 10.5.2010.
- 8 <http://www.luvia.fi/matkailu/> 10.5.2010.
- 9 <http://www.luvia.fi/uploads/media/Kuntakeskus.pdf>
http://www.luvia.fi/uploads/media/kuntakartta_01.pdf

10 <http://www.laitakari.fi/main.php?file=sivut&sivu=sivut&pagetitle=etusivu>

Lähteet

Petrisalo, Katriina 2009. Lähimatkailu kulttuurituotantona. Alueellisuuden uudelleenarviointia matkailussa. *Kulttuurituotanto. Kehykset, käytäntö ja prosessit*. Toim. Maarit Grahn ja Maunu Häyrynen. Tietolipas 230. SKS, Helsinki.

Internet-lähteet luettu toukokuussa 2010.

- <http://www.tilastokeskus.fi/>
<http://kans.jyu.fi>
<http://www.facebook.com/>
<http://www.myspace.com/>
<http://www.youtube.com/>
<http://fi.wikipedia.org/>
<http://digg.com/>
<http://kartat.enero.fi/>
<http://www.luvia.fi/>
<http://www.laitakari.fi/>
<http://www.hum.utu.fi/>

Kaljaasi Ihana odottamassa takilointia. Kuva: Katriina Petrisalo, 2010.

Sosiaalinen media lähimatkailussa

Minna Lehtinen

Praktikum-ryhmän tehtävänä on ollut tarkastella ja kehittää lähimatkailua ja lyhytlomia Luvian kunnassa. Oma osuuteni on ollut tarkastella Luvian matkailua digitaalisen kulttuurin näkökulmasta. Lähimatkoille tyypillinen piirre on spontaanisuus. Se edellyttää nopeaa ja helppoa tiedonkeruuta matkakohteesta. Monet hakeutuvatkin Internetiin, joka nykypäivänä tarjoaa laajasti erilaista tietoa. Tiedon määrä, laatu ja esitystapa vaikuttavat matkapäätöksiin ja matkan onnistumiseen. Internetistä löytyvän tiedon tulisi olla selkeää, helposti saatavilla ja mielenkiintoa herättävää. Kunnan kotisivut ovat tärkeitä, mutta hyvinä lähteinä toimivat myös muut nettipalvelut, kuten kuvahakupalvelut ja videonjakopalvelut.

Matkaa suunniteltaessa haetaan kohteita, joita matkailija varta vasten haluaa lähteä katsomaan. Tässä on otettava huomioon erilaiset matkailijapersoonat ja -ryhmät. Kutakin

matkailijaryhmää varten on suunniteltava kohteet, joilla parhaiten pystyy heitä houkuttelemaan. Luvialla on hienot mahdollisuudet vedota meri- ja merenrantamatkailijoihin. Luvialta löytyy historiallisia, kulttuurisia ja luontoon liittyviä vetovoimatekijöitä. Erilaisia matkailijaryhmiä ovat muun muassa valokuvamatkailijat, geokätkennöistä kiinnostuneet, perhematkailijat, maatilamatkailijat, hevosharrastajat ja kotiseutumatkailijat. Näitä ryhmiä varten on helppo koota tietoa Internetiin. On myös hyvä vedota niihin ryhmiin, joille Luvialla on parhaiten tarjottavaa. Matkailukohteelle tulisi valita teema, joka yhdistää erilaiset tuotteet. Ollakseen tehokas ja taloudellisesti kannattava aiheen tulee olla riittävän rajattu, jotta se saa matkailijat keskittymään kohteeseen. Teema luo elämysten perustan.¹

Tietoa ei voi koskaan tarjota liikaa. Olettamuksena on pidettävä, että matkaa suunnitteleva henkilö ei ole koskaan käynyt

Luvialla. Häneltä puuttuvat tiedot, mihin mennä ja mistä hakea informaatiota. Internetissä oleva kartta on oivallinen keino auttaa matkailijaa tutustumaan uuteen paikkakuntaan. Karttaan tulisi merkitä selkeästi, mitkä alueet ja reitit sopivat parhaiten esimerkiksi luontomatkailuun, ja missä sijaitsevat kulttuurinähtävyydet. Matkailijan tulee myös tietää, missä sijaitsevat sairaala, kaupat, linja-autoasema, taksiasema, bensa-asema, grilli, ravintola, hotelli, kirjasto ja muut palvelupisteet. Tärkeää on myös tietää, missä voi päästä Internetiin, ja mistä saa helpoiten puhelinnumerot ja muut yhteystiedot kartassa oleviin paikkoihin.

Luvian kunnan kotisivut

Lähimatkat ja lyhytmatkat perustuvat usein matkailijan spontaanisiin ja omatoimiseen tiedonhakuun. Matkailija ottaa itse selvää esimerkiksi Internetissä, millainen matkakohde on, ja miksi sinne on hyvä lähteä. Kunnat voivat vaikuttaa positiivisesti matkailijan matkapäätöksiin tarjoamalla hyvät ja helppolukuiset nettisivut. Tässä luvussa käsittelemme lyhyesti Luvian nykyisiä kotisivuja. Luvian kotisivut tarjoavat laajan valikoiman kauniita ja tunnelmallisia kuvia, jotka identifioivat sen imagon, jota Luvia pyrkii viestittämään itsestään. Puulaivat ja veneet, rannat, majakat, meri, luonto ja kirkko vetoavat kulttuurimatkailijoihin.

Kulttuuri- ja luontokohteiden lisäksi kunnan kotisivuille on merkitty muiden muassa ST1-huoltoasema, ratsastuskeskus, apteekki, kirjasto, terveyskeskus, Laitakari ja kirkko. Kotisivuilta löytyvät helposti kunnan nähtävyydet, joiden sijainti voidaan

paikantaa sivuston omasta kartasta. Kotiseutumuseon, kappelin ja muiden nähtävyyksien kohdalle on myös merkitty selkeät tiedot, milloin ne ovat auki vierailijoille.

Sivuilla on oma kohtansa Laitakarin palveluille. Matkaa suunnittelevalle jaetaan informaatiota kuvin ja tekstein Luvian Merihelmestä, Laitakarin Messistä, Kaljaasi Ihanasta ja Laitakarin tanssilavasta. Puhelinnumerot ovat helposti saatavilla. Matkaa suunnittelevalle erityisesti Matkailuneuvonnan, matkailutoimen ja Luvia-oppaan puhelinnumerot ovat tärkeitä. Sivuille on myös tarvittava tieto Luvian matkailuyrityksistä. Kesällä 2010 Kaljaasi Ihanan vesillelasku tulee olemaan suuri tapahtuma Luvialla. Sille löytyy sivustolta oma osansa, josta matkaa suunnitteleva saa tarvitsemansa informaation ja löytää perille Laitakariin.

Sivustojen vapaa-aika- ja kulttuuriosioon ilmestyy ajankohtaisesti, mitä Luvialla on tapahtumassa. Sivustojen päivittäminen on erityisen tärkeää, jotta matkailijaryhmät saavat sieltä ajan tasalla olevan tiedon helposti. Kesäteatterin, museon ja muiden järjestämät tapahtumat ovat selkeästi esillä sivustoilla.

Luvian kotisivut ovat kaiken kaikkiaan jo nyt onnistuneet. Ne tarjoavat sen tiedon, jota henkilö tarvitsee suunnitellessaan matkaa. Sivujen yleisasu on seesteinen ja mielenkiintoa herättävä, tiedot ovat selvästi esillä, kuvat ovat Luvian imagoon sopivia ja tekstit ovat helppolukuisia ja innostavia. Kotisivujen lisäksi on myös muita nettipalveluita, jotka voisivat osaltaan tehostaa Luvian matkailua. Seuraavassa luvussa tarkastelen, mitä sosiaalisella medially on tarjottavana nykyaikaisessa matkailumarkkinoinnissa.

Sosiaalinen media matkailumarkkinoinnissa

Sosiaalista mediaa pidetään Internetin uutena kehitysmuotona, josta on muodostumassa yhä enemmän vuorovaikutuksen ja yhteisesti tuotetun tiedon paikka. Sosiaalinen media rakentuu avoimuudelle, vuorovaikutukselle ja viestintämuotojen yhteensulautumiselle. Ohjelmia ja palveluja tuotetaan yhteisöllisesti. Niiden käyttö on edullista, ja ne antavat kenelle tahansa mahdollisuuden julkaista tuotoksia.

Sosiaalinen media mahdollistaa käyttäjien välisen viestinnän. Sen käyttäjillä on mahdollisuus myös kommentoida muiden tuotamaa sisältöä. Sosiaalisessa mediassa korostuu vuorovaikutuksen rooli. Sisällön välittäjinä voi toimia muun muassa video, ääni, animaatio tai kuva. Julkaiseminen on helppoa ja nopeaa, ja kynnsy tuotetun materiaalin julkaisuun on matala. Perinteiseen mediaan verrattuna ero on siinä, että mikään virallinen taho ei ohjaa julkaisutoimintaa. Sosiaalisessa mediassa sisältö leviää nopeasti, mutta osin hallitsemattomasti.

Suosituimpia sosiaalisen median välineitä ovat foorumit, blogit, wikit ja videoiden jakopalvelut. Näiden palvelumuotojen avulla passiivinen tiedon vastaanottaminen muuttuu aktiiviseksi tiedon käsittelyksi. Käyttäjryhmät kerääntyvät yhteisten asioiden äärelle, joiden pohjalta he jakavat keskenään mielipiteitä, näkemyksiä ja kokemuksia. Sosiaalinen media käyttää tehokkaasti hyväksi perinteisten medioiden viestintämuotoja, mutta pyrkii tekemään siitä helppokäyttöisen ja yhdistämään eri kommunikatiivimuotoja toisiinsa.²

Sosiaalinen media on nykypäivää, joten myös matkailumarkkinoinnissa sen merkitys on otettava huomioon. Koska matkailun liiketoiminnassa täytyy näkyä, kuulua, tavoittaa asiakkaat ja olla näiden tavoitettavissa, uusi teknologia on juuri sitä, mitä tarvitaan. Sosiaalinen media antaa uusia työvälineitä asiakasverkostojen ylläpitoon ja kehittämiseen. Se tarjoaa mainiot mahdollisuudet matkailuyrittäjälle rakentaa haluamaansa imagoa ja markkinoida palvelujaan.

Sosiaalisessa mediassa matkailijat ovat verkostoituneet yhteisöihin omien kiinnostustensa mukaan. Tyytyväinen asiakas on aina paras välittämään tietoa kohteesta muille. Internetissä matkailijat jakavat ajatuksia ja kokemuksia matkoistaan. Parhaimmassa tapauksessa he toimivat matkailuyrittäjän markkinoijina.³ Sosiaalisella medialla voi lisätä tiedon avoimuutta, leikata kuluja, vähentää byrokratiaa, kerätä ideoita, oppia uutta, tehostaa viestintää, organisoida, luoda riippumattomuutta paikkaan, markkinoida kohderyhmille, työskennellä tehokkaammin, luoda uudenlaisia palvelumuotoja ja lisätä hyvinvointia.

Sosiaalisen median työkaluja ovat mm. blogit, Mikroblogit, Yhteisöalustat, Wikit, Asiakirjatyökalut, Tapaamistyökalut, Kuvajakopalvelut, Videojakopalvelut, Linkkienjakopalvelut, Paikkajakopalvelut, Keskustelupaikat, Chatit ja Jaetut ryhmätyöskentelyalustat.⁴ Matkailualalle on kehitetty myös uusia globaaleja matkailupalveluja kuten Dopplr ja TripSay. Näissä palveluissa Luvia voisi tehostaa näkyvyyttään, jolloin tieto Luvista kulkiisi tehokkaasti ja helposti myös ulkomaille. Luvialla on monia

rittäjiä, jotka hyötyisivät tästä uudesta palvelusta. Internetissä mainostaminen on tärkeää, ja keskustelupalstoilla on hyvä seurata, mitä yrityksestä puhutaan. Keskusteluihin kannattaa osallistua ja jakaa oikeaa tietoa yrityksestä.

Sosiaalisen median työvälineitä

Ennen sosiaalisen median käyttöönottoa on hyvä laittaa perusasiat kuntoon. Ensimmäisenä tulee keskittyä muun muassa kotisivujen laatuun ja sähköpostimainontaan. Muita käytännöllisiä palveluja ovat Newsletter ja erinäiset hakukoneet. Verkossa kannattaa näkyä, koska suuri osa Internetin käyttäjistä etsii matka- ja majoitustietoja netistä. On tärkeää, että omat kotisivut löytyvät helposti hakukoneilla. Verkkomainontaan käytetään Suomessa lähes 110 miljoona euroa vuodessa, ja summa kasvaa yli 20 % joka vuosi.⁵ Hakukonemainonta on tehokas tapa saada uusia käyttäjiä yhteisöihin palveluihin, koska kiinnostus tuotteeseen on jo olemassa siinä vaiheessa, kun asiakas hakee tietoa verkosta.

Newsletter on palvelu, jolla voi kohdata omat sidosryhmänsä helposti. Sidoryhmät tahtovat tietoa yrityksen uusista palveluista ja eduista, jotka he voivat helposti lukea Newsletterin avulla. Yritys tekee yhden Newsletterin, jonka se voi lähettää kaikille sidoryhmiensä jäsenille samaan aikaan luettavaksi. Monet yritykset ovat kokeneet tämän hyödylliseksi ja helpoksi tavaksi olla vuorovaikutuksessa asiakkaisiin.⁶

Blogit ovat verkkopäiväkirjoja, joissa omista palveluista viestiminen käy nopeammin ja helpommin kuin painetuissa esitteissä. Blogin perustaminen on helppoa. Internetissä on tarjolla kymmeniä ilmaisia blogipalveluita, joihin kuka tahansa yksityinen tai yritys voi perustaa blogin. Yksi tunnetuimmista on Google-hakukoneyhtiön omistama Blogspot. Se tarjoaa laajoja mahdollisuuksia luoda omannäköinen blogi, joka löytyy helposti hakupalveluista.

Suosittelupalvelut auttavat keräämään tietoa asiakastyytyvyydestä. Käyttäjät voivat lähettää niihin arvosteluja tuotteista ja palveluista. Nykyään kommentteihin ja arvosteluihin voi liittää myös video- ja kuvamateriaalia. Suosittelupalvelut ovat eräänlainen puskaradio, jossa uutiset tavoittavat nopeasti muut palvelun käyttäjät. Vaikka arvostelut ovat aina yksilöllisiä ja joskus jopa puolueellisia, niiden lukeminen on nousemassa yhä tärkeämpään asemaan ostopäätöstä tehtäessä. Suosituimpia suosittelupalveluja ovat muiden muassa TripAdvisor, VirtualTourist, MyTravelGuide ja MyTripBook.com. Kotimaisia matkailun suosittelupalveluita ovat eat.fi, matkatarinat.com, Mondo.fi, Suomi24 matkailu, Lomat.info, Vertaa.fi matkailu ja www.TieKutsuu.fi.

Myös Facebook tarjoaa mahdollisuuden näkyä. Yritys voi luoda oman profiilinsa Facebookiin, jossa on helppoa mainostaa ja kertoa tapahtumista, tuotteista ja ajankohtaisista asioista. Palvelu on suosittu ympäri maailmaa, joten tieto on tarjolla laajoille asiakasryhmille.⁷

YouTuben mahdollisuudet

YouTube-videonjakopalvelu on yksi suosituimmista sosiaalisen median välineistä. YouTube on Googlen omistama, 19 kielellä tarjottu palvelu. YouTuben kautta käyttäjä voi lisätä omia videoita tai katsoa ja ladata muiden käyttäjien lisäämiä videoita. Myös matkailumarkkinoinnissa palvelu tarjoaa hyvät mahdollisuudet.

Luvialla YouTube tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet matkailumarkkinoinnin kehittämiseen. Etsiessäni palvelusta Luvia koskevia videoita löysin nuorten luvialaispoikien tekemän humoristisen Luvia The Night City -videon. Olisiko Luvialla mahdollisuus ottaa matkailun kehittämiseen mukaan nuoret? Nuoret ovat nykyään taitavia ja luovia sähköisen median käyttäjiä. Tätä intoa tulisi palkita ja antaa nuorille mahdollisuus kehittyä edelleen sähköisen median käytössä.

Ehdotankin, että Luvian nuorille tarjotaan mahdollisuus kuvata ja editoida video, jonka aiheina ovat Luvian luontokohteet, meri, arkielämä tai jokin muu aihe, minkä luvialaiset nuoret kokevat tärkeäksi. Luomalla YouTuben videopalveluun oman tilin nuoret voisivat jakaa videonsa muiden kanssa. Tämä välittäisi informaatiota Luviasta, loisi Luvialle imagoa matkailukohteenä ja antaisi nuorille mahdollisuuden olla osa tärkeää projektia kotikunnan kehittämiseksi. Esimerkiksi tuleva Kaljaasi Ihanan vesillelasku olisi hieno tapahtuma taltioida ja editoida omaksi videokseen. Nuoret ovat innovatiivisia ja löytävät uusia näkökulmia matkailumarkkinointiin. Nuoret myös jakavat Internetin avulla tietoa laajalle yleisölle. Onnistuneet videointiprojektit he

luultavasti esittäisivät tutuille ja kavereille. Hyöty olisi kaksisuuntainen. Videoprojekti antaisi arvokasta kokemusta ja oppia nuorille samalla kun videot välittäisivät myönteistä kuvaa Luviasta. Nykyaikana yhteistyön merkitys opetuksessa on tärkeää. Yhteisellä projektilla voitaisiin edistää nuorten ystävystymistä ja keskinäistä luottamusta. Videoihin tulleet ulkopuolisten kommentit auttaisivat nuoria kehittämään taitojaan ja arvioimaan toimintaansa.

Tiukan aikataulun vuoksi kouluilla ei aina ole mahdollisuutta lähteä kehittämään uusia projekteja. Myös opettajien ja nuorisohjaajien omat sosiaalisen median taidot saattavat olla kehittämisen tarpeessa. Tässä voisi ajatella yhteistyötä muiden koulujen ja laitosten kanssa. Suomen ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa on oppilinjoi, joiden opiskelijat ovat erikoistuneet sosiaalisen median ja digitaalisen kulttuurin osa-alueisiin. Näiden aineiden opiskelijoista löytyisi varmasti halukkaita, jotka voisivat ottaa asiakseen kehittää luvialaisten nuorten sosiaalisen median ymmärrystä ja luovan tuottamisen osaamista. Asiaan perehtynyt opiskelija, tai jo valmistunut alan taitaja, voisi olla hyvinkin innokas osallistumaan luvialaisten nuorten toimintaan ja matkailun kehittämiseen. Kunnasta valittu vastuhenkilö voisi seurata toimintaa ja pitää huolen päivityksistä.

Luvian kirjasto

Luvialla on uusi, näyttävä kirjastorakennus, jonka toiminta ilahduttaa jokaista kirjastossa kävijää. Kirjastorakennuksen ilmapiiri on rauhaista, sisustussilmällä viimeistelty ja tarkoitukseen sopeva. Palveluihin kuuluu kaikki tarpeellinen: hyvä aineistokattaus, tietokoneet ja asiansa osaavat kirjastonhoitajat. Näihin kannattaa panostaa! Kirjasto on tärkeässä asemassa myös ulkopaikkakuntalaisille matkailijoille. Kirjaston kirjat ja Internet-mahdollisuudet ovat hyvä apu esimerkiksi luontomatkaajalle, joka tarvitsee informaatiota luontopolulla nousseille kysymyksille. Jollekin matkailijalle saattaa tulla kiireellinen tarve päästä käyttämään Internetiä unohtuneen e-mailin lähettämiseksi. Toinen ehkä tulee uuvuttavan merimatkan jälkeen kirjastoon rentoutumaan mielikirjansa ääreen. Kirjasto toimii paikkana, johon on helppo tulla ja josta voi kysyä apua. Luvialla kirjaston sijainti on hyvä matkailijoita ajatellen.

Porin yliopistokeskuksen kulttuurimatkaillen opiskelijoiden tutustumiskierroksella Luvialla nousi ajatus, että kirjastoa voisi kehittää rentoutumispaikkana. Kirjaston ilmapiiri oli niin kutsuva, että siellä olisi tehnyt mieli viettää aikaa enemmänkin. Olisiko mahdollista, että Luvian kirjastoon järjestettäisiin matkailijalle pieni soppa, johon kuuluisi muutama mukava tuoli, kahviautomaatti ja muuta sellaista? Perhematkalla olevat voisivat kysyä kirjastohenkilökunnalta neuvoja matkaa varten, lapset saisivat virkistykseksi siemailla lasin mehua ja tutustua kirjastopalveluihin. Tällainen järjestely palvelisi myös luvialaisia.

Luvian kirjasto. Kuva: Katriina Petrisalo, 2010.

Esimerkiksi eläkeläiset tarvitsevat virikkeitä, jutteluseuraa, kohtaamispaikkoja ja lepoetkiä. Kirjasto voisi olla tällainen tapaamispaikka.

Luvian kirjastossa on otettu käyttöön uusi, mielenkiintoinen lainaussysteemi, joka nopeuttaa ja helpottaa asiointia. Kirjat on merkitty koodilla, jonka lukulaite pystyy helposti lukemaan. Laite pystyy merkitsemään lainatuiksi monta kirjaa samanaikaisesti. Tietokoneet ovat olennainen osa hyvää kirjastopalvelua. Vanhemmille henkilöille, jotka ovat kiinnostuneita tietokoneista, voisi kirjastossa järjestää opetustilaisuuksia.

Lopuksi

Käydessämme Luvialla syksyllä 2009 minulle jäi Luviasta miellyttävä kuva. Luvia on kaunis, luonnonläheinen ja merihenkinen kunta, joka omaa pienen paikkakunnan lämpimän tunnelman. En ollut koskaan aikaisemmin käynyt Luvialla. Sieltä lähdettyämme toivoin, että pääsisin vielä uudestaan nauttimaan Luvian merenrannasta. Meri onkin Luvian tärkeä kohde muilta paikkakunnilta tuleville matkailijoille. Luvialla oli myös monia muita kiehtovia kohteita, kuten erityisen kaunis kirkko.

Digitaalisen kulttuurin käyttöön Luvian markkinoinnissa en päässyt kunnolla tutustumaan matkamme aikana. Kotiin päästyäni selasin Luvian kotisivuja, jotka vaikuttavat olevan kaikin puolin hyvin suunnitellut ja toteutetut. Etsiessäni sosiaalisen median käyttöönottoa Luvian matkailumarkkinoinnissa, havaitsin kuitenkin joitakin puutteita. Olisin mielelläni katsonut Luviasta videoita ja kuvia, joita olisin voinut kommentoida. Tämän vuoksi näenkin, että YouTuben hyödyntämisestä esimerkiksi kouluprojektin yhteydessä olisi iloa ja hyötyä sekä paikkakuntalaisille että matkailijoille. Luvian matkailuyrittäjät voisivat entistä tehokkaammin hyödyntää sosiaalisen median tarjoamia mahdollisuuksia markkinoinnissa. He voisivat ottaa käyttöön muutamia uusia mediavälineitä, vaikkapa vain kokeilumielessä, ja katsoa, millaisia tuloksia ne tuottavat. Maailma muuttuu, halusipa sitä tai ei. Digitaalinen kulttuuri on osa tämän päivän yhteiskuntaa. Siihen panostaminen on helppoa ja tehokasta.

Viitteet

- 1 Petrisalo 2001, 95.
- 2 Laitinen ja Rissanen (toim.) 2007 (www.smoot.fi).
- 3 www.matkailumarkkinointi.info
- 4 Erkkola 2009 (www.slideshare.net).
- 5 www.matkailumarkkinointi.info
- 6 www.matkailumarkkinointi.info
- 7 www.matkailumarkkinointi.info

Lähteet ja kirjallisuus

Internet-lähteet luettu huhtikuussa 2010.

Erkkola, Jussi-Pekka: Mitä sosiaalinen media on? Sosiaalinen media kunnan työkaluna. 2009. www.slideshare.net

Laitinen, Kirsi ja Rissanen, Marko: SMOOT -projektin Osaatko wikitellä? Selvitys sosiaalisen median käytöstä korkeakoulusektorilla. Kuopio 2007. http://www.smoot.fi/dokumentteja/Osaatko_wikitella_svy_050907.pdf

Luvian kunnan kotisivut. www.luvia.fi

Matkailun sosiaalisen median ABC. Matkailun ja elämystuotannon klusteriohjelma. www.matkailumarkkinointi.info

Petrisalo, Katriina: Menneisyys matkakohteena. Kulttuuriantropologinen ja historiatieteellinen tutkimus perinnekulttuurien hyödyntämisestä matkailuteollisuudessa. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 802. SKS, Helsinki, 2001

Luvian raittia. Kuva: Katriina Petrisalo, 2010.

Paperiset matkaesitteet

Tarja Aalto

Lähimatkailu ja lyhytlomailu ovat länsimaissa eniten kasvava matkustamisen muoto. Suomessa lähimatkailun odotetaan kasvavan noin 6 %:n vuosivauhtia. Matkailu on myös muuttunut harvinaisesta lomailusta osaksi ihmisten arkipäivää. Ulkomaille suuntautuvien pidempien lomamatkojen lisäksi vapaa-aikaa käytetään lähimatkoihin. Nykyajalle ominainen individualismi ja toisaalta huoli ympäristön tilasta lisäävät omalta osaltaan lähimatkojen ja lyhytlomien määrää. Myös niille, joilla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia matkustaa kalliisiin ulkomaan lomakohteisiin, lähimatkat ja lyhytlomat tarjoavat mahdollisuuden päästä irti arjen rutiineista.

Omaehtoinen lähimatkailu ja lyhytlomailu kiinnostaa erityisesti seniorimatkailijoita ja paikkakunnalle tilapäisesti tai pysyvästi muuttaneita. Ikääntyvien osuus Suomen väestöstä kasvaa tulevina vuosina merkittävästi. Vuonna 2025 noin joka neljäs

kansalaisen arvioidaan olevan yli 65-vuotias. Tulevaisuuden seniorimatkailijat ovat kokeneempia ja vaativampia matkailijoita kuin aiemmat sukupolvet. Heillä on myös käytettävissään enemmän aikaa ja rahaa matkailuun. Lisääntyneen vapaa-ajan myötä heillä on mahdollisuus tehdä lyhyitä matkoja lähiseuduille spontaanisti, ilman suuria ennakkovalmisteluja. Koska seniorit ovat tottuneita matkailijoita, he eivät välttämättä tarvitse opastettuja matkoja, vaan haluavat matkustaa omien mieltymystensä ja aikataulujensa mukaan. Osa seniorimatkailijoista haluaa kerätä uusia kokemuksia, löytää uusia kohteita ja tyydyttää uuden oppimisen ja seikkailun tarvetta. Paikalliset ihmiset, elämäntyyliä, tapahtumat, kulttuuri ja luonto kiinnostavat näitä matkailijoita. Terveystietoisuuden lisääntyminen lisää aktiivilomien ja hyvinvointimatkailun määrää.

Muita omaehtoisista lähimatkoista ja lyhytlomista kiinnostuneita ovat perheet, jotka haluavat viettää yhdessä vapaa-aikaa. Tällaisia

ovat myös muualta paikkakunnalle muuttaneet, jotka haluavat tutustua uuden lähiympäristönsä kulttuuriin, historiaan, luontoon ja elämäntapoihin. Lähimatkailun kohderyhmiä ovat myös erilaiset harrasteryhmät, yritykset sekä luokkaretkeläiset, leirikoululaiset ja opiskelijat.

Omaehtoinen matkailija tarvitsee tietoa kohteestaan ennen matkaa ja matkan aikana. Tiedon pitää olla helposti saatavilla ja mielellään maksutonta. Nykyajan teknologia, muiden muassa internet, mahdollistaa matkan suunnittelun ja toteuttamisen omatoimisesti omien aikataulujen mukaan. Jos matkailijalla ei ole käytettävissään liikkuvaa internet-yhteyttä, hän tarvitsee mukaansa painetun matkaesitteen tai matkaoppaan, johon on koottu mahdollisimman kattavasti tietoja kunnan, yhdistysten, järjestöjen sekä kirjaston ja kauppojen palveluista matkailijoille. Paperisia esitteitä ja oppaita olisi hyvä olla jaossa mahdollisimman monessa paikassa, esimerkiksi kirjastossa, kaupoissa, ravintoloissa ja huoltoasemilla.

Matkailija tarvitsee tietoa kunnan alueella sijaitsevista majoitus- ja ruokailupalveluista, kaupoista, liikenneyhteyksistä, vuokrattavista harrastusvälineistöistä ja ohjelmapalveluista. Paikallisten asukkaiden myönteinen asennoituminen matkailijaa kohtaan on tärkeä. Omatoimimatkailijan kohdalla tämä korostuu, koska hänellä ei ole tukenaan matkanjärjestäjää tai opasta, jolta kysyä neuvoa epäselvissä asioissa. Omatoimimatkailua auttaa myös se, että kunnassa on hyvät opasteet erilaisten palvelujen pariin, ja että oppaita, karttoja, harrastusvälineitä ja neuvoja on riittävästi saatavilla.

Matkaesitteissä ja –oppaissa on paikallaan olla lyhyt esittely kunnasta muutamine kuvineen, mutta liian maalailevaa kielenkäyttöä on syytä välttää. Henkilökohtaisesti pidän eniten A5-kokoisista esitteistä. Niitä on helppo selata esimerkiksi autossa, ja ne mahtuvat hyvin laukkuun. Paperin ei tarvitse olla erityisen paksua. Näin esitteeseen mahtuu enemmän tietoa.

Omatoimimatkailija haluaa tietoa kunnan nähtävyyksistä, kulttuuri- ja luontokohteista, pyöräilyreiteistä, tapahtumista sekä majoitus-, ravitsemis- ja muista palveluista. Omatoimimatkailijaa varten ei tarvitse erikseen räätälöidä palveluja, vaan hän käyttää olemassa olevia kunnan ja muiden palveluja. Kuntalaisille järjestetyt peruspalvelut palvelevat myös omatoimimatkailijaa. Esitteessä olisi hyvä esitellä kohteet teemoittain, jotta jokainen löytäisi helposti omat kiinnostuksen kohteensa.

Vireillä oleva Pohjanlahden rannikon matkailutiehanke auttaa myös Luvian matkakohteiden markkinoinnissa. Matkailutie mahdollistaa matkailupalvelujen tehokkaan verkostoitumisen ja markkinoinnin. Pohjanlahden rantatie viitoitetaan ja kulttuuri-kohteet ja palvelut merkitään opastein, jolloin tie palvelee myös omatoimimatkailijaa. Riittävät opasteet ja tiedot kohteista mahdollistavat omatoimimatkailijalle myös poikkeamisen alkuperäisestä matkasuunnitelmasta.

Vaikka Luvian Laitakari ei ihan osukaan rantatien varrelle, se on itsessään erittäin merkittävä matkailukohde. Laitakarissa tapahtuva Kaljaasi Ihanan rakennusprojekti, kesällä 2010 tapahtuva vesillelasku ja vuonna 2011 toteutettava neitsytpurjehdus ovat

merkittäviä matkailutapahtumia. Tutustuminen Kaljaasi Ihanan rakentamisen vaiheisiin ja purjehdukset ovat perinnematkailua parhaimmillaan. Kaljaasi Ihanan purjehduksia voitaisiin tarjota teemoittamalla ja liittämällä ne Luvian rikkaaseen merenkulkuhistoriaan. Luvian kalastus- ja laivanrakennusperinteitä voidaan tuotteistaa matkailun käyttöön. Laitakarin alueelle suunniteltu kalastusmuseumo tai meriperinnekeskus olisi merkittävä matkailullinen vetovoimatekijä.

Lähi- ja lyhytloimia viettävien matkailijoiden yöpymistarvetta palvelisi esimerkiksi Laitakarin alueelle rakennettava leirintäalue. Maatilamajoitus olisi myös hyvä lisä kunnan majoitustarjontaan. Lisäksi matkailijoita palvelisi veneiden ja polkupyörien vuokrausmahdollisuus.

Omatoimista lähimatkailijaa ja lyhytloimailijaa palvelee parhaiten matkaopas, jossa on yksissä kansissa kaikki matkailijan tarvitsemat tiedot nähtävyyksistä, luontokohteista, majoituksesta, ravitsemis- ja muista palveluista sekä liikenneyhteyksistä. Opas pitäisi olla helposti saatavilla esimerkiksi kauppoissa, kirjastossa, huoltoasemilla, kahviloissa ja lähipaikkakuntien matkatoimistoissa.

Ehdotus Luvian matkaoppaan sisällöksi

Kulttuurikohteet

Luvian keskustassa sijaitsee Josef Stenbäckin suunnittelema vuosina 1908–1910 rakennettu kirkko ja vanhan puukirkon hirsistä rakennettu kappeli. Luvialla on myös kotiseutuyhdistyksen ylläpitämä kotiseutumuseo. Keskustasta löytyy uusi kirjasto. Näistä kohteista esitteessä olisi hyvä olla mainittuna sijainti, yhteystiedot, aukioloajat ja mahdolliset sisäänpääsymaksut.

Porista Luvialle johtavan tien varrella sijaitsevat Knapernummen ampumahaudat (1915–1916) luokitellaan muinaisjännöksiksi. Omatoimimatkailijaa varten esitteessä olisi hyvä olla alueen kartta ja sijainti.

Luontokohteet

Luonnosta kiinnostunut matkailija tarvitsee tietoa sekä opastetuista luontoretkeistä että luonto- ja retkeilypoluista, joissa hän voi kulkea omatoimisesti. Opastetuista retkeistä pitäisi olla maininnat ajankohdista ja hinnoista sekä tieto, mistä retken voi varata. Omatoimiretkeilyä varten esitteessä pitäisi olla listattuna luonto- ja retkeilypolut sekä pyöräilyreitit karttoineen. Jos kunnassa on polkupyörän tai veneen vuokrausmahdollisuus, vuokrauspaikat ja hinnat olisi hyvä mainita.

Laitakarin alue on myös omatoimimatkailijalle hyvä tutustumiskohde. Matkailija voi tutustua Kaljaasi Ihanan rakennusprojektiin ja perinnevenesatamaan.

Luvian saaristossa sijaitseva, luontonsa puolesta arvokas Säpin saari kiinnostaa myös omatoimimatkailijaa. Saarelle järjestetään retkiä ryhmille. Jos omatoimimatkailijan on mahdollista vuokrata vene saareen tutustumista varten, tai jos saarelle järjestetään kuljetuksia, näistä olisi esitteessä hyvä olla aikataulut ja hinnat.

Omatoimimatkailijaa kiinnostavat myös erilaiset kunnassa järjestettävät tapahtumat kuten kesäteatteri, lavatanssit, musiikkiesitykset, taidenäyttelyt, liikunta- ja urheilutapahtumat, toripäivät, markkinat ja niin edelleen. Tapahtumakalenteri esityspaikkoineen ja hintoineen palvelee myös omatoimimatkailijaa.

Majoitus- ja ravitsemispalvelut

Jos omatoimimatkailija haluaa yöpyä paikkakunnalla tai lähiseudulla, hän tarvitsee tietoa erilaisista majoitusvaihtoehdoista yhteys- ja hintatietoineen. Omatoimimatkailija käyttää myös kuntalaisille suunnattuja palveluja, joten esitteessä on hyvä olla listattuna ja kartalle sijoitettuna kunnan palvelut, kuten ravintola- ja kahvilapalvelut, kaupat, pankki, terveyskeskus ja apteekki aukiolotietoineen. Tiedot kunnan matkailuneuvonnasta ja opaspalveluista sijainti- ja yhteystietoineen palvelevat myös omatoimimatkailijaa. Lisäksi esitteessä on hyvä mainita julkisten liikennevälineiden käyttömahdollisuus ja kunnan etäisyys lähikunnista ja kaupungeista.

Kirjallisuus

Grahn, Maarit ja Häyrynen, Maunu (toim.) 2009:
Kulttuurituotanto: Kehykset, käytäntö ja prosessit.
Tietolipas 230. SKS, Helsinki.

Häyrynen, Maunu ja Lähteenmäki, Mikael (toim.) 2009:
Pohjanlahden rantatie. Ratsupolusta rannikon matkailutiekse.
Turun yliopiston Kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen
laitoksen julkaisuja XV. Turun yliopisto, Pori.

Komppula, Raija ja Boxberg, Matti, 2002:
Matkailuyrityksen tuotekehitys. Edita, Helsinki.

Markkinat Peränkylän suulilla. Kuva: Mikael Lähtenmäki, 2009.

Luvian tapahtumat lähimatkojen ja lyhytlomien kohteina

Minna Kalli

Matkailun nousevana trendinä ovat lähimatkat ja lyhytlomat. Ne ovat muutaman päivän tai vain päivän pituisia matkoja ja nopeita poikkeamia kotikaupungin tai lähialueen luonto- ja kulttuurikohteisiin. Matkat voidaan tehdä junalla, autolla, pyöräillen, veneillen tai vaikka kävellen oman halun mukaan. Lähimatkailijan ensisijaisia kiinnostuksen kohteita ovat arkipäivän elämä ja luonto. Matkan kohteina saattavat olla esimerkiksi kylänraitti, puistot, metsät, kulttuurillisesti merkittävät alueet sekä historiasta ja perinteistä kertovat miljööt. Näiden lisäksi lähimatkailijalle ja lyhytlomailijalle sopivia tutustumiskohteita ovat erilaiset paikalliset tapahtumat.¹

Tässä praktikum-työssä perehdyn Luvian kunnan tapahtumiin kulttuurimatkailun ja eritoten lähimatkailun ja lyhytlomien näkökulmasta. Selvitän kunnassa järjestettävien tapahtumien sisältöjä, kohderyhmiä ja tiedotusta. Arvioin myös lähimatkaili-

joiden ja lyhytlomailijoiden mahdollisuuksia osallistua kyseisiin aktiviteetteihin. Tarkastelun taustalla on ajattelutapa, jota kutsutaan transmodernismiksi. Transmodernismi korostaa muun muassa yksilötason valinnan vapautta, itsenäistä päätöksentekoa sekä ruohonjuuritason luovuuden ja spontaanisuuden merkitystä kulttuurin kehityksessä. Lähimatkat ja lyhytlomat toimivat omaehtoisen itsensä kehittämisen, virkistäytymisen ja sosiaalisten suhteiden kanavana.²

Lähimatkailuun ja lyhytlomiin kuuluvat olennaisesti omaehtoisuus ja spontaanisuus. Matkailija itse päättää, mihin hän matkustaa ja milloin. Hän kulkee omatoimisesti ja omaehtoisesti niitä reittejä, joita haluaa ja kuluttaa aikaa kussakin kohteessa oman mielensä mukaan. Matkan keston matkustaja määrittelee itse tarpeitaan vastaavaksi. Omaehtoisuuden ja spontaanisuuden toteutumisen edellytyksenä on kuitenkin riittävän tiedon saaminen kohteesta

ennen matkaa ja matkan aikana. Internet on erinomainen väylä tarvittavan informaation saamiseen. Internetistä matkailija saa tietoa reiteistä, palveluista ja muusta itseään kiinnostavista asioista, kuten tapahtumista. Internetin lisäksi hyvä tiedonlähde on niin kutsuttu puskaradio. Puskaradiolla tarkoitetaan sekä henkilökohtaisia tietoja että huhupuheita ja erilaisilla verkkofoorumeilla käytäviä keskusteluja. Näitä tietokanavia käyttäen lähimatkailija ja lyhytlomailija voi koota itselleen omannäköisen matkapaketin.³

Praktikum-työni aineisto pohjautuu pääosin Luvian kunnan Internet-sivuilla julkaistuihin tapahtumakalenteriin. Siihen on koottu vuoden tapahtumat, joita kunnassa järjestetään. Tapahtumakalenteri on järjestetty taulukoksi, josta käy ilmi tapahtuman nimi, ajankohta (päivämäärä ja kellonaika), paikka ja järjestäjä. Käytännössä kalenteri toimii siten, että eri järjestöt ilmoittavat toiminnastaan ja järjestämistään aktiviteeteista sivuston ylläpitäjälle, joka päivittää tiedot aina tarvittaessa. Tapahtumakalenterin lisäksi olen käyttänyt lähteenä Luvian kotisivuilla julkaistavaa tiedotuslehteä. Tiedotuslehdessä kerrotaan kunnan tapahtumista ja niiden sisällöistä kuukausittain. Työni ja sen sisältö on rakennettu vuoden 2010 kevään aikana julkaistujen tietojen pohjalta.

Luvian kotisivuilla oleva tiedotuslehti on erinomainen ”infopaketti”, mutta työtäni ajatellen ongelmalliseksi muodostui se, että lehti ilmestyy vain kerran kuukaudessa. Olen tutustunut Internetissä kunnan sivujen lisäksi Luvian eri järjestöjen kotisivuihin sekä alueen matkailua käsitteleviin sivustoihin. Olen myös käyttänyt lähdeaineistonani muutamaa matkaesitettä.

Tapahtumista olen tiedustellut Luvian kunnan työntekijöiltä sekä eri järjestöjen jäseniltä puhelimitse ja sähköpostilla. Koska itse en asu Luvialla, enkä tunne kyseistä kuntaa kovin hyvin, olen lähtenyt liikkeelle ikään kuin itse olisin Luvian lähimatkailija tai lyhytlomailija. Kuvitteellisen matkailijan roolin avulla olen myös tehnyt tapahtumien rajauksen. Lähestyn siis Luvian tapahtumia tavalla, jolla kuvittelen Luvialle suuntavan matkailijankin tekevän.

Luvian kunnassa on paljon enemmän aktiviteetteja ja tapahtumia, kuin mitä käsittelen työssäni. Osa tapahtumista on kuitenkin ainoastaan kunnan asukkaille suunnattuja. Luvialla järjestetään esimerkiksi aktiviteetteja, jotka edellyttävät tiettyyn järjestöön kuulumista. Joihinkin tapahtumiin liittyy olennaisesti ilmoittautuminen etukäteen. Spontaanisiin ja omaehtoisiin lähimatkailuun ja lyhytlomailuun tämänkaltaisen ”aikainen suunnittelu” ja toisten ehdoilla ja aikatauluilla eteneminen ei kuulu.

Lähden työssäni liikkeelle lähimatkailun ja lyhytlomien taustatiedoista, joiden avulla luon pohjaa kunnan tapahtumien käsittelemiseen. Tämän jälkeen perehdyn Luvian tapahtumiin esittelemällä niiden sisältöjä, järjestäjätahoja, tiedotusta ja soveltuvuutta lähimatkailuun. Tilaisuudet, joihin paneudun tekstissäni, ovat valikoituja esimerkkejä Luvian kunnan tapahtumista. Tästä siirryn kehitysideoihin, joita itselleni on noussut mieleen työtä kirjoittaessani. Lopuksi pohdin yleisesti Luvian tapahtumatarjontaa lähimatkojen ja lyhytlomien näkökulmasta.

Luvian kunnan tapahtumat

Luvian kunta järjestää vuosittain Luviapäivät yhteistyössä Seor ry:n ja seurakunnan kanssa. Tapahtuma ajoittuu kesäkuulle, ja sen sisältö koostuu kotiseutumuseolla järjestettävästä, vuosittain vaihtuvan teeman mukaisesta ohjelmasta. Tavallisesti Luviapäivien ohjelmaan kuuluu jumalanpalvelus sekä musiikki- ja liikuntaesityksiä. Varttunutta väkeä varten on tarjolla perinteistä musiikkia, kuten haitarinsoittoa. Nuorisolle puolestaan on tarjolla bändimusiikkia.⁴

Ympärivuotinen tapahtuma on torstaisin järjestettävä toripäivä. Vilkkaana kesä kautena kauppiaat ovat torilla myymässä myös lauantaisin. Torin kojuista voi ostaa ruokaa, leivonnaisia, käsitöitä, kukkia ynnä muuta. Kevätkaudella toripäiviä on mukana järjestämässä myös seurakunta. Tällöin kerätään rahaa yhteisvastuu -keräykseen.⁵ Kunnassa aktiivisena tapahtumien ja erilaisen toiminnan järjestäjänä on vapaa-aikalautakunta. Se organisoii esimerkiksi näyttelyitä, juhlia, kisoja, leirejä ja keväällä maksullisen taikurikoulun lapsille.⁶

Luvia tiedottaa tapahtumistaan kunnan verkkosivuilla tapahtumakalenterissa ja yksityiskohtaisemmin Internetistä löytyvällä tiedotuslehdellä. Satakunnan Kansan Luvia-palstalla julkaistaan tietoja kunnan alueella tapahtuvasta toiminnasta. Kunnan matkasitteestä löytyy myös maininta torstain ja kesälauantain toripäivästä⁷. Lisäksi paikallisista kaupoista ja kirjastoista löytyy joidenkin tapahtumien mainosjulisteita.

Kunnan organisoimat tapahtumat palvelevat monipuolisesti eri-ikäisiä lähimatkoilijoita ja lyhytlomailijoita. Omatoimimatkailijan on helppo osallistua toimintaan, kuten näyttelyihin ja toripäiviin, niiden avoimuuden ja sopivien aukioloaikojen vuoksi. Toripäivät ovat myös hyvä tilaisuus tutustua kunnan arkielämään leppoosalla tavalla. Luviapäivät tarjoavat koko perheelle järjestettyä toimintaa. Jotkut kunnan tapahtumista, kuten etukäteisvalmisteluja vaativat leirit, sopivat paremmin paikallisille asukkaille kuin lähimatkoilijoille.

Luvian seurakunta

Luvian seurakunta järjestää useita eri aktiviteetteja ympäri vuoden. Perinteisiä tapahtumia ovat jumalanpalvelukset, messut, vuotuisjuhlat, retket, lasten päiväkerho, rippikoulu ja erilaiset lasten, nuorten ja perheiden tapahtumat, kuten rippileiri ja perheleiri. Myös ihmissuhteiden vahvistamiseen ja ylläpitämiseen liittyvää toimintaa on tarjolla, kuten esimerkiksi isä-poika -sähly ja parisuhdeillat. Seurakunnan tapahtumat ovat pääosin avoimia kaikille. Osa tapahtumista on kuitenkin luonteeltaan paikallisia ja tarkoitettu ensisijaisesti Luvian seurakunnan jäsenille.⁸

Lähimatkoilijaa ja lyhytlomailijaa ajatellen seurakunnan tapahtumatarjonnassa sopiva aktiviteetti on Taskulamppuilla, jota vietetään Luvian Korvenkylässä Vedon majalla syksyllä illan pimetessä. Tapahtuma on suunnattu koko perheelle, ja mukaan tarvitaan ainoastaan taskulamppu. Ohjelma sisältää muun muassa hartauden, seikkailuradan, tikkupullan paistoa ja vapaata

yhdessäoloa. Seurakunta järjestää nuorten voimin syksyisin myös bändi-illan. Tapahtumassa esiintyy keskimäärin kolme bändiä. Musiikintäyteiseen iltaan voivat osallistua kaikki halukkaat ikään katsomatta.⁹

Kesällä omatoimimatkailija voi osallistua Diakoniatyön järjestämään virkistysiltaan. Virkistysilta koostuu muun muassa hartaudesta, ruokatarjonnasta, erilaisesta ohjelmasta kuten arvonnasta. Tapahtuma järjestetään seurakunnan kesäkodilla, missä voi myös uida ja saunoa. Kesäkodilla on mahdollisuus osallistua kerran tai kaksi kesässä Raamattukammariin, jonka ohjelmassa on ilta-hartaus, makkaranpaistoa, uimista ja saunomista. Näiden lisäksi tarjolla on kirkonmäellä järjestettävä Suviehto, jossa osallistujat pääsevät nauttimaan musiikkiesityksistä, ruokatarjoilusta sekä hartaudesta. Kesällä seurakunta järjestää paikkakunnalla suosittuja metsä- ja saaristokirkkoja.¹⁰

Joulun tienoilla Luvian seurakunta järjestää Lasten kauneimmat joululaulut -nimisen näytelmällisen laulutilaisuuden, jossa ”Kirkonrotta” ystävineen kutsuu lapset mukaansa laulamaan. Viattomien lasten päivänä on Luvian kunnassa tarjolla seurakunnan ja Mannerheimin lastensuojeluliiton yhteistyönä järjestämä Enkelikirkko.¹¹ Jouluiasta tunnelmaa luovat myös diakoniatyön kaikenikäisille organisoima joulujuhla puuro- ja kahvitarjoiluineen ja jouluohjelmineen. Jouluaattona on lapsiperheiden aattohartaus.¹²

Luvian seurakunnassa on erityisesti otettu huomioon varttunut väki, jolle on suunnattu omia tapahtumia. Näitä ovat muun

muassa Varttuneen väen leiripäivä, Varttuneen väen kirkkopäivä ja Palvelupäivät. Varttuneen väen leiripäivää vietetään seurakunnan kesäkodilla erilaisen ohjelman merkeissä. Ohjelman lisäksi tarjolla on lounas ja kahvi pientä korvausta vastaan. Leiripäivään kuuluu mahdollisuus uida ja saunoa. Tapahtumaan tulee ilmoitautua etukäteen, jotta esimerkiksi tarvittavat kuljetukset pystytään järjestämään. Varttuneen väen kirkkopäivä on lokakuussa. Silloin järjestetään ehtoollishartaus kirkossa, jonka jälkeen on seurakuntakeskuksessa tarjolla lounas ja kahvit. Kyydityksen järjestää Lions Club. Palvelupäivät on noin viisi kertaa vuodessa järjestettävä tilaisuus, johon kuuluu lounas- ja kahvitarjoilu, erilaista ohjelmaa, kuten arvonta ja hartaus. Usein tilaisuudessa on myös ulkopuolinen vierailija. Palvelupäivä maksaa noin seitsemän euroa.¹³

Seurakunnan toiminnasta tiedotetaan jokaiseen luvialaiseen kotiin jaettavassa Kirkkoviesticissä. Tämä tieto löytyy myös Internetistä seurakunnan kotisivuilta¹⁴. Joistakin tilaisuuksista löytyy informaatiota ilmaisjakelulehdissä, kuten esimerkiksi Uusi Aika-lehdestä, joka tavoittaa hyvin myös kesäasukkaat. Lisäksi yleisö tavoitetaan mainosmonisteilla, joita jaetaan kunnan päivähoidon, päiväkerhon ja koulun kautta. Tapahtumista julkaistaan tietoja myös Satakunnan Kansan Luvia-palstalla.¹⁵

Perinteiset seurakunnan tarjoamat tilaisuudet, kuten jumalanpalvelukset, päiväkerhot sekä rippileirit, on tarkoitettu paikallisille asukkaille. Lähimatkoihin ja lyhytlomiin soveltuvat tapahtumat ovat Taskulamppuillasta Palvelupäiviin. Useat tilaisuudet sopivat

ohjelmansa puolesta koko perheelle vauvasta vaariin. Nuorten organisoima bändi-ilta saattaa vedota järjestäjiensäkin vuoksi parhaiten nuorisoon. Varttuneelle väelle suunnatut tapahtumat houkuttelevat kohderyhmänsä edustajia paikalle. Lähimatkailun omaehtoisuutta ja spontaaniutta ajatellen Luvian seurakunnan tapahtumat ovat käyttökelpoisia. Tämä johtuu siitä, että suurin osa tapahtumista on avoinna kaikille, eikä tilaisuus edellytä etukäteen ilmoittautumista. Matkailijan kannattaa kuitenkin kiinnittää huomiota tapahtuman sisältöön, jotta hän osaa varata mukaansa tarvittavat varusteet, kuten uimapuvun ja pyyhkeen.

Niemenkylän ja Luodonkylän kyläyhdistykset

Niemenkylän kyläyhdistys järjestää vuosittain Niemenkyläviikko nimisen tapahtuman, johon sisältyy Laitakarissa pidettävä taidenäyttely. Tämän lisäksi Niemenkylä-tapahtumia ovat olleet Lasten olympialaiset, Yhteislaululta Verkkorannan uimarannalla, Historiakävely Lankoorissa ja Suntissa Lundströmin navetan vintillä pidettävät tanssit.¹⁶

Luodonkylän kyläyhdistys organisoii kylän yhteisen laskiaisen sekä juhannussalon ja joulukuusen pystytyksen, joulurauhan julistuksen, uudenvuoden kokoontumisen ja erilaisia retkiä. Kylän laskiaistapahtuma kuuluu yhdessäolon merkeissä lammen rannalla. Yhdistys tarjoaa osallistujille kahvit ja pullat, sekä laittaa paikalle nuotion makkaranpaistoa varten. Lammen jäällä voi myös luistella. Juhannussalon pystytys on tapahtuma-aukiolla. Paikalla myydään kahvia, makkaroita ja arpoja. Ohjelmassa on myös

kansantansseja ja musiikkia. Tapahtuma-aukiolle pystytetään vuoden loppupuolella myös joulukuusi ja sytytetään sen valot. Joulurauhan julistuksen yhteydessä on hartaushetki, ja kylän vanhin julistaa joulurauhan alkaneeksi. Uudenvuoden juhlassa järjestetään ilotulitus. Kyläyhdistyksen tapahtumat ovat kaikille avoimia. Ilmoittautumiset ovat välttämättömiä ainoastaan retkien (esimerkiksi pyörä-, uinti- ja teatteriretkien) yhteydessä.¹⁷

Kyläyhdistysten toiminnasta tiedotetaan Luvian kunnan tiedotuslehdessä. Luodonkylän kyläyhdistyksen tilaisuuksista ja aktiviteeteista ilmoitetaan lisäksi kyläläisten kotiin lähetetyillä tiedotteilla. Tiedotteita jaetaan neljästä kahdeksaan kappaletta vuoden aikana.¹⁸

Lähimatkailuun kyläyhdistysten tapahtumat soveltuvat ainakin osittain. Niemenkyläviikko, historiakävely, tanssit ja Luodonkylän vuotuisjuhlat sopivat kaiken ikäisille ja antavat spontaanillekin matkailijalle mahdollisuuden ottaa osaa tilaisuuksiin. Lasten olympialaiset voivat kuitenkin vaatia lähimatkailijalta hieman enemmän suunnitelmia, mikäli haluaa olympialaisiin nimenomaan kilpailijaksi. Tällöin on osattava varautua matkalle sopivin varustein, kuten urheiluun soveltuvin vaatein. Talvella järjestettävät tapahtumat tuovat osaltaan haastetta varsinkin silloin, kun toiminta on järjestetty ulkona. Omaehtoisien matkailijain kannattaa tällöin kiinnittää erityistä huomioita vaatetukseen sekä tapahtuman ohjelmaan. Esimerkiksi talviurheiluvälineet, kuten luistimet saattavat tulla joissakin tilaisuuksissa tarpeeseen.

Lions Club

Lions Club järjestää kunnan suurimman vuosittaisen tapahtuman, Luvialaiset kesäjuhlat. Tapahtuma pidetään Laitakarissa heinäkuun ensimmäisenä sunnuntaina. Luvialaiset kesäjuhlat on koko perheen tilaisuus, jossa tavataan tuttuja ja vietetään yhdessä aikaa. Kesäjuhliin osallistuu yleensä kunnan vakituksia asukkaita ja kesäasukkaita, muttei merkittävästi ulkopaikkakuntalaisia. Tapahtuma on kuitenkin avoin kaikille. Kesäjuhlien avulla toimii Lions Club kerää varoja esimerkiksi nuorten ja vanhusten toimintaan. Varoja kerätään tapahtumassa ruoan myynnillä.¹⁹

Tilaisuus itsessään on ilmainen, mutta paikalta on mahdollista ostaa lohikeittoa, silakkapurilaisia ja makkaraa. Ohjelmaan kuuluu näyttelyitä, perinnetyöesityksiä ja koulun oppilaiden tai musiikissa mukana olleiden esityksiä. Esiintyjät ovat paikallisia, sillä tarkoituksena on antaa tilaisuus kunnan orkestereille ja nuorisobändeille ja yleensäkin nuorille päästä lavalle. Kesäjuhlassa julistetaan ja kastetaan mereen Lions Clubin presidentin valitsema vuoden luvialainen. Titteli on mahdollista saada, mikäli on tehnyt positiivista työtä Luvian kunnan hyväksi, ja omalla toiminnallaan kohottanut kotiseutuhenkä.²⁰

Luvialaisista kesäjuhlista tiedotetaan juhla viikolla Satakunnan Kansan Luvia-palstalla kolmessa eri numerossa. Tämän lisäksi Porin ja Rauman välisen pikatien varrelle pystytetään juhannukseksi iso mainoskyltti tapahtumasta. Joka talouteen jaetaan A4-kokoinen infopaperi kesäjuhlien sisällöstä.²¹

Luvialaiset kesäjuhlat on kunnan suurimpana tapahtumana lähimatkailejia ja lyhytloimateijia ajatellen tilaisuus, jossa saa ehkä parhaiten käsityksen siitä, millainen kunta on kyseessä. Ulkopaikkakuntalaisen näkökulmasta kesäjuhlat ilmentävät ohjelmistolaan pienoisloissa kaikkea sitä, mitä luvialaisuuteen kuuluu. Tapahtumassa pääsee tutustumaan paikallisuuteen ruoan, musiikin ja näyttelyjen kautta. Tapahtuman koosta ja luonteesta johtuen matkailijalla saattaa myös olla hyvä mahdollisuus päästä tekemään tuttavuutta luvialaisten kanssa, ja tätä kautta saada syvällisempi käsitys kunnasta.

Luvian nuorisoseura ry ja Nuorisofoorumi

Luvian nuorisoseura ry tuottaa vuosittain kunnassa täysimittaisen musiikalin. Viimeisin ja järjestyksessä kymmenes niistä oli Evita, joka sai ensi-iltansa tammikuussa 2009. Aikaisempia tuotoksia ovat olleet esimerkiksi Sound of Music, West Side Story, Grease ja Myrskyluodon Maija. Musikaalit esitetään Tasalan seurojentalolla.²²

Nuorisofoorumin tehtävänä on järjestää nuorisolle ilta- ja viikonloppuohjelmaa. Esimerkkinä voi mainita tänä vuonna, 2010, toukokuun alkupuolella järjestettävän Wood Rock IV -tapahtuman. Wood Rock on kaikille avoin, päihtetön musiikkitapahtuma, joka järjestetään Tasalan seurojentalolla. Illan ohjelma koostuu useiden harrastelijabändien esityksistä. Vuoden 2010 Wood Rockiin sisältyy myös konsolipeli Guitar Hero -turnaus. Tapahtuman tarkoituksena on antaa aloitteleville bändeille mahdollisuus päästä esiintymään ja saamaan ”keikkakokemusta”.²³

Musikaalista löytyy tietoa kunnan, nuorisoseuran ja Tasalan seurojentalon verkkosivuilta. Lisäksi musikaalista kerrotaan ilmajakelulehdissä kuten Arhipassa.²⁴ Wood Rockin tiedotus painottuu Internetiin. Netissä hyödynnetään paljolti sosiaalisen median osa-alueita. Wood Rockista tiedotetaan esimerkiksi Face Bookissa ja My Spacessa. Lisäksi informaatiota tapahtumasta julkaistaan Luvian kunnan Internet-sivuilla.²⁵

Lähimatkailijan kannalta vuosittain esitettävä musikaali on erittäin sopiva tapahtuma. Musikaali soveltuu kaiken ikäisille, eikä se rajaa pois osallistujia, joilla esimerkiksi on liikuntarajoitteita. Seurojentalo Tasala on varustettu nykyaikaiseksi, joten esimerkiksi pyörätuolilla liikkuvat on huomioitu²⁶. Ainoa hankaloittava asia lähimatkailijaa ajatellen on lippujen saatavuus halutulle ajankohdalle. Wood Rock on lähimatkailijalle potentiaalinen tapahtuma, johon ottaa osaa. Kaikille avoimena ja päihteettömänä tilaisuutena paikalle voi saapua halutessaan koko perheen voimin. Katselun ja kuuntelemisen lisäksi toimintaa kaipaava matkailija voi osallistua musiikkiaktiviteettiin Guitar Hero -turnauksessa. Tilaisuus on maksuton, mikä saattaa helpottaa suuremmalla joukolla matkustavan ryhmän osallistumisesta tapahtumaan.

Laitakari

Laitakari on Luvialla merenrannassa sijaitseva alue, jossa toimivat yksityistilaisuuksia, risteilyjä ja saunailtoja järjestävä Luvian Merihelmi, ravintolapalveluja tarjoava Laitakarin Messi ja perinelaiva Kaljaasi Ihanan telakka. Merihelmen järjestämät risteilyt

ja niiden sisällöt sekä kesto räätälöidään asiakkaiden tarpeiden mukaan.²⁷

Arkena päiväsaikaan Messi toimii pääasiassa ruokaravintolana, mutta siellä järjestetään myös kevyen musiikin konsertteja. Kesäisin konsertit painottuvat lauantai-iltoihin, mutta juhলাkausina, kuten juhannuksena ja vappuna, ohjelmaa järjestetään kahtena tai kolmena päivänä. Laitakarissa on myös tanssilava. Ohjelmien päällekkäisyyden estämiseksi Messi tarjoaa perinteisten tanssiorkestereiden sijaan yökerholaulajien ja muiden kevyemmän musiikin esittäjien konsertteja. Kohdeyleisönä on alle viisikymmentävuotiaat. Tätä vanhemmalle väelle on suunnattu Laitakarin tanssilavan tanssit, joita on tarjolla kesälauantaisin. Messin viihderavintola on toiminnassa ainoastaan kesällä. Silloin on tarjolla musiikkia, muiden muassa konsertteja. Kesän huvilakauden ja Messin aktiivisen toiminnan päättää Venetsialaiset-tapahtuma elokuussa. Tällöin järjestetään paikanpäällä musiikkia, tanssiesityksiä, esimerkiksi napatanssia, sekä keskiyön ilotulitus tai muunlainen tulijuhla. Talven aikana Messissä ei järjestetä tapahtumia.²⁸

Toiminnastaan Laitakarin Messi tiedottaa maakunnan lehdissä, kuten Satakunnan Kansassa, Länsi-Suomessa sekä Uusi Rauma -lehdessä. Internetissä Messin kotisivuilla julkaistaan ravintolan esiintyjälistia viikoittain. Koko kesän tapahtumia ei julkaista kokonaisuudessaan. Laitakarin Messiin on kuitenkin mahdollista soittaa ja tiedustella tulevista ohjelmista.²⁹

Laitakarin Messi järjestää spontaanille ja omaehtoiselle lähimatkailijalle soveltuvia tilaisuuksia, joita ei etukäteen välttämättä

tarvitse suunnitella ja valmistella. Esimerkiksi konsertteihin voi halutessaan osallistua kuka tahansa. Rajoituksia voi lähimatkailejalle aiheuttaa se, että Messillä on anniskeluuoikeudet ja tapahtumat sijoittuvat ilta-aikaan. Tästä syystä tilaisuudet saattavat sopia paremmin nuorille tai aikuisille, joilla ei ole lapsia mukanaan. Messin tapahtumien kohderyhmä on alle 50-vuotiaat ja Laitakarin lavan pääasiassa tätä vanhemmat. Kohderyhmät valikoituvat esiintyjien mukaan, joten ne eivät varsinaisesti rajaa kävijöitä millään tavalla. Lähimatkaileja voi vaikka paikanpäällä Laitakarissa valita, haluaako hän mennä perinteisiin lavatansseihin vai kevyen musiikin konserttiin.

Poimintoja muusta toiminnasta

Luvialla toimii useita järjestöjä ja tahoja, jotka järjestävät tapahtumia kunnan alueella. Tapahtumista informoidaan kunnan Internet-sivuilla tapahtumakalenterissa ja tiedotuslehdessä. Tietoa eri toiminnoista voi löytää myös kuntaa koskevista esitteistä. Lisäksi tilaisuuksista tiedotetaan järjestäjien kotisivuilla ja lehdissä, kuten Satakunnan Kansassa. Suurin osa tapahtumista ja aktiviteeteista on maksuttomia ja avoimia kaikille.³⁰

Urheilusta kiinnostuneille on tarjolla Luvian Kiekko-82 (LuKi-82) -joukkueen ringette- ja jääkiekko-otteluita talvikaudella. Kisapaikkana on jäähalli. Urheiluseura Palo-88 ry järjestää kunnassa paikalliset suunnistuksen ja hiihdon mestaruuskilpailut. Kilpailut pidetään talvella ja keväällä.³¹ Kulttuuritapahtumista kiinnostuneille on nuorisoseuran organisoiman musikaalin

lisäksi konsertteja, teatteriesityksiä ja näyttelyitä. Musiikkiesityksiä on mahdollisuus päästä kuulemaan Tasalaan. Luvian Mieskuoro konsertoi Tasalassa ja Palmgrenin konservatorion oppilasryhmä seurakuntakeskuksessa. Konsertit pidetään keväällä. Luvian kesäteatteri ry esiintyy kesäkuussa. Näyttelyitä lähimatkaileja voi löytää muun muassa kunnan kirjastosta ja kunnanviraston porrasgalleriasta.³²

Luvialaisista yhdistyksistä Vene-Kolmio ja Luvian eläkeläisten kerho järjestävät aktiivisesti toimintaa ympäri vuoden. Vene-Kolmio järjestää monipuolista toimintaa, kuten pentaquen pelaamista, kalastusta ja erilaisia kilpailuja. Eläkeläisten kerho järjestää säännöllisiä tapaamisia, retkiä, vuodenaikojen juhlia ja myyjäisiä. Näiden yhdistysten toiminta on pääosin tarkoitettu yhdistyksen jäsenille. Vierailijat ovat kuitenkin tervetulleita mukaan. Eläkeläisten kerhon tapahtumat on järjestetty suurimmaksi osaksi paikoissa, joiden tilat on mitoitettu yhdistyksen jäsenten määrän mukaan. Tämän vuoksi kerhoon kannattaa ottaa yhteys ennen tapahtumaa ja ilmoittaa tulostaan.³³

Luvialaiseen merellisyyteen liittyen on tarjolla Luvian Loukke ry:n toimesta maanantaipurjehduksia. Purjehdukset ovat maksuttomia ja avoimia kaikille.³⁴ Luvian ratsastajat ry järjestää sekä kansallisia että alueellisia ratsastuskilpailuja kevät- ja kesäkaudella kunnan ratsastuskentällä.³⁵ Tasalan seurojentalolla pääsee myös osallistumaan erilaisiin aktiviteetteihin. Seurojentalolla on säännöllinen viikko-ohjelma, mikä koostuu musiikista, tanssista ja jumpasta.³⁶ Anna Halls kertoo artikkelissaan lähimatkailejoille soveltuvista Luvian ratsastusharrastuksista.

Kehitysehdotuksia

Olen Luvian tapahtumiin perehtyessäni asettanut itseni lähimatkailijan ja lyhytlomailijan asemaan. Transmodernin ajattelumallin mukaisesti olen painottanut matkustamisessa, matkan suunnittelussa ja tiedonhankinnassa omatoimisuutta, omaehtoisuutta ja spontaanisuutta. Helpoin ja nopein keino matkailijalle on etsiä tietoa Internetistä. Luvian kunnan kotisivuilta löytyvä tapahtumakalenteri vaikuttaa toimivalta lyhytlomaa Luvialle suunnittelevasta. Siinä on ilmoitettu tapahtuman nimi, aika, paikka ja järjestäjä. Kalenteri kattaa koko vuoden tapahtumat. Tapahtumakalenterin toimivuus kuitenkin määräytyy sen mukaan, miten aktiivisesti eri tahot ilmoittavat toiminnastaan sivuston ylläpitäjälle.

Tapahtumakalenteri on tehty paikallisia asukkaita ja heidän tarpeitaan ajatellen. Osa tapahtumista on luvialaisille varmasti ennestään tuttuja niiden toistuvuuden vuoksi. Kunnan asukkaat ehkä osaavat etukäteen odottaa jotakin tiettyä tilaisuutta, vaikka se jäisikin mainitsematta tapahtumakalenterissa. Toki on mahdollista, että jotkut tapahtumat, joista ei kunnan nettisivuilla ilmoiteta, on tarkoitettu ainoastaan rajatulle ryhmälle. Esimerkiksi jotkut järjestöt saattavat haluta kokoontua yksityistilaisuuteen ilman ulkopuolisia. Järjestöjen ja muiden tahojen tilaisuuksien kohdalla vastaan voivat tulla myös konkreettiset rajoitteet, kuten tapahtumapaikkojen pieni koko ja varatun tarjoilubudjetin suuruus.

Lähimatkailijan ja lyhytlomailijan kannalta pohdin sitä, olisiko Luvialla tarjolla tapahtumakalenterin tarjoamien tietojen lisäksi muuta, mikä vetäisi matkailijoita puoleensa? Voisiko

tapahtumakalenteria kehittää matkailijoita ajatellen? Tapahtumakalenterin lisäksi mietin myös muita tietoa tarjoavia sivustoja, kuten Luvian kotisivujen tiedotuslehteä, Porin seudun matkailuinfoa ja Porin kaupungin sivuja Internetissä. Tulisiko sivuja kehittää siten, että ne palvelisivat spontaania lähimatkailijaa entistä paremmin?

Tapahtumakalenterissa on suhteellisen vähän informaatiota siitä, mitä tapahtumien ohjelmaan kuuluu. Tapahtumien nimet, aikataulu ja paikka on ilmoitettu, muttei sitä, mitä tapahtumassa todella on tarjolla. Toki osa tapahtumista on sellaisia, joissa nimi kertoo kaiken olennaisen. Mikäli tapahtumaksi on ilmoitettu esimerkiksi ”Mieslaulajien kevätkonsertti” tai ”Taidenäyttely”, voidaan tilaisuuden sisällön olettaa koostuvan musiikista ja taideteoksista. Omatoiminen ja spontaani matkailija kaipaa kuitenkin tätä yksityiskohtaisempaa tietoa tapahtumista. Tämän voisi tapahtumakalenterissa toteuttaa esimerkiksi mainitsemalla ohjelman sisällöstä muutamalla sanalla. Vaihtoehtoisesti tapahtuman nimi voisi toimia linkkinä järjestäjän kotisivuille. Nimeä klikkaamalla tietoa etsivän selain voisi automaattisesti siirtyä paikkaan, jossa on yksityiskohtaista informaatiota kyseisestä tilaisuudesta.

Hyödyllistä olisi sekä kunnan asukkaita että lähimatkailijoita ja lyhytlomailijoita ajatellen mainita tapahtumakalenterissa siitä, edellyttävätkö tapahtumaan osallistuminen etukäteen ilmoittautumista. Tärkeää olisi tiedottaa, milloin ennakkoon ilmoittautuminen on tarpeellista. Samassa yhteydessä voitaisiin mainita myös

puhelinnumero tai sähköpostiosoite, johon ilmoittautumisen voisi tehdä. Ilmoittautumisen lisäksi joidenkin aktiviteettien kohdalla jäin pohtimaan sitä, onko suurin osa tapahtumista maksuttomia, mikäli toisin ei tapahtumakalenterissa mainita. Joidenkin tilaisuuksien osallistumismaksut on ilmoitettu, muttei kuitenkaan kaikkien, joiden voisi olettaa olevan maksullisia.

Luvian kotisivujen ”Ajankohtaista”-osiosta löytyy linkki, jonka kautta pääsee kunnan tiedotuslehteen. Kuukausittain julkaitavassa tiedotteessa ilmoitetaan kuntaa koskevista asioista, kuten haettavissa olevista viroista, asunnoista, liikkeiden tarjouksista ja tapahtumista. Siinä on kerrottu tapahtumien ohjelmasisällöistä, hinnoista ja ilmoittautumisista. Lähimatkailijaa ajatellen tiedotuslehti on erinomainen informaation lähde. Tiedote kuitenkin löytyy kotisivuilta sellaisesta paikasta, josta lähimatkailija ei sitä välttämättä osaa etsiä. Matkaa suunniteltaessa tuntuu luonnollisimmalta hakea tietoa ”Matkailu-” ja ”Tapahtumat”-osioista. Tämän vuoksi voisi olla hyvä lisätä tiedotuslehden linkki myös tapahtumakalenterin yhteyteen ja matkailusta kertovalle sivulle.

Luvian kunnasta on koottu pienimuotoinen esittely Porin seudun matkailusta tiedottavan Maisa Oy:n Internet-sivuille. Siellä on luvialaisista tapahtumista mainittu ainoastaan Luvialaiset kesäjuhlat ja Luviapäivät. Tekstissä kerrotaan kuitenkin, että kunnassa järjestetään monia tapahtumia.³⁷ Porin kaupungin sivuilla on myös tapahtumakalenteri, jossa on tiedotettu Luvian tapahtumista. Tapahtumakalenterissa on kerrottu tilaisuuden ajankohta, paikka ja lyhyesti ohjelman sisältö.³⁸ Lähimatkailijan

ja lyhytlomailijan kannalta kalenteri on toimiva ja informatiivinen. Ainoana ongelmana näyttäisi olevan puutteellinen sivujen päivittäminen. Tällä hetkellä sivun selaaja pystyy näkemään vain yhden menneen kuukauden tapahtumat, eikä ollenkaan tulevia tilaisuuksia. Luvialle suuntaavien lähimatkailijoiden houkuttelemiseksi näitä sivustoja kannattaisi hyödyntää entistä enemmän ja päivittää aktiivisemmin.

Pohdintaa

Luvia on pieni kunta, mutta silti se tarjoaa sekä paikkakuntalaisille että matkailijoille monipuolisia tapahtumia jokaisena vuodenaikana. Etenkin omaehtoisen ja spontaanin lähimatkailijan ja lyhytlomailijan kannalta Luvialla on monia tilaisuuksia matkailijoiden tarpeiden tyydyttämiseksi. Kunnassa on aktiviteetteja, jotka mahdollistavat leppoisan tutkimisen ja tutustumisen, mutta myös tapahtumia, jotka edellyttävät etukäteen ilmoittautumista ja tietynlaisia varusteita. Jotkut tapahtumat ovat maksullisia, mutta suureen osaan tilaisuuksista pääsee ilmaiseksi.

Luvialla järjestetään ympäri vuoden tapahtumia ja tilaisuuksia, joista osa toistuu vuosittain. Tällaisia ovat seurakunnan jumalanpalvelukset, vuotuisjuhlat ja palvelupäivät, Luvialaisen kesäjuhlat, Luviapäivät sekä Laitakarin tanssit ja konsertit. Kunnassa ja kunnan alueella organisoidaan myös ainutkertaisia toimintaa. Vuoden 2010 tärkeimpiä ainutkertaisia tilaisuuksia ovat Laitakarissa tapahtuva Kaljaasi Ihanan vesillelasku ja Länsi-Suomen Herätysjuhlat heinäkuussa. Kummatkin tapahtumat ovat kestoltaan

usean päivän pituisia. Ihanan vesillelaskulle on varattu kokonainen viikko, ja Herätysjuhlat kestävät muutaman päivän. Tämä antaa spontaanille lähimatkailejalle ja lyhytlomailijalle hyvät mahdollisuudet osallistua kyseisiin tapahtumiin. Toisaalta, mikäli matkailija on kiinnostunut kokemaan tapahtumat kokonaisuudessaan, on matkaan varattava useampi päivä ja varustauduttava sen mukaisesti.

Olen kehitysehdotuksissa tuonut esille Internetiin liittyviä asioita, kuten verkkosivujen aktiivisen päivittämisen tarpeellisuuden. Työtä tehdessäni tarvitsin tietoa tapahtumista ympäri vuoden, mutta sitä ei ollut tällä hetkellä riittävästi saatavilla kunnan verkkosivuilla. Tämä johtuu varmaankin siitä, ettei tapahtumakalenteria ole päivitetty kuin lähitulevaisuuden osalta. Tiedotuslehti on saatavilla Internetistä yhden tai kahden kuukauden ajalta. Nopeita ja spontaaneja päätöksiä tekeväälle lähimatkailejalle tämä ei kuitenkaan liene ylivoimainen ongelma. Hänen on tärkeintä saada tietoa eri tilaisuuksista ”tässä ja nyt”.

Kokonaisuudessaan Luvian kunta on erinomainen kohde lähimatkailejalle ja lyhytlomailijalle. Internetistä löytyvä tapahtumakalenteri antaa kuvan elävästä ja toiminnallisesta kunnasta. Vaikkei matkailija pääsisikään käsiksi tapahtumien tarkasta sisällöstä, jo itsessään tilaisuuksien ja aktiviteettien määrä voi houkutella ulkopaikkakuntalaisia tutustumaan Luviaan. Kunnan tapahtumien organisoimisessa on huomioitu kaikenikäiset. Tilaisuuksien ja aktiviteettien monipuolisuuden vuoksi uskoisi jokaiselle lähimatkailejalle ja lyhytlomailijalle löytyvän Luvialta tutustumisenarvoinen tapahtuma jos toinenkin.

Viitteet

- 1 Petrisalo 2009, 184.
- 2 Petrisalo 2009, 183-184.
- 3 Petrisalo 2009, 184-186.
- 4 Luvian nuorisohjaaja Tommi Löytyn puhelu tekijälle 29.3.2010.
- 5 Luvian matkaesite 2009; Luvian seurakunnan diakoni Ulla-Maija Rantaperen sähköposti tekijälle 7.4.2010.
- 6 Luvian kunta 2010.
- 7 Luvian matkaesite 2009.
- 8 Luvian seurakuntapastori Pauliina Järvisen sähköposti tekijälle 16.4.2010; Luvian seurakunnan diakoni Ulla-Maija Rantaperen sähköposti tekijälle 29.3.2010.
- 9 Luvian seurakuntapastori Pauliina Järvisen sähköposti tekijälle 16.4.2010.
- 10 Luvian seurakunnan diakoni Ulla-Maija Rantaperen sähköposti tekijälle 29.3.2010; Luvian seurakunnan kirkkoherra Tapio Seppälän puhelu tekijälle 16.4.2010.
- 11 Luvian seurakuntapastori Pauliina Järvisen sähköposti tekijälle 16.4.2010.
- 12 Luvian seurakunnan diakoni Ulla-Maija Rantaperen sähköposti tekijälle 29.3.2010.
- 13 Luvian seurakunnan diakoni Ulla-Maija Rantaperen sähköposti tekijälle 29.3.2010.
- 14 Luvian Seurakunta 2010.
- 15 Luvian seurakuntapastori Pauliina Järvisen sähköposti tekijälle 16.4.2010; Luvian seurakunnan kirkkoherra Tapio Seppälän puhelu tekijälle 16.4.2010.
- 16 Niemenkylän kyläyhdistyksen puheenjohtaja Tuula-Marja Sainion sähköposti tekijälle 30.3.2010.
- 17 Luodonkylän kyläyhdistyksen puheenjohtaja Päivi Tirrosen sähköposti tekijälle 6.4.2010.
- 18 Luodonkylän kyläyhdistyksen puheenjohtaja Päivi Tirrosen sähköposti tekijälle 6.4.2010. Luvialla asuneen Turun yliopiston opiskelijan Anni Sainion sähköposti tekijälle 15.5. 2010.
- 19 Luvian Lions Club:in rahastonhoitaja Mikko Heinosen puhelu tekijälle 16.4.2010.
- 20 Luvian Lions Club:in rahastonhoitaja Mikko Heinosen puhelu tekijälle 16.4.2010.
- 21 Luvian Lions Club:in rahastonhoitaja Mikko Heinosen puhelu tekijälle 16.4.2010.
- 22 Luvian Nuorisoseura 2010.
- 23 Luvian nuorisohjaaja Tommi Löytyn puhelu tekijälle 16.4.2010.

- 24 Luvian kunta 2010, Luvian Nuorisoseura 2010, Seurojentalo Tasala 2010.
- 25 Luvian nuorisiohjaaja Tommi Löytyn puhelu tekijälle 16.4.2010.
- 26 Seurojentalo Tasalan esite 2009.
- 27 Laitakarin esite 2009; Laitakari 2010; Luvian kunta 2010.
- 28 Laitakarin Messin työntekijän puhelu tekijälle 16.4.2010.
- 29 Laitakarin Messin työntekijän puhelu tekijälle 16.4.2010.
- 30 Luvian kunta 2010; Seurojentalo Tasala 2010; Luvian ratsastajat ry 2010; Luvian Kiekko-82 2010.
- 31 Luvian kunta 2010.
- 32 Luvian kunta 2010.
- 33 Luvian eläkeläisten kerhon puheenjohtaja Hannu Lammelan puhelu tekijälle 29.3.2010; Vene-Kolmion puheenjohtaja Benita Ollilan puhelu tekijälle 29.3.2010; Luvian kunta 2010.
- 34 Luvian kunta 2010.
- 35 Luvian Ratsastajat ry 2010.
- 36 Seurojentalo Tasala 2010.
- 37 Maisa, Porin Seudun matkailu Oy 2010.
- 38 Porin kaupunki 2010.

Lähteet

Kirjallisuus

Petrisalo, Katriina: Lähimatkailu kulttuurituotantona. Alueellisuuden uudelleenarviointia matkailussa. *Kulttuurituotanto. Kebykset, käytäntö ja prosessit.* (Toim.) Maarit Grahn & Maunu Häyrynen. SKS, Helsinki, 2009.

Sähköinen materiaali

Luvian kiekko-82 16.4.2010: <http://www.luviankiekko.fi/>

Luvian kunta 16.4.2010: <http://www.luvia.fi>

Luvian Nuorisoseura ry 16.4.2010:
<http://www.luviannuorisoseura.fi/>

Luvian Ratsastajat ry 16.4.2010: <http://www.nic.fi/~lura/>

Luvian seurakunta 16.4.2010: <http://www.evl.fi/srk/luvia>

Maisa, Porin seudun matkailu Oy 16.4.2010:
http://www.maisa.fi/seutu_luvia.html

Porin kaupunki 20.4.2010: <http://www.pori.fi/>

Seurojentalo Tasala 16.4.2010:
<http://www.luvianveto.fi/tasala/tasala.htm>.

Esitteet

Luvian kunta 2009: Luvia –friskis myätäses!

Seurojentalo Tasala 2009: Seurojentalo Tasala

Puhelut

Muistiinpanot tekijän hallussa

Heinonen, Mikko 16.4.2010

Laitakarin Messin työntekijä 16.4.2010

Lammela, Hannu 29.3.2010

Löytty, Tommi 29.3.2010 ja 16.4.2010

Ollila, Benita 29.3.2010

Seppälä, Tapio 16.4.2010

Sähköpostit

Sähköpostit tekijän hallussa

Järvinen, Pauliina 16.4.2010

Rantapere, Ulla-Maija 29.3.2010 ja 7.4.2010

Sainio, Anni 15.5.2010

Sainio, Tuula-Marja 30.4.2010

Tirronen, Päivi 6.4.2010

Laitakarín satama avautuu Selkämerelle. Kuva: Katriina Petrisalo, 2010.

Vapaa-ajan veneilijät ja sukellusharrastajat lähimatkailijoina

Sari Mäkiranta

Praktikum-työni aiheena on Luvialle suuntautuva vapaa-ajan veneilyyn ja sukellusharrastukseen liittyvä lähimatkailu. Olen rannut tarkastelun ulkopuolelle vapaa-ajan kalastajat, ammatikseen vesillä liikkuvat ja elinkeinoaan harjoittavat ryhmät sekä saariston mökkiasukkaat ja luontoharrastajat. Tutkimusalueen keskipisteenä on Luvian keskustasta noin viiden kilometrin päässä sijaitseva Laitakarin alue, jossa ovat vierasvenelaituri, Luvian veneilijöiden pääsatama, Kaljaasi Ihanan telakka ja kotisatama, virkistyskeskus Merihelmi, ravintola Laitakarin Messi ja tanssilava.

Meri ja merellisyys ovat Luvian keskeisiä matkailun teemoja. Tarkastelen työssäni, miten Luvialla on kehitetty merellistä matkailua erityisesti lähimatkailua ajatellen. Mitä palveluja Luvian kunnalla ja kunnan matkailuyrittäjillä on tarjota Luvialle vesiteitse saapuville matkailijoille? Mitä veneilyyn ja sukellusmatkailuun liittyviä vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia

Luvian Laitakarin ja saaristomatkailun kehittäminen sisältävät? Mitä uusia kehittämismahdollisuuksia on?

Aineiston keruussa käytin strukturoitua kyselyä, johon sai vastata internetin kautta tai sähköpostitse. Lähetin netissä täytettävän Webpro-kyselylomakkeen 56:lle Satakunnan alueen veneilyseuran jäsenelle. Sähköpostikyselyn lähetin kymmenelle paikalliselle sukellusharrastajalle. Lisäksi haastattelin Luvian Laitakarin matkailuyrittäjiä Petri Jokista, Hanna Hollmenia ja Pekka Pereä sekä Kaljaasi Ihanan projektipäällikköä Tapio Santalaa. Kyselyn ja haastattelujen lisäksi käytin Luviaista ja merellisestä matkailusta, veneilystä ja rannikon matkailusta kertovaa tutkimuskirjallisuutta ja muuta aiheeseen liittyvää aineistoa.

Luvian rannikkoalue ja Laitakari

Luvian rannikkoalueella sijaitsee yli 60 vähintään yhden hehtaarin kokoista saarta ja luotoa. Pienet luodot ja karit mukaan luettuina saaria on yhteensä 300. Luvian ulkosaariston luonto on geologisesti sekä kasvillisuudeltaan ja maastonmuodoiltaan monipuolinen. Suuri osa pienistä saarista ja luodoista on puuttomia ja avoimia. Metsäisiä saaria on monentyyppisiä. Pitkään meren pinnan yläpuolella olleilla saarilla kasvaa yleensä havupuuta. Matalat luodot ovat lehtipuuvaltaisia. Rannoilla kasvaa runsaasti tyrniä. Linnustoltaan Luvian saaristo on monipuolinen ja arvokas. Pesiviä lajeja alueella tavataan noin 90. Alue kuuluu rantojensuojeluohjelmaan, ja seutukaavassa lähes koko alue on suojelualuetta. Muun muassa Säpin saarella ja Marjakarilla on luonnonsuojelualue. Suosituimpia veneilijöiden kohteita Luvian saaristossa ovat Säppi, Isomaa, Huilikari ja mantereen puolella sijaitseva Laitakarin venesatama.¹

Laitakari sijaitsee viiden kilometrin päässä Luvian kunnan keskustasta länteen. Pinta-alaltaan seitsemän hehtaarin kokoiselle niemelle on sijoittunut valtaosa Luvian kunnan matkailupalveluista. Niemen maa-alue on vanhaa vesijättömaata, joka on Laitakarin osakaskunnan omistuksessa. Maa-alueen omistajajäseniä oli vuoden 2002 laskennan mukaan 541. Omistajajäsenistä koostuvassa edustajistossa jäseniä on 16 ja hoitokunnassa, joka hoitaa juoksevat asiat, jäseniä on 5.²

Laitakarin satamalla on pitkä historia. Jo 1800-luvulla Laitakarissa veistettiin laivoja, joilla kuljetettiin tervaa, hiiltä, sahatavaraa,

Luvian Laitakari. Kuva: Katriina Pertrisalo, 2010.

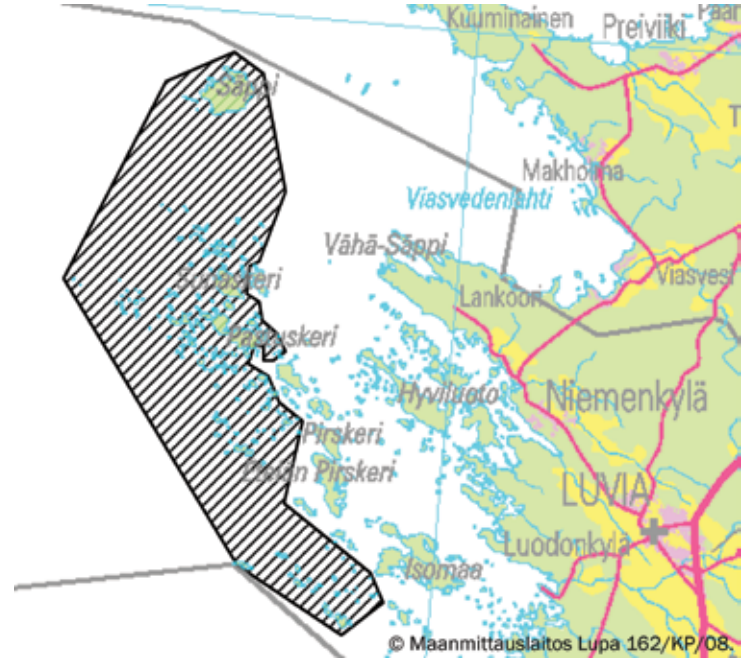
halkoja ja muita tuotteita. Paluulastina tuotiin tarvikkeita uusien laivojen rakentamista varten. Laivoja valmistui Laitakarissa 1800-luvulla vuosittain useita.³

Luvian matkailun kehittäminen on keskittynyt pääasiassa saaristoon ja Laitakarin satama-alueelle. Merellisen matkailun kehittäminen on perustunut alueen historiaan ja luontoon. Saariston ja merialueiden matkailun kehittämisessä ja toiminnoissa pitää huomioida saaristolunnon suojelutoimenpiteet ja rajoitukset. Millaisia suojelutoimenpiteitä ja rajoituksia Luvian saaristossa on? Miten luonnonsuojelualueiden perustaminen ja kehittäminen sekä merialueiden suojelutoimenpiteet sopivat yhteen matkailun kanssa? Mitä rajoitteita ja mitä hyötyjä alueiden suojelu tuo mukanaan?

Suojelutoimenpiteet

Valtion omistamista ja Metsähallituksen hallinnassa olevista alueista voidaan perustaa joko kansallispuisto tai luonnonsuojelualue. Osa Satakunnan rannikon ulointa saaristoa ja sisäsaaristoa Merikarvian Ourasta Rauman Niemi-Santakariin eli Santkarin pookille kuuluu Natura-suojelualueisiin ja tulevan Selkämeren kansallispuiston alueisiin. Selkämeren kansallispuistossa toteutetaan Natura 2000 –ohjelmaa. Suunnitteilla oleva kansallispuisto perustetaan vain valtion alueille, mutta siihen voidaan liittää myös muita julkisyhteisöllisiä alueita suostumuksen ja sopimuksen perusteella. Yksityisiä maa- ja vesialueita ei liitetä kansallispuiston alueisiin.⁴

Natura-alueella ja tulevalla kansallispuiston alueella voi jatkossakin kalastaa ja metsästä. Ehdotuksen mukaan Selkämeren kansallispuistossa metsästys, myös hylkeiden pyydystys, on mahdollista luonnonsuojelullisin perustein ja osana saariston kulttuuriperintöä. Metsästyksessä ja kalastuksessa pitää noudattaa lainsäädäntöä ja yhteisiä pelisääntöjä ja huomioida toisten alueella liikkuvien turvallisuus. Kansallispuiston alueelle ei saa rakentaa tuulivoimaloita, lukuun ottamatta pieniä kiinteistökohtaisia tuuli- ja aurinkoenergialaitteistoja. Alueelta ei saa ottaa maa-aineksia eikä kaivoskivennäisiä. Lintujen pesimäluodoille ja -riutoille ei saa mennä pesimäaikaan.⁵ Nykykäytännön mukaan pesimäsaarien maihinnousukielto on yleensä koskenut aikaa huhtikuun puolesta välistä heinäkuun puoleen väliin.⁶

Kartta 1. Luvian saaristo on pinta-alaltaan 7602 hehtaaria. Mustalla viivoituksella merkitty alue kuuluu Naturaan. Alueen sisällä on myös Selkämeren kansallispuiston kohteita.

Kartta on suuntaa-antava ja mukailtu Lounais-Suomen ympäristökeskuksen internet-sivulla olevan Natura 2000-kartan mukaan.

Sukellustoiminta ei saa aiheuttaa luontoarvojen tuhoutumista, mutta muutoin vedenalaisiin luonto- ja kulttuurikohteisiin on lupa sukeltaa. Merenkulun turvalaitteiden ja vesistön kulkuväylien rakentaminen sekä retkeilysaarien kunnostus ja uusien rakenteiden pystyttäminen on sallittua. Kansallispuistossa ovat voimassa jokamiehen oikeudet, joihin kuuluvat marjastus, sienestys ja retkeily. Selkämeren kansallispuistossa on tarkoitus kehittää alueen retkeilysaaria ja kunnostaa nuotiopaikkoja ja polkuja. Retkeilykohteissa on mahdollista sellainen leiriytyminen ja nuotion pito, jotka eivät vahingoita ja tuhoa luontoa. Jätteistä ja polttopuista retkeilijä joutuu huolehtimaan useimmiten itse.⁷

Merialuetta ja vesistöjä suojellaan monilla kansainvälisillä ja kansallisilla laeilla, säädöksillä ja suojeluohjelmilla. Merialueella on monia kulttuurikohteita, joita suojellaan muinaismuistolakiin perustuen. Kansainvälisten sopimusten tavoitteena on suojella vedenalaista kulttuuriperintöä⁸ yhdenmukaistamalla suojelukäytäntöjä ja lakeja. Uhkana on arkeologisesti arvokkaiden kulttuurikohteiden kaupallinen hyödyntäminen ja hävittäminen. Niiden mukana häviää myös kansallista historiaa ja tietoa. Unescon 31. yleiskokous hyväksyi merenalaista kulttuuriperintöä koskevan sopimuksen marraskuussa 2001.⁹

Muinaismuistolaki suojaa vedenalaisia muinaisjäänöksiä samalla tavalla kuin maalla olevia muinaisjäänöksiä. Veden alla ovat rakenteet, sillat, laiturien jääneet ja muut ihmisen tekemät rakennelmat ovat rauhoitettuja niiden iästä riippumatta. Sen sijaan vanhat laivanhylät on rauhoitettu iän perusteella.

Vedenalaisten muinaisjäänösten suojelusta vastaa Museoviraston meriarkeologian yksikkö. Yli sata vuotta vanhat hylät, hylän osat ja hylästä peräisin olevat esineet kuuluvat valtiolle. Näihin kohteisiin ei saa sukeltaa ilman museoviraston lupaa. Meriarkeologian yksikkö tekee yhteistyötä sukeltajien kanssa kohteiden sijaintien tarkistamisessa, dokumentoinnissa ja tietojen vaihdossa.¹⁰ Museovirasto kannattaa harrastelijasukeltamista, kunhan se vain ei ole ristiriidassa suojelulakien ja -ohjeiden kanssa. Katsotaan, että vastuullinen sukellusharrastus ja siten hankittu tieto lisäävät kulttuuriperinnön arvostusta.¹¹

Merialueella valvontaa suorittavat Suomenlahden ja Länsi-Suomen merivartiostot. Meriarkeologian yksikkö on yhteydessä merivartiostoihin, joille ilmoitetaan myönnettyistä tutkimusluvista, yksikön omista kenttätöistä ja yksikön tietoon tulleista virkistysukelluksista rauhoitetuille hyllyille. Suojelua edistää tietojenvaihto ympäristöviranomaisten, Merivoimien, Metsähallituksen, Merenkululaitoksen, Merentutkimuslaitoksen ja muiden julkistahon toimijoiden kanssa. Tietojen ja kokemusten vaihtaminen ulkomaisten kulttuuriperintöviranomaisten kanssa on suojelun kannalta tärkeää.¹²

Museoviraston tekemien inventointien lisäksi myös vedenalaista maisemaa ja luontoa on inventoitu. Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointihankkeessa (VELMU) on kartoitettu Suomen rannikon vedenalaista luontoa. Samalla on selvitetty elottoman ja elollisen meriluonnon tilaa. Metsähallituksen Vedenalaiset luontokartoitukset -projektissa kartoitus

aloitettiin Suomenlahdella ja Saaristomerellä vuonna 2005. Selkämeri jäi viimeiseksi kohteeksi, koska Satakunnassa ei vaadittu kartoituksia yhtä innokkaasti kuin muilla rannikkoalueilla. VEL-MU-kartoitus aloitettiin Selkämerellä kesällä 2009 Rauman rannikkoalueelta. Koko Selkämeren alue on tarkoitus tutkia vuoteen 2014 mennessä. Meribiologit kartoittavat meri- ja rannikkoalueiden luontotyyppisiä ja niiden esiintymisalueita. Vedenalaisen luonnon kartoitusten tavoitteena on hankkia tietoa rannikon käytön, hoidon ja suojelun tarpeisiin. Tutkijat kirjaavat tietoja merenpohjan laadusta, kasvillisuudesta ja eliöstöstä.¹³ Lounais-Suomen ympäristökeskus on tehnyt omia vesistön tilaa koskevia tutkimuksiaan, joista on julkaistu kirja Miten voit Selkämeri?¹⁴

Geologian tutkimuslaitos sekä Riista- ja kalantutkimuslaitos tulevat vuonna 2011 tekemään tutkimuksia Selkämerellä. Geologian laitos etsii hyödynnettäviä sora-alueita, ja Riista- ja kalantutkimuslaitos selvittää kalojen kutualueita nuottaamalla ja sukeltamalla.¹⁵ Karttoja merenpohjan geologiasta, pinnanmuodoista ja syvyyksistä on julkaistu paperiversioina vasta Helsingin ja Kotkan rannikoilta sekä Saaristomereltä Turun edustalta.¹⁶

Projektit ja länsirannikon matkailuhankkeet

Selkämeren kansallispuistoon on suunnitteilla useita veneilyn palvelupisteitä. Jokaiseen palvelupisteeseen on suunnitelmissa perustaa palveleva opastuspiste. Merikarvialla alkoi merellisen matkailun kehittämishanke, jonka aikana Krookan satamaan rakennetaan palvelurakennuksia ja Selkämeri-infopiste sekä

kunnostetaan satama-alueita. Ouranluotoon rakennetaan uusi sauna ja retkeilypolkuja. Hamskerin retkisatamaan tehdään uusi grillikatos ja laiturin remontoidaan. Kasalan ja Alakylän satamiin rakennetaan ja kunnostetaan näköalatasanteita.¹⁷

Samanlaisia rannikko- ja saaristoalueiden matkailun kehittämisprojekteja on suunnitteilla tai jo käynnistynyt pitkin Satakunnan rannikkoa Merikarvian lisäksi muun muassa Kristiinankaupungissa, Porissa, Luviassa ja Raumalla. Raumalla on tavoitteena yhdistää alueellista kulttuuria ja luontoa matkailullisesti: ”Hienon luonnonnähtävyyden ääreen halutaan myös kulttuurihistoriaa, sukeltamista, kalastusta, veneilyä ja liikunnallisin motiivein retkeilyä harrastavat”¹⁸.

Perinnelaivayhdistys Ihana ry rakentaa perinnesataman Luviassa Laitakariin vuosina 2010 - 2011. Hankkeen aikana asennetaan kelluva laiturin Kaljaasi Ihanalle, ja aallonmurtajaa jatketaan 40 metrillä Kaljaasi Ihanan laiturin ja koko Laitakarin sataman suojaksi. Laitakarin nykyinen aallonmurtaja vuokrataan Laitakarin Osakaskunnalta ja kunnostetaan. Alue ruopataan perinneveneiden käyttöön. Perinnelaivayhdistys Ihana ry:n suunnitelmissa on ostaa Luvian kunnalta aallonmurtaja-alue ja ulokelaituri kokonaan omaan käyttöön. Aallonmurtajalle aiotaan rakentaa valaistu kaasa ja huoltorakennus nykyisen Varvituvan ja telakkahallin läheisyyteen ja lisätä ulokelaitureita vierailevia perinneveneitä varten.¹⁹

Huviveneilyn suosion kasvun myötä Satakunnan merialueen kunnilla on ollut monia yhteisiä ja erillisiä matkailun kehittämishankkeita. Satavene-hankkeessa 2005 - 2007 olivat mukana

Rauman ja Porin kaupungit sekä Merikarvian, Eurajoen ja Luvian kunnat. Luviaa lukuun ottamatta hankkeen jatkoon osallistuivat kaikki muut kunnat. Hankkeiden tavoitteena oli lisätä rannikkoalueen vetovoimaisuutta ja parantaa vesillä liikkuvien palveluja. Satakuntaliitto tuki hankkeita Euroopan aluekehitysrahaston rahoitusosuudella. Hanketyön tuloksena valmistuivat Satakunnan rannikkoalueen palvelusivut internetiin ja Satakunnan merialue – Selkämeren aarreaitta –esite. Esitteen painosmäärä oli 23.000 kappaletta, ja sitä jaettiin muiden muassa kansainvälisillä vene-messuilla Helsingissä vuosina 2006, 2007 ja 2008.²⁰

Luvia sukelluskohteena

Kartoittaakseni Luvian sukellusharrastusta lähetin sähköpostikyselyn yhdeksälle lähiseudun sukellusharrastajalle. Kyselyyn vastasi kolme. Sukeltaminen oli vastaajille pitkäaikainen harrastus. Sukeltamisessa heitä kiehtoivat arkielämästä poikkeava ympäristö, luonto, laivanhylt ja merihistoria. Meri koettiin hiljaisena ja rentouttavana kohteena. Kaksi vastaajista oli sukeltanut Luvian vesillä, yksi oli harrastanut sukeltamista lähinnä Meri-Porin vesialueella. Luvian vesillä sukeltaneet pitivät parhaina sukelluskohteina ulkosaaristoa, Lännauloja ja Säpin aluetta. Samojen kohteiden lisäksi houkuttelevina päiväretkikohteina pidettiin Iso-Pietarin saarta ja Laitakarin Ihana-projektia. Sukellusseuroilla on omia tukialuksia, joilla tehdään yhteisiä sukellusretkiä. Sukellusseurojen retkille pääsy edellyttää sukelluksen peruskurssin suorittamista. Veneetön pääsee sukeltamaan Petri Jokisen Empaatti-aluksella ja Jari Sallin Divextreme-yrityksen järjestämällä sukellusretkillä.

Kyselyyn vastanneiden mielestä Luvian vesillä oli helppo liikua. Laitakarin palveluja vastaajat eivät sanoneet käyttäneensä. Yksi vastaaja toivoi Laitakariin lisää palveluja ja ruokakauppaa. Nykyisten palvelujen korkeaan hintatasoon ja asiakaspalvelun laatuun kiinnitettiin huomiota. Aukioloaikoihin toivottiin säännöllisyyttä. Lankooriin toivottiin laituria, johon saisi väliaikaisesti jättää veneensä, sillä matkaa Porista Luvialle pidettiin pitkänä. Vesien rehevöitymistä ja sinilevän esiintymistä pidettiin sukeltamisen haittana. Haittapuolena pidettiin myös sitä, että sukeltajista varoittava lippu on useille veneilijöille tuntematon, eikä sitä osata ottaa huomioon.

Sukeltaja miettii matkaan lähtiessään, mitä hän haluaa nähdä, ja missä ovat parhaimmat kohteet. Kiinnostuksen kohteita ovat vanhat hylt ja meriarkeologia, meren kasvillisuus ja biologia sekä

Sukeltajista varoittava virallinen huomiolippu.

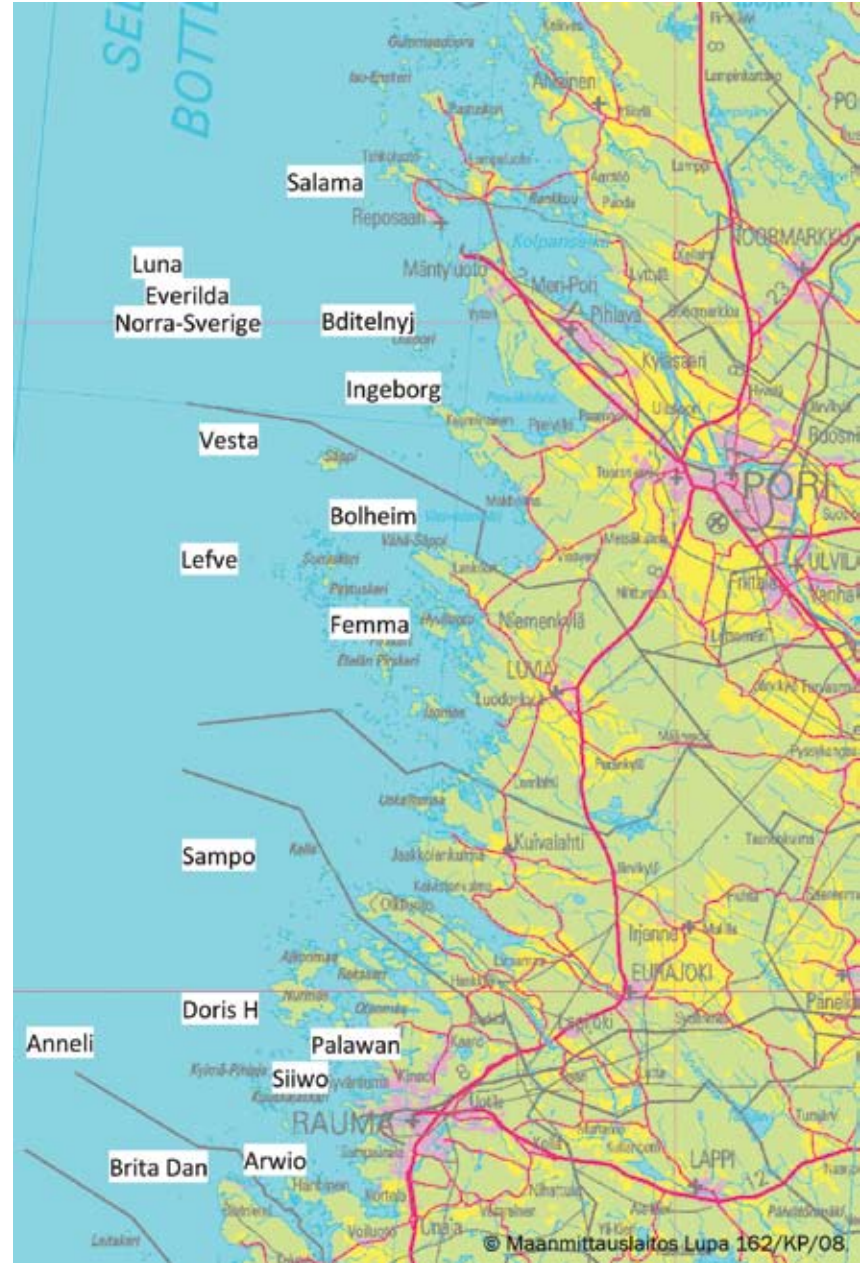
Kuva mukailtu www.sukellus.info²¹ internet-sivujen mallin mukaan.

vedenalaiset maisemat ja valokuvaus. Vedenalaista ympäristöä tutkitaan parhaillaan Selkämeren edustalla. Tietoa hankitaan rannikon käytön, hoidon ja suojelun toteuttamiseksi. Myös sukellusharrastajat ja paikalliset matkailuyrittäjät voivat hyödyntää saatuja tietoja. Selkämerellä vesi on puhtaampaa kuin saaristomerellä, ja levävyöhykkeet ovat parhaimmillaan yhtä värikkäitä kuin koralliriutat. Kasvillisuudella ja eliöstöllä on puhtaissa vesissä hyvät elinolosuhteet, ja näkyvyys on hyvä.²² Uudenkaupungin merialueen näkösyvyys lähivesillä on 2 - 3 metriä ja ulkosaaristossa 5 - 6 metriä.²³

Metsähallituksen VELMU-projektissa kartoitetaan veden laatua, pohjan geologiaa, kasvillisuutta ja eliöstöä kuvaamalla ja dokumentoimalla kirjallisesti kohteiden vedenalaista luontoa.²⁴ Museoviraston meriarkeologinen yksikkö ja harrastesukeltajat ovat kartoittaneet muun muassa hylkyjä, joita on myös Selkämeren rannikolla. Luvian edustalle on upotettu sukelluskohteeksi Kuunari Koivisto, joka tosin ei ainakaan vielä ole saavuttanut suosiota sukeltajien parissa.²⁵

Kartta 2. Paikannettuja ja tarkistamattomia hylkyjä Selkämeren rannikon edustalla.

Kartta on suuntaa-antava ja mukailtu Hylyt Suomessa, merihistoriallisia linkkejä²⁶ internet-sivujen hylkykartan mukaan.

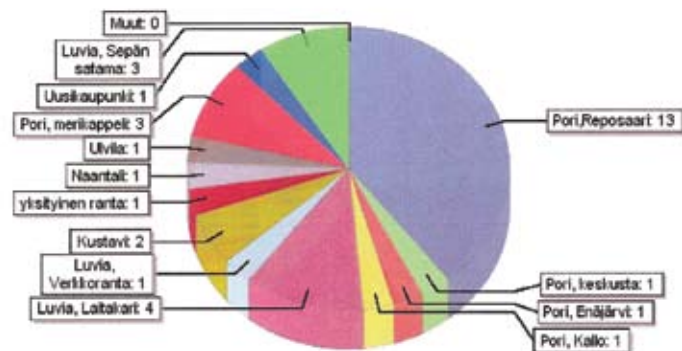
Vedenalaista maisemaa pystyy havainnoimaan nykytekniikan avulla, muiden muassa viistokaiku- ja monikeilainluotaimilla. Vedenalaisten robottikamerojen ja suojakoteloitujen kamerojen avulla vedenalaista maisemaa pystytään näkemään ja kokemaan ilman sukeltamistakin.²⁷ Merigeologisia paperikarttoja merenpohjan geologiasta, pinnanmuodoista ja syvyyksistä on julkaistu vasta Helsingin, Kotkan ja Turun edustoilta.²⁸

Veneilijöiden Luvia

Lähetin Webpro-sovelluksella tehdyn, internetin kautta vastattavan kyselyn 56 satakuntalaiselle veneilijälle. Vastauksia tuli 22, joista 19 oli miehiä ja 2 naisia. Nuorin vastaaja oli 37-vuotias ja vanhin 68-vuotias. Vastaajista 8 oli 40 – 49 –vuotiaita, ja 9 oli 50 – 60 –vuotiaita. Yli 60-vuotiaita oli 3. Yli puolet vastaajista (12) asui Porissa, kolmasosa (6) Luvialla ja kaksi Ulvilassa. Yksi vastaajista oli kotoisin Raumalta.

Vakituisen venepaikan sijainti jakautui samassa suhteessa asuinpaikkakunnan kanssa. Porilaisilla venepaikka oli yleensä Reposaaressa ja luvialaisilla Laitakarissa tai Sepän satamassa. Joillakin oli kesän aikana kotisataman lisäksi toinen laituripaikka Naantalissa, Kustavissa, Uudessakaupungissa, Luvialla, Ulvilassa tai Porin keskustassa.

Vastaajat olivat pitkänlinjan veneilijöitä. Puolet vastaajista oli omistanut veneen yli 30 vuotta. Yli kaksikymmentä vuotta oli veneen omistajina ollut viisi henkilöä. Vastaajista viidellä oli ollut vene kymmenkunta vuotta, yhdellä neljä vuotta.

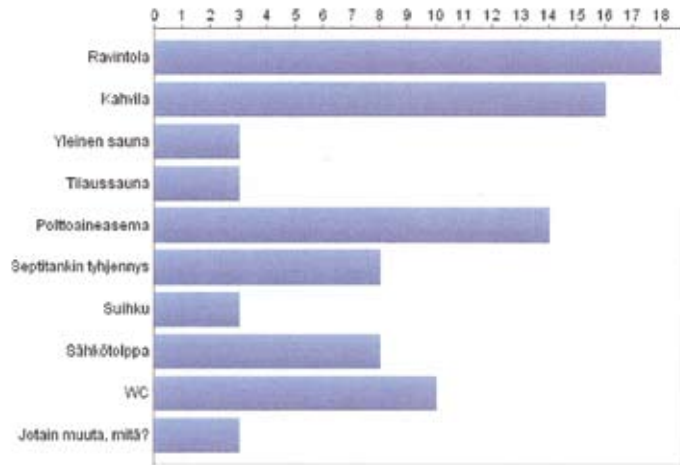

Kaavio 1. Venepaikka veneilykaudella.

Suurin osa vastaajista, 20 henkilöä, omisti moottoriveneen. Purjeveneilijöitä oli viisi, ja yksi vastaajista omisti perinneveneeseen.

Kahdeksan vastanneista veneilijöistä kävi Laitakarissa vähintään kerran kesässä. Kahdesta viiteen kertaan siellä kävi seitsemän veneilijää, kymmenen kertaa kaksi ja yli kaksikymmentä kertaa neljä veneilijää. Eniten Laitakarissa käyntejä oli luonnollisesti Luvialla venettä pitävillä paikallisilla veneilijöillä, mutta myös pohjoisesta etelään matkanneet veneilijät poikkesivat Laitakariin muutaman kerran kesässä.

Yhtä lukuun ottamatta kaikki muut vastaajat käyttivät Laitakarin palveluja. Eniten käytettiin ravintola- ja kahvilapalveluja. Polttoaineasemaa ja wc:tä käytettiin toiseksi eniten. Septitankin tyhjennyspaikkaa ja sähkötolppaa käytettiin kolmanneksi eniten. Peseytymis- ja saunatiloja oli käyttänyt vain pari vastaajaa. Lisäksi oli käytetty Laitakarin telakointi- ja talvisäilytyspalveluja ja käyty Kaljasi Ihanan telakalla.

Kaavio 2. Veneilijöiden käyttämät palvelut Laitakarissa.

Laitakarin ravintola- ja kahvilapalveluja kyselyyn vastanneet veneilijät käyttivät verraten runsaasti. Peseytymispalveluja toivottiin, mutta olemassa olevia sauna- ja peseytymismahdollisuuksia ei ollut hyödynnetty. Syynä tähän voi olla, ettei palveluja ollut liitetty laiturimaksuun, kuten monissa venesatamissa on käytäntönä. Laitakarissa sauna- ja suihkutilat sijaitsevat ravintola Merihelmen tiloissa. Se on auki vain tiettyinä aikoina ja sijaitsee hie-man kauempana vierasvenelaiturista. Kyselyn mukaan palveluja käytettäisiin enemmän, jos veneilijöillä olisi pääsy saunatiloihin tunnusluvulla tai kulkukortilla, jonka voisi lunastaa laiturimaksun yhteydessä.

Veneilijöiden saunapalvelut paranisivat, jos pitkään suunnit-teilla ollut, niemekkeet yhdistävä silta rakennettaisiin vierasvene-laiturista Laitakarin satama-alueelle ja laituria jatkettaisiin Meri-helmen uimalaiturille asti. Silta ja laituri yhdistäisivät ranta-alueet, ja samalla saataisiin lisää kaivattuja laituripaikkoja veneille. Moni kyselyyn vastannut toivoi lisää vierasvenepaikkoja. Osa vastaajis-ta oli tyytyväisiä nykyiseen palvelutasoon, mutta myös parempia palveluja toivottiin. Vastauksissa kaivattiin kesäkauppaa, veneili-jöiden palvelu- ja opastuspistettä, langatonta nettiyhteyttä, soutu-veneiden ja kanoottien vuokrausmahdollisuutta ja rantakahvilaa. Myös asiakaspalvelun kohentamiseen kiinnitettiin huomiota.

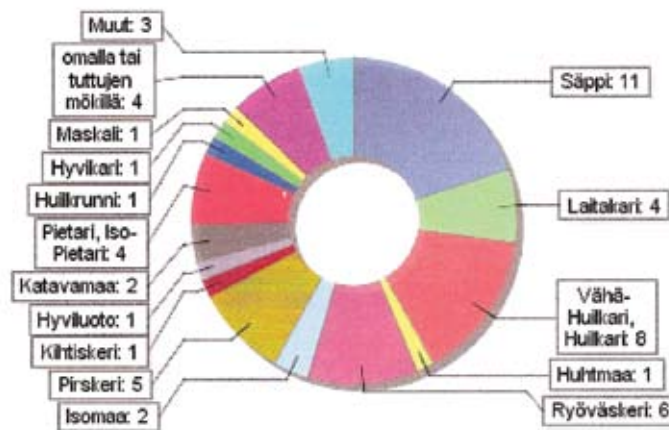
Opastustaulut ja selkeät opasteet vierasvenelaitureille ja ve-nepaikoille olivat toivelistalla. Veneväylien merkintää pidettiin enimmäkseen hyvänä. Osa kyselyyn vastanneista toivoi lisää lin-jatauluja, merimerkkejä, valaistuja linjoja, opasteita satamaan ja

merkittyjä reittejä matalille pienveneäylille. Myös merimerkkien välien lyhentämistä toivottiin, ja pikkumerkkien tilalle toivottiin suurempia merkkejä. Merkkien näkyvyyttä voitaisiin parantaa muun muassa karsimalla pensaita ja muuta kasvillisuutta merkkien edestä. Perinnevenesataman ja kansallispuistohankkeen myötä on syytä lisätä opastusta ja huomioida, ettei kaikilla Laitakariin saapuvilla veneilijöillä ole paikallistuntemusta, ehkä ei edes suomen kielen taitoa.

Selkämeren kansallispuiston yhteydessä rannikolle on rakennettu tai on rakenteilla uusia opastuspisteitä. Satamia ja laituri-alueita on paranneltu. Laitakarissa rakennetaan Kaljaasi Ihanalle ja perinnepuuveneille omaa laituri-alueita. Suunnitteilla on myös ollut ravintola Messin ja Merihelmen alueiden yhdistäminen sillalla. Samalla voitaisiin rakentaa opastus- ja neuvontapiste, josta keskitetysti saisi tietoja vierasvenesataman ja perinnesataman palveluista. Palvelujen tarjoajat keskittyisivät tarjonnan monipuolistamiseen ja itse palvelutapahtuman kehittämiseen.

Kyselyyn vastanneiden mukaan Luvian saariston vahvuuksia olivat kaunis ja monimuotoinen luonto, kirkkaat ja puhtaat vedet, siisteys, saarten lukuisuus ja suojaiset reitit. Etelään päin veneellä kuljettaessa Luvia ja Laitakari olivat tuttuja ja suosittuja pysähdyspaikkoja. Laitakarin sataman muiksi vahvuuksiksi moni mainitsi Kaljaasi Ihanan, perinneveneilyn, monipuoliset palvelut, Merihelmen saunapalvelut ja satama-alueen kehittämismahdollisuudet. Veneilijät näkivät Laitakarin kauniina ja kehityskelpoisena kohteena, jonne oli helppo päästä ja joka sijaitsi sopivasti Rauman ja Porin puolivälissä.

Säppi oli Luvian saariston käyntikohteista suosituin. Toiseksi suosituin oli luvialaisen veneilyseura Venekolmion tukikohta Huilkarissa. Neljäsosa kyselyyn vastanneista veneilijöistä oli käynyt myös Pirskerissä ja Ryöväskerissä. Suurin osa veneilijöistä oli käynyt usealla saarella Luvian saaristossa.

Kaavio 3. Veneilijöiden käyntikohteet Luvian saaristossa.

Luvian saariston heikkouksina eli huonoina puolina pidettiin kiivkoisuutta, veden mataluutta, puuttuvia merimerkkejä ja ajoittaista sumua. Etelästä tulevat välttelivät Rihtniemen kiertoa, jossa on tuulella isot aallot ja reittimerkkien lukeminen hankalaa²⁹.

Saarilla on paljon mökkiasutusta. Vapaita saaria, luonnonsatamia ja retkeilysaaria ei vastaajien mielestä ollut riittävästi, eikä niitä ollut merkitty karttoihin. Kaksi vastaajaa piti Luvian saariston huonona puolena lisääntynyttä merimetsojen määrää.

Laitakarin heikkouksiksi mainittiin reitiltä sivussa oleva sijainti ja puuttuvat kauppapalvelut. Myös ravintolan asiakaspalvelun laatua kritisoitiin. Sataman heikkoutena nähtiin vierasvenepaikojen vähyys, pitkä venematka ja vaihtoehtoisten palvelujen puute. Kahvilan ja ravintolan lisäksi toivottiin apteekkiä ja varsinaisia vierasvenesataman palveluja. Luvian saariston veneilykohteita voitaisiin kehittää lisäämällä retki- ja saaristopaikkoja, rakentamalla mairinnousupaikkoja, opastettuja retkipolkuja sekä telttailu- ja grillipaikkoja ja lisäämällä kohteisiin opastekarttoja. Veneiden kiinnittymispaikkoja, laitureita ja peräpoijuja pitäisi saada lisää ja vanhoja pitäisi kunnostaa. Tietoa, yhteistyötä, palvelupaketteja ja ympärivuorokautisia palveluja toivottiin lisää.

Laitakariin toivottiin lisää tapahtumia ja yhteisiä kokoon-tumisia veneilijöille. Kehittämiskohteeksi mainittiin sataman suojaisuuden parantaminen, mikä toteutettaisiin rakentamalla aallonmurtaja kiinni Laitakarin edustalla olevaan Leppäkariin. Toivomuslistalla olivat myös lasten leikkipaikka, Luvian saariston info- ja opastuskeskus, perinnevenekeskus, kioski ja kesäkauppa sekä kala- ja rantamajatyyliset myyntipisteet. Veneilijöillä tuntui olevan hyviä ideoita venematkailun kehittämiseksi. Luvian kunta voisikin laittaa Laitakarin rantaan palautelaatikon, jonne veneilijät ja muut Laitakarin kävijät voisivat jättää kehitysehdotuksia ja antaa palautetta alueen palveluista.

Uhkaksi veneilyn kehittämiseksi Luvian saaristossa vastaajat kokivat rantojen rehevöitymisen, maankohoamisen, saarien yksityistämisen ja mökkiasutuksen lisääntymisen, melusaasteen, lintujen pesimärauhan häirinnän, veneiden suuren koon suhteessa saariston mataluuteen ja irti päästetyt koirat. Yksi vastaajista mainitsi puutteeksi, että saariston ainut yleinen laituri on Säpissä. Muut laiturit ovat joko pursiseurojen, merivartioaseman tai yksityisten omistamia laitureja. Myös saariston pienuus asettaa esteitä matkailukohteen kehittämiseksi. Vastausten mukaan kehittämisen esteiksi voivat muodostua myös palvelujen korkea hintataso, kilpailun puute, yksityinen maanomistus, määrärahojen puute, kunnossapidon organisointi sekä toteutumattomat tai kesken jäävät projektit. Kunnan, paikallisten asukkaiden ja yrittäjien halun ja uskon kehittää Laitakaria koettiin olevan avainasemassa satama-alueen kehittämisessä.

Kyselyn lopuksi veneilijät saivat vapaasti tuoda esille matkailuun liittyviä asioita ja mielipiteitä. Matkailun kehittämisessä peräänkuulutettiin suunnitelmallisuutta sekä kohderyhmien entistä tarkempaa määrittelyä ja markkinoinnin tehostamista. Pursiseurat koettiin tärkeäksi tiedotuskanavaksi. Elämysmatkailua sekä karun kaunistusta ja monipuolista luontoa pidettiin Luvian matkailuvalttina. Veneilijät eivät halunneet Luvialle ”markkinahumua”. Kaupallisuutta ja kalliita hintoja kritisoitiin.

Päätelmät

Luvian matkailu perustuu vuosisatoja vanhaan paikalliseen merenkulku- ja laivanrakennusperinteeseen. Luvia on hyvä väliatama pohjoisesta ja etelästä tuleville veneilijöille. Se on tulevaisuudessakin kehittyvä rannikkomatkailun kohde, jossa panostetaan veneilijöihin ja vesillä tapahtuviin aktiviteetteihin. Luvian merellisyyttä pyritään tulevaisuudessakin hyödyntämään matkailun mainonnassa ja palvelujen kehittämisessä. Internet ja sähköinen media ovat merkittäviä tekijöitä modernin matkailun markkinoinnissa ja tiedonvälityksessä. Avainasemassa ovat myös rannikkokaupunkien yhteinen matkailumarkkinointi ja yhteistyö.

Tämän tutkimuksen mukaan venematkailun ja sukellusharrastuksen etuja Luvialla olivat kaunis ja monipuolinen luonto, meren suojaisuus, perinnevenesatama ja Kaljaasi Ihana. Huonoja puolia olivat vesien kivikkoisuus, puutteelliset reittimerkinnät ja sijainti väylältä sivussa. Myös merimetsojen kasvanutta määrää pidettiin häirtana. Veneilijät kokivat, että Luvialla ja Laitakarin satama-alueella on palveluja, mutta oikeanlainen palveluasenne puuttuu. Venematkailun kehittämisen uhkina pidettiin lisääntyntä mökki-asutusta, saarien yksityistämistä, melua sekä yrittämisen uskon ja rahan puutetta. Konkreettiseksi ja välittömiksi kehittämisen kohteiksi mainittiin opasteiden, vierasvenepaikkojen, venesataman, perinnesataman ja kaupan palvelujen parantaminen ja lisääminen sekä sauna-, suihku- ja wc-tilojen rakentaminen ja niiden palvelujen tarjoaminen veneilijöille laiturimaksuun liitettynä.

Veneilijöiden opastus-, neuvonta ja satamapalvelut olisi hyvä sijoittaa yhteen palvelupisteeseen, joka toimisi samalla Selkämeren kansallispuiston porttina. Siltayhteys ravintola Messin edessä olevan vierasvenelaiturin sekä ravintola- ja hyvinvointipalveluja tarjoavan Merihelmen välillä pitäisi toteuttaa mahdollisimman pian. Vierasvenelaituri tulisi laajentaa lahden poukamaan Merihelmen ja Messin välille, ja isoille veneille pitäisi rakentaa leveämpiä laituripaikkoja. Poijujen kiinnitys ja laiturien kunto tulisi tarkastaa säännöllisesti.

Veden alla on oma maailmansa, jota ei vielä ole tarpeeksi hyödynnetty matkailussa. Sukellusharrastusta ja vedenalaisen luonnon tarkkailua voidaan kehittää merkitsemällä poijuilla sukelluskohteita ja suunnittelemalla sukelluspuistoja laivojen hylkypaikoille sekä kulttuurihistoriallisesti merkittäviin ja merenalaisen maiseman edustaviin kohteisiin. Sukellusmatkailun suunnittelussa voidaan hyödyntää vedenalaisen luonnon kartoituksia, kuvamateriaalia ja tutkimustietoa.

Jos Laitakariin rakennetaan uusi opastuskeskus, sinne voidaan järjestää meriluonnosta kertova näyttely, jossa esitellään Selkämeren saariston merenalaista luontoa, kasvillisuutta, eliöstöä ja geologisia kohteita. Ohessa voidaan esitellä merellisiä harrastuksia kuten sukellusta, kalastusta, veneilyä, luontokuvausta, merihistoriaa ja vaikka luvialaista laivanrakennusperinnettä. Kaljaasi Ihana -projektin jälkeen veneveistämöön olisi hyvä saada meripeirintöön liittyvää toimintaa. Sellaisia voisivat olla uusi, Ihanan kaltainen veneenrakennusprojekti tai pienempien perinneveneiden veistokurssi tai yksityisten pienveneiden rakennusprojekti.

Luvian keskustan toripäivät voitaisiin kesäaikaan pitää kerran viikossa Laitakarin satama-alueella, jolloin veneilijätkin saisivat ostaa paikallisia tuotteita, kalaa, kasviksia ja leivonnaisia. Aktiiviset kyläyhdistykset ja osuuskunnat voisivat kehittää Laitakariin ympärivuotisia, kaikille avoimia tapahtumia. Niistä tiedotettaisiin kootusti kunnan ja Laitakarin internet-sivustoilla, joita päivitetäisiin säännöllisesti. Myös veneettömien venematkailua voidaan kehittää. Opastetuille kalastus- ja sukellusmatkoille ja lyhyille meriretkille on kysyntää. Luvian matkailun vetovoima ja kehittäminen perustuvat mereen ja sijaintiin rannikolla. Laitakari on Luvian matkailun helmi, jota hiomalla Luvian matkailulla on hyvät tulevaisuudennäkömät.

Viitteet

- 1 Lounais-Suomen ympäristökeskuksen nettisivut, 24.4.2010.
- 2 Pekka Peren haastattelu 22.2.2010.
- 3 Laitakari - suolaisen meren pärskeessä -matkaesite 2002.
- 4 Rauman kaupungin tiedotussivut internetissä, http://www.rauma.fi/ymparisto/semkp_alue.htm, luettu helmikuussa 2010. Luvian saariston lisäksi Natura-alueisiin kuuluvat muun muassa Oura, Pooskerin länsiosa, Gummandoora, Preiviikinlahden länsi-osa ja Rauman saaristo. Natura 2000 –verkoston kartat on julkaistu valtion ympäristöhallinnon internet-sivuilla.
- 5 Rauman kaupungin tiedotussivut internetissä, http://www.rauma.fi/ymparisto/semkp_alue.htm, luettu helmikuussa 2010 .
- 6 Petri Jokisen haastattelu 21.2.2010.
- 7 Rauman kaupungin tiedotussivut internetissä, http://www.rauma.fi/ymparisto/semkp_alue.htm, luettu helmikuussa 2010.
- 8 Vedenalaista kulttuuriperintöä ovat kaikki sellaiset ihmistoiminnan jäänteet, jotka ovat luonteeltaan kulttuurisia, historiallisia tai arkeologisia, ja jotka ovat olleet pysyvästi tai ajoittaisesti, kokonaan tai osittain veden alla yli sata vuotta. Näitä ovat asuinpaikat, rakennukset ja muut rakenteet, esineet, ihmisjäänteet, hylät ja niiden osat, niiden lasti ja muu sisältö.

- 9 Fast, 2009.
- 10 Museoviraston internet-sivut. Luettu 23.3.2010.
- 11 Fast, 2009.
- 12 Museoviraston internet-sivut
http://www.nba.fi/fi/mjsuojelu_vakp, luettu 23.3.2010.
- 13 <http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=137051&lan=fi>,
luettu huhtikuussa 2010.
- 14 Sarvala ja Sarvala (toim.), 2005.
- 15 Satakunnan Kansa, 28.4.2010.
- 16 <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=51238&lan=fi>,
luettu huhtikuussa 2010.
- 17 Satakunnan Kansa, 28.4.2010.
- 18 Rauman kaupungin tiedotussivut internetissä, 2005.
Luettu helmikuussa 2010.
- 19 Kaljaasi Ihanan internet-sivut. Luettu 20.4.2010.
- 20 Satavene-hankkeen internet-sivut. Luettu 23.2.2010.
- 21 Sukeltajan A-lippu.
Kuvan lippu on kansainvälinen merivoimien koodilippu "A",
joka tarkoittaa myös "sukeltaja vedessä". Sukeltaja/pintaor-
ganisaatio ilmoittaa lipulla muille veneilijöille sukellustoimin-
nasta. Lipun sijaan voidaan käyttää myös samanmuotoista
levyä tai pintapojua tms. A-lippua käytetään pääosin Euroo-
passa. Turvaraja lipusta on 50 metriä, jota lähemmäksi ve-
neilijät eivät saa tulla, eikä vastaavasti sukeltaja saa ylittää tätä
matkaa lipulta. Lippu nostetaan salkoon sukeltajan ollessa
vedessä, ja se otetaan pois heti kun sukellustoiminta on ohi.
<http://www.sukellus.info/kasimerkit.shtml>, luettu 25.2.2010.
- 22 Satakunnan Kansa 28.4.2010.
- 23 Uudenkaupungin Uutiset 4.12.2009 / Ympla - Viimeisin
tutkimus Uudenkaupungin merialueen veden sameudesta.
- 24 Satakunnan Kansa 28.4.2010.
- 25 Kuunari Koivistoa kunnostettiin monta vuotta Porin
Reposaassa projektirahoituksen ja työllistämishankkeiden
turvin. Laivanrakennusprojekti epäonnistui. Keskeneräinen
alus hinattiin pois Reposaaren asuntomessujen tieltä ja upo-
tettiin Luvian edustalle. Upotetun aluksen osti yrittäjä Petri
Jokinen. Nykyisin kuunarille voi sukeltaa 10 euron sukellus-
maksua vastaan.
- 26 Hylyt Suomessa, merihistoriallisia linkkejä.
<http://www.hylyt.net>, on haaksirikkojen ja hylkylöytöjen
tietopankki, joka kattaa Suomen rannikon ja sisävedet.
- 27 Matilainen, 2006.
- 28 Lounais-Suomen ympäristökeskuksen internet-sivut.
Luettu 23.2.2010.
- 29 Porilaisen veneilijän asiantuntijalausunto tekijälle 16.4.2010.

Lähteet

Haastattelut ja kyselyt

Laitakarin Merihelmen matkailuyrittäjien Petri Jokisen ja Hanna Hollmenin haastattelu 21.2.2010. Aineisto tekijän hallussa.

Laitakarin Messin matkailuyrittäjä Pekka Peren haastattelu 22.2.2010. Aineisto tekijän hallussa.

Keskustelu Kaljaasi Ihanan projektipäällikkö Tapio Santalan kanssa 10.1.2010.

Sähköpostikysely Porilaisille sukellusseuran jäsenille, kevät 2010. Aineisto tekijän hallussa.

Webpro-nettikysely Porin, Luvian ja Raumanseudun veneseurojen jäsenille, kevät 2010. Aineisto tekijän hallussa.

Lähteet ja kirjallisuus

Fast, Maija: Vedenalaisen kulttuuriperinnön kansainvälinen suojeleminen edistyy. Unesco on tehnyt suojeelusopimuksen.

Museovirasto, Suomen merimuseo 1.10.2009.

http://www.nba.fi/fi/mjsuojele_vakp. Luettu 26.2.2010.

Hylyt Suomessa, merihistoriallinen linkki:

<http://www.hylyt.net>. Luettu huhtikuussa 2010.

Laitakari - suolaisen meren pärskeessä -matkaesite. Karhuseutu, Leader-hanke 2002.

Laitakarin internet-sivujen palveluhakemisto:

<http://www.laitakari.fi/main.php?file=palvelut&sivu=palvelut&pagetitle=Palveluhakemisto>. Luettu huhtikuussa 2010.

Lounais-Suomen ympäristökeskuksen internet-sivut:

<http://www.ymparisto.fi/print.asp?contentid=254066&lan=fi&clan=fi>. Luettu 23.2.2010.

Luvian kunnan matkailusivut internetissä:

<http://www.luvia.fi/matkailu/laitakari/>. Luettu 23.2.2010.

Luvian maataloustuottajien keskusliiton internet-sivut:

<http://www.mtk-luvia.fi/>. Luettu 23.2.2010.

Matilainen, Anna Elina: Maisemantutkimus katsoo nyt vedenpinnan alle. Turun yliopiston verkkolehti 2006:

http://www.utuonline.fi/sisalto/asiantuntija/maunu_hayrynen.html

Pelkonen, Ira: Venematkailun kehittämisprojektin 2000 - 2002 loppuraportti. Luvia, 2002.

Rauman kaupungin tiedotussivut internetissä.

http://www.rauma.fi/ymparisto/semkp_alue.htm.

Luettu helmikuussa 2010.

Rihmalevien rytmissä. Yliopisto-lehti 10/2009, Helsingin yliopisto.

<http://www-hotel1.it.helsinki.fi/yliopistolehti/?article=5574>.

Luettu maaliskuussa 2010.

Sarvala, Maija & Sarvala, Jouko (toim.) 2005:
Miten voit, Selkämeri? Ympäristön tila Lounais-Suomessa 4.
Lounais-Suomen ympäristökeskus. Turku, 2005.

Satakunnan Kansa 28.4.2010.

Sataveneen internet-sivut:
<http://www.satavene.fi.html>. Luettu 26.2.2010.

Suomen meriarkeologisen seuran internet-sivut
<http://www.mas.fi/index.htm>. Luettu 26.2.2010.

Uudenkaupungin Uutiset. Luettu 4.12.2009.

Valtion ympäristöhallinnon internet-sivut.
<http://www.ymparisto.fi/>. Luettu 23.2.2010.

Kartat

Kartta 1. Kartta Natura 2000 alueesta länsirannikolla. Lounais-Suomen ympäristökeskuksen Internet-sivut, <http://www.ymparisto.fi/print.asp?contentid=254066&lan=fi&clan=fi>, huhtikuu 2010.

Kartta 2. Paikannettuja ja tarkistamattomia hylkyjä Selkämeren rannikon edustalla, Meriarkeologian internet-sivut, Museovirasto. www.museovirasto.fi, 25.2.2010.

Luvianlahti. Kuva: Mikael Lähteenmäki, 2009.

Ratsastusreitistöt lähimatkailussa

Anna Halls

Pohdittaessa pienen suomalaiskunnan matkailullisia vetovoimatekijöitä ollaan lähes poikkeuksetta melko niukan tarjoilun äärellä. Praktikum-kurssin tarkastelun kohteena oleva Luvian kunta on kuitenkin rikas kohde varsinkin lähimatkoja ja lyhytlomia ajattelun. Luvia on vanha merenkulkijoiden pitäjä, jonka merkittävin valtti on siinä, että se on onnistunut matkailumielessä ”kääntämään selkänsä” mantereelle ja suuntaamaan katseensa merelle, kunnan edustan ainutlaatuisen saaristoon.

Merellisyyden lisäksi Luvia tunnetaan kodikkaiden kyläraitien ja hyvin hoidettujen perinteisten maalaistalojen pitäjänä. Kunta sijaitsee erinomaisten yhteyksien päässä Raumalta ja Porista. Suositut vierasvenesatamat sijaitsevat Uudessakaupungissa ja sen ympäristön kunnissa. Näihin on Luvialta merkityt reitit. Mutta, mitä Luvia tarjoaa matkailijalle, joka ei ole kiinnostunut merenkulusta ja purjepaateista? Onko mahdollista kehittää näin vahvasti

merelliseen teemaan profiloituneeseen kuntaan muita kohteita, jotka sopivat kyseiseen matkailuympäristöön?

Praktikum-työssä lähdin visioimaan omaa haavettani ratsastusreitistä Porista Luvialle. Luvialla on valtakunnallisesti tunnettu ratsastuskeskus, jonka toiminnassa ei kuitenkaan ole riittävässä määrin hyödynnetty paikallista luontoa ja perinnemaisemia, ei myöskään lähimatkailun mahdollisuuksia. Esittämäni ratsastusreitti on kuvitelma ja visio yhdestä mahdollisesta reitistä. Se ei sinällään ole toteutettavaksi tarkoitettu ehdotus ratsastusreitien perustamiseksi. Sijoitin kuvitteellisen ratsastusreitien Luvian ja Porin väliseen maastoon, koska Luvia oli praktikum-kurssimme teeman, lähimatkailun, empiirinen kohde. Jo tässä yhteydessä on korostettava, että ilman maanomistajien, kunnan ja yrittäjien lupaa ei hevosella liikkuminen ole missään oloissa luvallista. Yhteistyö ja lupien hankinta maanomistajien ja muiden tahojen kanssa on ehdoton edellytys myös ratsastusreitien perustamisille.

Koska kyseessä on suppea opinnäytetyö, olen rajannut muut reittivisiot tarkastelun ulkopuolelle, kuten esimerkiksi Luvialta Eurajoelle suuntautuvan reitistön. Selvityksessä olen käyttänyt paikkatiedon ohella Maanmittauslaitoksen maastokarttoja. Osan reitistä olen kävellyt maastossa, osan tunnen vain karttojen perusteella. Työstin tätä harjoitustyötä talvella, jolloin maastoon tutustuminen oli hankalaa, osin mahdotonta. Käyttämäni kartat alkavat Niittymaalta Susisuon majalta. Reitin alkuosan jätin pois, koska se ei ole Luvian kannalta olennainen.

Tietoa ratsastuksesta ja vaellusratsastuksen määrittely

Ratsastus on jatkuvasti lisääntyvä harrastusmuoto. Suomen Ratsastajainliiton (SRL) mukaan lajia harrastaa noin 50 000 henkilöä eri puolilla maata. Perinteisen kilparatsastuksen rinnalle ovat viime vuosina nousseet erityisesti vaellusratsastus islanninhevosilla ja alun perin karjapaimenten laji lännenratsastus. Nämä ovat lisänneet lajin virkistysluonteista harrastusta.

Ratsastus on valtaosin naisten harrastus siinä missä raveja kansoittavat miehet. Hevosen kanssa puuhastelu sopii virkistysmuotona stressaavaan elämäntyyliin. Viime aikoina on alettu tutkia hevosen terapeuttista merkitystä myös erilaisten sairauksien hoidossa. Harva kaupunkilainen kuitenkaan pystyy hankkimaan oman hevosen, joten järjestetty ratsastuskoulu- ja seura-toiminta on tärkeää ja suosittua. Porin alueella toimii luokiteltuja

ratsastuskouluja ja koko joukko luokitusta hakevia tai sen ulkopuolella olevia yksityistalleja, jotka tarjoavat ratsastuspalveluja. Kaikkialla on vilkasta, ja innokkaita harrastajia riittää.

Suomen Ratsastajainliiton internet-sivuilla vaellusratsastusta kuvataan näin:

[-]Vaellusratsastus - kiireetön tapa nauttia luonnosta yhdessä hevosen kanssa. Vaellusratsastus on oiva tapa rentoutua. Se tarjoaa elämyksiä luonnossa yhdessä hevosen kanssa, kiireetöntä vaeltamista, samanhenkisten ihmisten tapaamista sekä monenlaisiin alueisiin ja niiden luontoon ja nähtävyyksiin tutustumista.

Vaellusratsastus elää voimakasta noususuhdannetta ja siitä on kehittymässä meillä merkittävä harrastus- ja matkailumahdollisuus. Lajiin voi tutustua lyhyillä, puolen tai koko päivän ratsastusretkeillä kokeneiden ohjaajien opastuksessa. Varsinaiset ratsastusvaellukset ovat pidempiä, jopa useita päiviä kestäviä vaelluksia, joissa liikutaan luonnossa ratsain sivuteitä ja polkuja pitkin.

Ratsastus voidaan järjestää etukäteen suunniteltuja reittejä pitkin soittuihin paikkoihin, joihin huoltojoukot kuljettavat ratsastajien ja hevosten yöpymistarvikkeet ja varusteet autolla. Jos paikoista ei sovi etukäteen, tavaroita voi kuljettaa myös hevosten mukana, jolloin niiden määrä pidetään mahdollisimman vähäisenä.[-]¹

Viranomaisten ohjeita ratsastusreitistön perustamiseksi

Toimivan ratsastusreitistön edellytykset ovat tarkoitukseen so- piva maapohja ja kaikkien asianomaisten maanomistajien suostu- mus reitistön perustamiselle. Reitistön pituus määräytyy näiden seikkojen mukaan. Ihanteellinen ratsastusreitti on maisemallisesti vaihteleva, maapohjaltaan hevosille soveltuva ja kohtuullisen hel- posti ylläpidettävä.

Lähtökohtaisesti olisi hyvä, jos ratsastusreitistöissä voitaisiin hyödyntää valtion tai kuntien omistamia maa-alueita. Porista Luvialle suuntautuvassa reitistöissä voisi hyödyntää Isonmäen metsää, joka on saanut kansallisen kaupunkipuiston luokituksen. Siellä on jo valmiina ratsastusura. Ihannetapauksessa reitti jatkuisi Luvialta Eurajoelle, jossa se olisi mahdollista yhdistää paikallisiin kulttuurimatkailun kohteisiin ja palveluihin.

Yhteistyö eri osapuolten välillä on reitistön perustamisen kannalta olennaista. Tässä tulevat kysymykseen maanomistajat, kuntien viranomaiset, yksityiset yrittäjät ja reitistön käyttäjät hevosineen. Suomen Ratsastajainliiton mukaan on toivottavaa, että reitistöä varten perustetaan yhdistys, jonka jäsenet vastaavat rei- tin kunnossapidosta. Kunta voi tukea yhdistyksen toimintaa niin, ettei reitistön ylläpito muodostu kohtuuttomaksi. Hankerahoit- teisissa projekteissa on usein käynyt niin, että asiat kyllä sujuvat projektin keston ajan, mutta hankkeen loputtua asiat jäävät hoita- matta ja pitkäkestoinen toiminta toteutumatta. Tämä on kallis ja tehoton tapa hoitaa asioita.

Ennen kuin päästään hevosilla ratsastamaan, on tehtävä pal- jon viranomaistyötä. Tähän pitää saada edellämäinnittua hanke- rahoitusta. Se taas edellyttää, että ratsastusreitistö hyväksytään osaksi alueen matkailua, ja sitä käytetään matkailun vetovoima- tekijänä. Rahoitusta voidaan myöntää yhdistyksille ja yhteisöille, jotka panostavat kokonaiskustannuksiin joko rahoitusosuudella tai talkootyöllä.

Luvian ratsastusreitistön pohjana voisi olla vanhoja kulkureit- tejä, jolloin niiden perustamiseen ja hoitoon on mahdollista saa- da tukea. Mikäli Luvialle suuntautuva ratsastusreitistö noudattaisi osittain vanhaa rannikkotien linjaa, olisi tässä mahdollisuus yh- teistyöhön Pohjanlahden Rantatie –hankkeen kanssa. Se hyödyt- täisi sekä nykyisen tien statuksen muuttamista, että matkailullista markkinointia. Vanhat kartat ja haastattelemalla saatu paikallistie- to ovat tärkeitä lähteitä reittien suunnittelussa.

Valitettavasti selvittämäni reitin varrella ei juurikaan ole val- tion tai kuntien maita. Suuret metsäyhtiöt antavat yleensä luvan hyödyntää olemassa olevia metsäautoteitä. Mikäli Luvialla, Eura- joella ja Nakkilassa on jo olemassa olevia hevostalleja, voisi reitis- tö olla tarkoituksenmukaista suunnata sinne.

Luonnos ratsastusreitiksi Porista Luvialle

Tässä esitettävä ratsastusreitti on kuvitteellinen. Arvioin reitin olevan mahdollinen myös käytännössä, mutta sitä ennen reitis- tölle ja sen toteuttamiselle on hankittava maanomistajien luvat. Hevosella liikkuminen ei kuulu jokamiehenoikeuksien piiriin.

Pelloilla ja metsissä hevosella kulkeminen edellyttää maanomistajien suostumusta.

Porin ratsastajien tallialue sijaitsee logistisesti hyvässä paikassa lähellä kaupungin keskustaa. Tallialue on kaupungin maata ja kuuluu osana Porin Metsän kansalliseen kaupunkipuistoon. Koska seura saa kaupungin liikuntatoimen vuosiavustuksen, otin lähtökohdaksi nimenomaan tämän tallin. Luvian ratsastuskeskus sijaitsee Kuussaarikon ja Sittlahden välisellä teollisuusalueella. Sekä Porin että Luvian tallialueet ovat valtatie 8:n varrella. Luvian ratsastuskeskuksessa ovat valmennustalli ja ratsastuskoulun talli. Luvialla ei juuri ole muita yleisölle avoimia, aktiivista ratsastustointia harjoittavia talleja.

Kun Porin ratsastajien tallilta lähdetään hevosuralle, kuljetaan Porin metsän länsireunaa Pinomäen koululle asti. Metsä on luonnontilaan jätettyä entistä talousmetsää, jossa on sekä mäntyvaltaista kangastyyppejä että kuusivaltaista lettoa. Maasto on tasaista, ja hevosura on leveydeltään noin kaksi metriä. Pinomäen koulun jälkeen reitti jatkuu kohti Niittymaata, jossa metsä vaihtuu tasaiseksi maanviljelysmaisemaksi. Laajojen peltoaukeiden läpi johtaa yksityinen traktoritie, joka tulee Lattomerren ja Niittymaan väliin metsään lähelle valtatie 8:aa.

Niittymaalta reitti kulkee talousmetsän halki polkua pitkin Susisuon majalle. Maasto on paikoin kivikkoista kuusi- tai lehtipuuvallista nuorta sekametsää mutta myös vanhempaa mäntyvaltaista kangasmetsää. Susisuon majalta on tarkoitus jatkaa kohti Viasvedellä sijaitsevaa Kiahhan tallia ja sinne vievää Santakankaan

*Maisema Pinomäen pellolta. Taustalla erottuu Porin Metsän siluetti.
Kuva: Henna Rintala, 2009.*

metsätietä. Tällä osuudella kuljetaan yleistä Peräkulman kylätietä pitkin. Tien varrella on talousmetsää, yksittäisiä rintamamiestiloja ja viljelysmaita.

Peräkulman kylätie päättyy noin kilometrin jälkeen metsäpistoon. Sen jälkeen reitti jatkuu sekametsässä kiemurtelevana polkuna, jossa on välillä hevosella ylihyppättäviä soistumapaikkoja halkovia ojia. Tämä noin puolen kilometrin taival päättyy Santakankaan metsätiehen. Se on hiekkapohjaisessa kangasmaastossa. Ympäristö on taloudellisessa hyötykäytössä. Maisemaa hallitsevat

laajat santakuopat ja nuori mäntypuusto. Alueen reunalla, lähellä Porin ja Luvian kuntarajaa, on reitin välietappi Kiahan talli.

Kiahan tallilta Luvian ratsastuskeskukseen alkaa reittiluonnoksen tuntematon maasto, josta minulla ei ole ratsastuskokemusta. Reitistöä ajatellen on tarkkaan selvitettävä, minkälainen maastopohja on kyseessä. Kartoitus on tehtävä keväällä tai kesällä jalkaisin. Maastokarttaa apuna käyttäen voi lumisena talvenakin vetää jonkinlaisia reittiluonnostelmia maisemaan.

Kiahan tallilta lähdetään vanhaa Pori-Luvia -tietä pitkin, käännetään vasemmalle Kaskiston suuntaan ja sieltä edelleen Takamaalle päin. Alueelle on merkitty polku. Siellä on myös korkeuseroja, joten ei voi olla varma, soveltuuko maasto hevosille. Polku tulee Takamaan pistotielle, joka kulkee ojitetun sualueen reunaa. Tiepohja on merkitty karttaan ajotieksi, joten siinä pitäisi olla hevosille soveltuva maapohja.

Tämä metsäautotie tulee Porin ja Luvian väliselle tielle, josta käännetään vasemmalle. Noin 50 metrin päähän on karttaan merkitty ajopolku Kankaanpäähän päin. Tässä käännetään maantieltä oikealle. Ajopolkua ratsastetaan noin 300 metriä, jolloin käännetään vasemmalle. Karttaan merkitty ajopolku vie suoraan noin puolen kilometrin päässä olevalle metsäautotielle. Metsäautotiellä käännetään jälleen vasemmalle, ja vajaan kilometrin päästä tullaan maantielle.

Tässä kohdassa on valittava joko maantie tai sitä vaikeakulkuisempi ja hitaampi maasto-osuus. Olemme Näsäviisaanlevon ja Toisen Koivusiltainsuon välissä. Maantietä on noin

kilometrin matka seuraavalle metsäautotielle. Mikäli halutaan mennä maastoon, on käännettävä takaisin Porin suuntaan ja ratsastettava ajotien reunaa noin 200 metriä, kunnes metsäautotie kääntyy Martinpalon pistolle. Tätä edetään vajaan kilometrin verran, jolloin tieltä lähtee polku oikealle kohti Pärinki-nimistä pientä suoaluetta. Polku ohittaa suoalueen ja tulee maantielle noin kolmen kilometrin jälkeen. Karttaan on merkitty korkeuseroja ja suotyypistä maastoa, joten ei ole aivan varmaa, soveltuuko tämä reitti hevosille.

Maantielle tullaan Knapernummen ja Hanninkylän välisellä tieosuudella. Vajaan puolen kilometrin päästä tie kääntyy oikealle ampumaradan suuntaan. Tie muuttuu poluksi ampumaradan jälkeen. Kartalla Prakumossan ja Sittlahden välisessä maastossa kulkeva polku näyttää isolta ajopolulta.

Ajopolun ja Luvian ratsastuskeskuksen väliin jäävä noin 500 - 600 metrin alue on koko reitistön kenties hankalin osuus. Maastossa on korkeuseroja ja ainakin yksi melko leveä oja, jonka ylitys vaatii sillan tai siltarummun. Ratsastusreitti päättyy valmiiseen polunpohjaan, joka vie lähes suoraan Tevalin valmennustallin pihapiiriin. Maisemallisesti reitistön loppuosuus on vaihtelevaa tyyppiä olevaa talousmetsää. Korkeuserot ja soistumat selviävät vasta, kun maaston pääsee tarkastamaan paikan päällä.

Hevosyrittäjyys maaseudulla – Ratsastusreitti lisätulojen tuojana ja palvelukonseptin luojana

Ratsastusreittien varrella olevat pikkutallit voivat kehittää elinkeinooan panostamalla sivutoimisiin matkailupalveluihin. Maaseudulla toimivat hevosyrittäjät järjestävät usein vaellusretkiä, reikajeluja, pitävät täysihoitotallia, harjoittavat työhevostoimintaa ja ohjaavat muuta ratsastukseen ja raviurheiluun liittyvää toimintaa. Tässä esitetyn ratsastusreitistön molemmissa päässä sijaitsevilla talleilla on hyvä logistinen sijainti. Koska nämä tallit painottavat toiminnassaan valmennustyyppistä ratsastusurheilua, ne myös voisivat toimia hevosten tilapäismajoituksena ja reitistön käyttäjien apujoukkojen tukipisteinä.

Hevosyrittäjyys hakee muotoaan ja on jatkuvasti kehittyvä elinkeinon muoto. Sen vahvoja puolia ovat ekologiseen arvo-maailmaan soveltuva konsepti ja luonnon läsnäolo. Sen heikkoja puolia ovat toistaiseksi alan kehittymättömyys palveluelinkeinona ja oheistoiminnan täysi puuttuminen tai kyseenalainen laatu. Ratsastusreitistö voisi parhaimmillaan tuoda pientä lisätuloa maatalousyrittäjälle ja auttaa ammatillisten verkostojen luomisessa.

Kysymyksessä on kuitenkin uudenlaisen konseptin luominen, joka edellyttää pitkäaikaista sitoutumista. Reititiä ei kannata rakentaa tänään, markkinoida huomenna ja lopettaa ylihuomenna. Keski-Euroopassa on Suomea enemmän kokemusta tämän tyyppisestä palveluyrittämisestä. Vaikka Keski-Euroopassa ovat täysin toisenlaiset asiakasvolyymit ja muut yritystoiminnan edellytykset, olisi suomalaisten hevosalan yrittäjien hyvä järjestää

tutustumismatkoja vastaavanlaisiin kohteisiin Ruotsissa, Virossa, Saksassa ja Ranskassa.

Reitistön markkinointi

Luvia on onnistuneesti markkinoinut itseään ja merellistä luontoaan matkailussa. Paikkakunta tunnetaan Satakunnan ulkopuolellakin, ja mielikuvat siitä ovat merelliset. Kunnassa voitaisiin kuitenkin miettiä entistä laajempaa markkinointiprofilia, johon meren ohella sisältyisivät myös idyllinen maaseutukulttuuri hevosineen ja korkeatasoinen ratsastus- ja raviurheilu. Luvian Ratsastuskeskuksen sijainti on hieman ongelmallinen, sillä tallit ovat jääneet teollisuusalueen keskelle. Toisaalta, mikäli maastoreitti on kaunis, tunnelmallinen ja hyväpohjainen, ovat ratsastuskeskuksen nykyiset palvelut pienillä lisäinvestoinneilla riittävät.

Ratsastusreitistön markkinointia on helppo suunnata jo valmiina olevaan, aktiiviseen kohdeyleisöön. Hevosharrastajat ovat yleensä koulutettuja naisia, jotka myös ovat aktiivisia kulttuuri- ja luontopalvelujen käyttäjiä. Kukaan ei kuitenkaan lähde hevosmatkalle, ellei se tarjoa jonkinasteista elämystä. Ratsastusloma, jossa yhtenä päivänä vaelletaan kauniissa metsässä hevosten kanssa, seuraavana päivänä tehdään retki saaristoon tai Laitakarin savusaunaan ja kolmantena päivänä saadaan tehokasta ratsastuksen valmennusta, olisi ihanteellinen aktiivisen lähiloman yhdistelmä.

Mikäli kunta saisi alueen yrittäjät mukaan yhteismarkkinointiin, olisivat erilaiset hevosalan tapahtumat ja toisaalta venemessut, regatat ja muut sellaiset oikea paikka olla näkyvästi esillä.

Yhteisen messuosaston kustannukset jäisivät pieniksi, ja sosiaaliset verkostot hyödyttäisivät kaikkia. Myös tarkoin valitut maksulliset ilmoitukset ja satakuntalaisille erikseen suunnattu markkinointi saattaisivat toimia. Luvialta löytyy sekä ravi- että ratsastuspuolen ammatillista osaamista. Pätevät ja arvostetut hevosyrittäjät pitäisi saada mukaan kunnan imagon kehittämiseen niin, että se hyödyttäisi myös kyseessä olevia yrittäjiä.

Internetin kautta tapahtuva markkinointi on suunniteltava tarkasti. Tuskin millään muulla medially on yhtäläiset mahdollisuudet tavoittaa suuri yleisö, mutta toisaalta myös hukata markkinoitava tuote. Tässä työssä esitetty matkailuidea pitäisi markkinoida ammatillisesti hoidettujen kanavien kautta. Sosiaalinen media ja markkinointiverkosto sopivat tämäntyypin lähimatkailun markkinointiin.

Ammatillisesti hoidetuilla internet-sivustoilla tarkoitan paitsi matkailusivustoja (MEK, Maisa.fi jne) ja kunnan sivuja (Luvia.fi, Satakunta.fi, jne), myös hevosurheilua ja veneilyä käsitteleviä sivuja. Yhteinen linkki näille sivustoille sekä yrittäjien ja kunnan aktiivinen osallistuminen sosiaaliseen mediemarkkinointiin on välttämätön investointi, jonka yrittäjät ja kunta maksaisivat yhdessä. Kunnan olisi koordinoitava netissä olevan tiedon päivittäminen ja omien sivujen linkittäminen.

Lähimatkailun kehittäminen vaatii uusien palvelukonseptien luomista. Tämä taas edellyttää markkinahenkistä asennetta, jossa on sallittava ”vieraiden pääsy omalle tontille”. Suurena ongelmana maaseudun lähimatkailun kehittämisessä on jo nyt ylityöllistettyjen maatalousyrittäjien jaksaminen. Olisiko julkisella hallintokulttuurilla mahdollisuuksia kehittyä vielä enemmän yrittäjiä tukevaan suuntaan? Asioiden eteenpäin vieminen onnistuneesti vaatii ennen kaikkea eri viranomaisten aktiivista yhteistyötä ja yksittäisten yrittäjien keskinäisen kaunaisuuden vähentämistä. Mikäli yrittäjät päättävät yhteismarkkinoinnista, siihen on kaikkien sitouduttava.

Viitteet

www.srl.fi/lajit ja kilpailutoiminta/vaellusratsastus.

Lähteet

Maanmittauslaitos, Helsinki. Maastokartta 1:20 000 Luvia, Viasvesi.

Suomen Ratsastajainliiton pääsihteeri Fred Sundvall, suullinen tiedonanto 15.3. 2009.

Hankesihteeri Salme Ahtiainen, Karhuseutu ry, suullinen tiedonanto 10.3.2009.

Internet-lähteet on luettu huhtikuussa 2010.

<http://luvianratsastajat.sporttisaitti.com/>

<http://www.porinratsastajat.fi/>

www.srl.fi/lajit

Luvian kirkko. Kuva: Mikael Lähtenmäki, 2010.

Luvian perinteiset nähtävyydet

Anni Sainio

Jokainen nähtävyys on itsessään uniikki, vaikka samankaltainen muistomerkki, paikka tai rakennus löytyisikin joltain toiselta paikkakunnalta. Esimerkiksi kirkkoja on kaikilla satakuntalaisilla paikkakunnilla, joissakin kuntaliitosten kautta useita, mutta jokainen kirkko on ainutlaatuinen ja edustaa tiettyä aikakautta ja arkkitehtuurin suuntausta.

Määritelmäni mukaan perinteiset nähtävyydet ovat niitä, joiden avulla kuntaa markkinoidaan ja jotka useimmille ihmisille tulevat mieleen kunnan matkailunähtävyyksiä kysyessä. Perinteisille nähtävyyksille on myös tyypillistä eräänlainen taloudellinen riippumattomuus. Pääsymaksua ei ole tai se on vapaaehtoinen, eikä kohteiden tulevaisuus ja olemassaolo ole riippuvainen yleisön maksamista tuloista tai matkamuistojen myynnistä.

Tässä työssä käsittelem sellaisia nähtävyyksiä, jollaisia löytyy muiltakin samankokoisilta paikkakunnilta. Ne mainitaan esimerkiksi Luvian verkkosivuilla sekä Maisan esitteessä ja verkkosivuilla Luvian kohdalla. Sisällytän työhöni myös Maisan verkkosivuilta löytyvän kiertoajeluvaihtoehdon (http://www.maisa.fi/palv_opas_luvia.html), joka on Luviaopas Marja Kasken räätälöimä. Tarjolla on useita erilaisia kiertoajeluita, joista yksi on nimeltään ”Perinteinen Luvia”. Nimen perusteellakin voi jo päätellä, että ajelulla tutustutaan traditionaalsiin nähtävyyksiin.

Kotiseutumuseo

Kotiseutumuseo sijaitsee Luvian keskustassa, St1-huoltoasemalta keskustaan päin ajettaessa. Kotiseutumuseo koostuu viidestä rakennuksesta: vanhasta asuinrakennuksesta, makasiinista, saunasta, kalastusvälineiden säilyttämiseen tarkoitettusta

kaluliiteristä ja varastosta, jossa säilytetään erilaisia maatalouskoineita. Asuinrakennus on sisustettu kodiksi. Makasiinirakennuksessa on näyttelytila. Alakerrassa on ollut esillä vaihtuvia näyttelyitä. Yläkerrassa on pysyvä näyttely, jossa on esillä kotitalouksineitä, suutarin työkaluja, kalastusesineistöä ja käsityövälineitä.

Kotiseutumuseoiden resurssit ovat kaikkialla Satakunnassa ja koko Suomessa huonot. Tilat eivät ole asianmukaisia esineiden esillepanoa varten, säilytystilat ovat huonot, eikä esineiden luettelointi ole ajanmukaista. Samat ongelmat vaivaavat myös Luvian kotiseutumuseota. Osa esineistä on ainutlaatuisia ja vaatisi paremman esillepanon. Kotiseutumuseossa on muutamana viime vuonna järjestetty kesäisin yhtenä iltana viikossa teemailtoja. Teemaillat on hyvä idea, ja niissä onkin käynyt yleisöä kiitettävästi.

Museo ei varsinaisesti palvele satunnaisia pistäytyjiä tai ex tempore -matkailijoita, koska se on auki vain maanantai-iltaisina. Muina aikoina museo on auki sopimuksen mukaan, ja siellä käykin esimerkiksi koululaisryhmiä.

Kirkko, kappeli ja hautausmaa

Luvian kirkko sijaitsee ydinkeskustassa kirkonmäellä. Se on rakennettu vuosina 1908-1910 luvialaisesta punakivistä arkkitehti Josef Stenbäckin suunnitelmien mukaan. Kirkon paikalla sijaitsi aikaisemmin puukirkko, jonka materiaaleista hautausmaalla sijaitseva kappeli on rakennettu.

Kirkko edustaa kansallisromanttista tyyliuuntaa ja on suuruudessaan vaikuttava. Kirkon rakennusmateriaali on harvinaisen, ja luultavasti ainakin osaa matkailijoista kiinnostaa myös useita kirkkoja suunnitelleen Josef Stenbäckin arkkitehtuurikieli. Kirkossa on esillä keskiaikaisia puuveistoksia. Luviamadonna on noin vuodelta 1420, ja Pyhää Annaa esittävä veistos on ajoitettu 1440 - 1450 -luvulle. Matkailijoita varten kirkko on auki kesäisin arkipäivinä klo 12.00 - 18.00.

Hautausmaa kappeleinen sijaitsee Luvian kyläraitin varressa. Kappeli on rakennettu nykyisen kirkon paikalta puretun vanhan puukirkon hirsistä. Siunauskappelissa on esillä puinen purjelaiva, niin sanottu kirkkolaiva, joka on lahjoitettu seurakunnalle 1800-luvulla. Siunauskappelissa on esillä keskiaikainen puuveistos, Kärsimysten mies, joka on ajoitettu 1500-luvun alkuun. Puistomaista hautausmaata on ajan kuluessa laajennettu ja porrastettu. Huomiota herättävin rakennus hautausmaalla on vuonna 1800 kuolleen kenraali Gripenbergin hautakammio, jota on myöhemmin kunnostettu.

Knapernummen ampumahaudat

Luvian Knapernummelle rakennettiin vuosina 1915 - 1916 ampumahautoja. Haudat olivat osa venäläisten ensimmäisen maailmansodan aikana Pohjanlahden rannikolle rakennuttamaa linnoitusketjua, joka oli tarkoitettu turvaamaan valtakuntaa

saksalaisten mairinnousun varalta. Ampumahautoja on kunnostettu 2000-luvulla, mutta niiden kunto ei ole kovin hyvä. Paikalla ei ole varsinaisia opastauluja.

Edellä esitellyt kohteet on lueteltu Luvian kunnan verkkosivujen matkailuosiossa. Niiden ohella verkkosivuilla mainitaan Laitakari, Kaljaasi Ihana, Säppi ja erilaisia muistomerkkejä. Maisan verkkosivuilla Luvian nähtävyytenä esitetään ennen kaikkea merta. Maisan tarjoamat vaihtoehdot ovat myös melko urheilupainotteisia. Verkkosivuilla mainitaan muun muassa jäähalli ja Laitakarin retkiluistelumahdollisuus.

Maisan sivuilta löytyvä Perinteinen Luvia -kiertoajelu sisältää pitkälti samoja nähtävyyksiä. Sen reitti kulkee St1-huoltoasemalta valtatie 8:aa pitkin Peränkylään ja sieltä Kirkkotietä pitkin Luvian keskustaan, Laitakariin ja takaisin huoltoasemalle. Peränkylän suuli on kyläyhdistyksen ylläpitämä rakennus, jossa kesäisin järjestetään tansseja ja muita tapahtumia. Laitakarissa käydään tustumassa Kaljaasi Ihanaan.

Ehdotuksia uusiksi nähtävyyksiksi

Niin kutsutut perinteiset nähtävyydet ovat kunnan näkyyden kannalta myönteinen asia. Luvialla kirkko on osa kylämiljöötä, ja se kiinnostaa myös matkailijoita. Lähimatkailijan kannalta eri nähtävyyksiä toisiinsa yhdistelevät matkapaketit voisivat olla hyvä vaihtoehto. Lähimatkailulle leimallisia piirteitä ovat spontaanisuus ja omaehtoisuus. Näitä tekijöitä Luviakin voisi käyttää hyväksi entistä enemmän kehittäessään matkailuaan.

Omatoimisesti ja spontaanisti lyhytloimalle lähtevät matkailijat eivät aina ole kiinnostuneita käyttämään oppaan palveluita, vaan he tukeutuvat mieluummin esimerkiksi internetsivujen ja matkaesitteiden tarjoamaan informaatioon.

Luvialle valmistui vuonna 2009 uusi, modernia teknologiaa hyödyntävä kirjasto. Kirjastossa on tarjolla matkaesitteitä ja tietoa Luviasta ja sen nähtävyyksistä. Kirjaston uutta sähköistä teknologiaa voisi hyödyntää enemmänkin matkailussa. Sähköisen informaation tarjoaminen kirjaston tietokoneilla voisi olla hyvä idea. Kirjasto sijaitsee keskeisellä paikalla, jolloin lähimatkailijan olisi vaivatonta etsiä tietoa sieltä.

Luvian perinteisiä nähtävyyksiä voisi esitellä luomalla erilaisia teemareittejä matkailijoita varten. Kirjastossa ja kunnantalolla voisi jakaa esitteitä, joissa olisi karttaan piirrettyjä reittejä ja esitelyt eri kohteista. Yksi reitti voisi olla tunnin mittainen kävelykierros keskustassa. Se kuljisi kirkon, kappelin ja hautausmaan kautta. Matkailija seuraisi esitteen karttaa ja saisi samalla tietoa reitin kohteista ja kylänraitista. Reittejä voisi olla useita. Luvialla kaikkiin sivukyläin (Laitakari, Niemenkylä, Lemlahti ja Peränkylä) on sopiva pyöräilymatka keskustasta. Tämänkaltaiset reitit houkuttelevat polkupyöräilijöitä lähikunnista ja jopa kauempaakin. Karttaan merkittäisiin reitin varrella olevat palvelut, esimerkiksi ravintolat ja majoitusliikkeet. Ruokakauppojen kanssa voisi sopia jonkinlaisesta eväspalvelusta. Matkailija voisi ostaa Luvian keskustan marketista eväskorin ennen pyöräilymatkaansa vaikkapa Peränkylän suulille tai Laitakariin.

Luvialla on myös kohteita, joiden vetovoimaa ja arvoa perinteisinä nähtävyyksinä ei resurssipulan vuoksi ole voitu hyödyntää. Verkkorannan kesäkoti on tämänkaltainen kohde. Toivottavasti alue saadaan kunnostettua ja upea rakennus taas käyttöön. Verkkoranta on alueena todella kaunis, ja se sijaitsee sopivan pyöräilymatkan päässä keskustasta.

Vaikka Luvian uudet nähtävyydet, etupäässä kehittyvä Laitakarin alue ja Kaljaasi Ihana, tuovat mukanaan turisteja ja mainintoja mediassa, on silti syytä kiinnittää huomiota myös paikkakunnan perinteisiin nähtävyyksiin. Kotiseutumuseon kunnostaminen ja tilojen huoltaminen palvelee matkailijoiden lisäksi myös kunnan asukkaita. Tiloissa vieraillee vuosittain useita koululaisryhmiä. Varastotiloja hankkimalla ja palveluja parantamalla kotiseutumuseon asemaa kotiseutu- ja kulttuuriperintökasvatuksen osana voitaisiin kohentaa entisestään. Luvian merellinen perintö ansaitsisi myös arvoisensa paikan museossa.

Hyviä ja havainnollisia internetsivuja ja esitteitä hankkimalla myös perinteisten nähtävyyksien asemaa ja huomioarvoa voitaisiin parantaa. Luvialla on hyvin säilynyt ja ainutlaatuinen kyläraitti, jonka asemaa kunnan matkailumarkkinoinnissa voitaisiin kohentaa. Perinteisten nähtävyyksien ja modernin matkailumarkkinoinnin kohtaaminen palvelisi etenkin lähimatkailijoita ja lyhytelomalaisia. Erilaiset omatoimisen matkailun paketit majoitus- ja ravitsemisvaihtoehtoinen palvelisivat erityisesti näitä matkailun uusia kohderyhmiä.

Lähteet

(luettu huhtikuussa 2010).

Luvian kunnan kotisivut [WWW] <http://www.luvia.fi>

Luvia Seor ry:n kotisivut [WWW] <http://www.luviaseor.fi>

Luvian seurakunnan kotisivut [WWW]

<http://www.evl.fi/srk/luvia/>

Porin seudun matkailu ry Maisan kotisivut [WWW]

<http://www.maisa.fi>

